

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány

Bc. Tomáš Drda

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Drda Tomáš

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Hradec

Název práce

Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány

Anglický název

The protection of intellectual property rights by customs authorities

Cíle práce

Cílem práce bude zjistit rozsah porušování právních předpisů upravujících ochranu práv duševního vlastnictví a výši škod způsobenou vlastníky těchto práv po provedených legislativních změnách

Metodika

- soustředění právních předpisů a odborné literatury
- konzultace s vedoucím práce
- prostudování teoretické části práce a její zhodnocení
- získání a prostudování konkrétních materiálů
- statistické vyhodnocení získaných dat
- sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Harmonogram zpracování

1. Vyhotovení zadání práce do 30.06.2012
2. Vypracování teoretické části práce a sběr dat do 30.10.2012
3. Vypracování praktické části práce do 30.01.2013
4. Odevzdání práce do 31.03.2013

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Duševní vlastnictví, celní správa, ochranná známka, průmyslový vzor, porušování práv, majitel práva, vymahatelnost práva, kompetence, spotřebitel, ochrana spotřebitele, klamání spotřebitele, nekalá obchodní praktika, správní delikt, přestupek, trestný čin

Doporučené zdroje informací

- 1) Boháček, M., Jakl, L. Právo duševního vlastnictví. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003
 - 2) Boháček, M. Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1994
 - 3) Jakl, L. a kolektiv Ochranné známky a označení původu. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2002
 - 4) Telec I., Tůma P. Přehled práva duševního vlastnictví 2, Česká právní ochrana. vyd. Masarykova univerzita Brno: Nakladatelství Doplněk, 2006
 - 5) Ústavní zákon č.:1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
 - 6) Ústavní zákon č.:2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
 - 7) Zákon č.:13/1993 Sb., Celní zákon, ve znění pozdějších předpisů
 - 8) Zákon č.:185/2004 Sb., o celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů
 - 9) Zákon č.:191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 - 10) Zákon č.:634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
-

Vedoucí práce

Uhřík Milan, JUDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2013

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 11.12.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.3.2013

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Milanu Uhlíkovi, CSc. za jeho cenné rady a věcné připomínky, které vedly k úspěšnému dokončení této práce.

Ochrana práv duševního vlastnictví celními orgány

The protection of intellectual property by custom authorities

Souhrn

Diplomová práce si klade za cíl zjistit rozsah porušování právních předpisů upravujících ochranu práv duševního vlastnictví v České republice a výši škod, které byly způsobeny vlastníkům těchto práv po provedených legislativních změnách. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vymezeny stěžejní právní předpisy upravující oblast ochrany práv duševního vlastnictví, je zde uveden přehled jednotlivých práv duševního vlastnictví a představena Celní správa České republiky. Rovněž jsou zde zmíněny další správní orgány, které provádějí kontrolu a dohled v dané oblasti. V praktické části se práce zabývá vlastním výkonem zákonných kompetencí Celní správy České republiky a dále analyzuje původ a způsoby pronikání padělaného zboží na trh. Jsou zde uvedena a vyhodnocena data o nejčastěji padělaném zboží, které bylo zadrženo celními orgány v rámci kontrolních činností v letech 2007 až 2012. Zjištěné údaje o množství zadržného zboží a o výši způsobených škod majitelům práv jsou analyzovány a hodnoceny rovněž s ohledem na provedené legislativní změny. V závěru práce jsou uvedeny zjištěné problémy právní úpravy a problémy objevující se při praktickém výkonu kontrolních činností celní správou. Současně je navrženo řešení vedoucí ke zlepšení stávající situace a k zefektivnění ochrany práv duševního vlastnictví celními orgány.

Klíčová slova

celní správa, duševní vlastnictví, vnitřní trh, celní řízení, ochrana práv, padělek, ochranná známka, průmyslový vzor, spotřebitel, správní delikt, trestný čin

Summary

The aim of this diploma thesis is to find out the extent of breaking the laws of intellectual property in the Czech Republic and the extent of damage which was caused to the owners of these changes after the changes in legislation. The thesis consists of the practical part and the theoretical part. The theoretical part sums up the main laws which concern the protection of intellectual property rights and presents the Customs Administration of the Czech Republic as well as other state authorities which act in the respective area. Furthermore it analyses the origin of the faked goods and the ways in which they penetrate to the market. It states and evaluates the latest data on the faked goods, which was confiscated by the custom authorities within their checking activities in the years 2007 to 2012. The data on the amount of the confiscated goods and the amount of damage caused to their owners are analyzed and evaluated in the light of the recent changes in legislation. The problems of the respective legislation and problems which the custom administration meets in its daily routine are mentioned in the final part of the thesis. The steps leading to improvement of the current situation and more effective protection of intellectual property by custom authorities are also proposed.

Keywords

custom administration, intellectual property, inner market, customs clearance, protection of rights, fake, trade mark, model of utility, consumer, administrative offense, criminal offense

1	ÚVOD	13
2	CÍL PRÁCE A METODIKA ZPRACOVÁNÍ.....	15
3	PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	17
3.1	Právní úprava mezinárodní	17
3.1.1	Mezinárodní úmluvy a smlouvy	17
3.1.2	Mezinárodní celní právo	21
3.2	Komunitární právní předpisy	23
3.2.1	Nařízení Rady (ES) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady	24
3.2.2	Komunitární úroveň celního práva	26
3.3	Právní úprava v České republice	28
3.3.1	Zákony upravující oblast duševního vlastnictví.....	28
3.3.2	Celní právo v České republice.....	31
3.4	Přehled jednotlivých práv duševního vlastnictví.....	32
3.4.1	Charakteristika duševního vlastnictví.....	32
3.4.2	Průmyslová práva	34
3.4.2.1	Obchodní firma.....	34
3.4.2.2	Odrůdy rostlin.....	35
3.4.2.3	Ochranné známky	35
3.4.2.4	Označení původu a zeměpisná označení.....	36
3.4.2.5	Průmyslové vzory	37
3.4.2.6	Topografie polovodičových výrobků	37
3.4.2.7	Užitné vzory	37
3.4.2.8	Vynálezy a zlepšovací návrhy	38
3.4.3	Autorské právo	39
3.4.3.1	Základní terminologie autorského práva	39

3.4.3.2	Práva související s autorským právem.....	40
3.5	Správní orgány provádějící kontrolu v oblasti práv duševního vlastnictví.....	41
3.5.1	Ministerstvo financí.....	41
3.5.2	Celní správa České republiky.....	42
3.5.2.1	Generální ředitelství cel.....	42
3.5.2.2	Celní úřad.....	43
3.6	Postavení subjektů porušujících práva duševního vlastnictví.....	44
3.7	Oprávnění majitelů práv k duševnímu vlastnictví.....	47
4	ANALÝZA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY.....	49
4.1	Ekonomický význam ochrany práv duševního vlastnictví.....	50
4.1.1	Význam ochrany pro mezinárodní obchod.....	53
4.1.2	Význam ochrany pro vnitřní trh.....	54
4.1.3	Význam ochrany pro spotřebitele.....	56
4.2	Odpovědnost z protiprávního jednání v oblasti práv duševního vlastnictví.....	58
4.2.1	Správní odpovědnost.....	59
4.2.2	Trestněprávní odpovědnost.....	62
4.3	Výkon zákonných kompetencí celní správy v oblasti duševního vlastnictví.....	65
4.3.1	Vlastní provádění ochrany práv duševního vlastnictví celními orgány.....	65
4.3.1.1	Kontroly v celním řízení.....	66
4.3.1.2	Fáze v celním řízení.....	67
4.3.1.3	Zjednodušený postup.....	69
4.3.1.4	Určovací žaloba.....	70
4.3.2	Kontroly v rámci vnitřního trhu.....	70
4.3.3	Druhy prováděných kontrol.....	72
4.3.3.1	Kontroly předem vytipovaného zboží.....	73

4.3.3.2	Namátkové kontroly	73
4.3.3.3	Kontroly na základě podnětu.....	74
4.4	Původ padělků a způsoby jejich pronikání na trh.....	74
4.4.1	Padělky na vnitřním trhu.....	76
4.4.2	Nejčastější druhy padělaného zboží na vnitřním trhu.....	78
4.4.3	Padělky v celním řízení.....	83
4.4.4	Nejčastější druhy padělaného zboží v celním řízení	83
4.4.5	Srovnání vnitřního trhu a celního řízení	87
4.5	Nejčastěji zneužívané ochranné známky	90
4.5.1	Vnitřní trh.....	90
4.5.2	Celní řízení	92
4.6	Nakládání se zadržným zbožím	93
4.6.1	Propadnutí a zabránění zboží	94
4.6.2	Zničení zboží	94
4.6.3	Využití zboží pro humanitární účely	95
4.7	Dopady legislativních změn na činnost celní správy.....	96
5	SHRUTÍ VÝSLEDKŮ ZKOUMÁNÍ.....	99
5.1	Problémy právní úpravy.....	99
5.2	Problémy praxe.....	101
5.3	Navrhovaná východiska	103
6	ZÁVĚR	106
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	109
8	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	120
9	PŘÍLOHY	121
9.1	Příloha č. 1 – Seznam zemí WIPO	121

9.2	Příloha č. 2 – Mapa rozdělení zón WCO	123
9.3	Příloha č. 3 – Cíle WCO	124
9.4	Příloha č. 4 – Správní orgány vykonávající kontrolu v oblasti práv duševního vlastnictví.....	125
9.5	Příloha č. 5 – Organizační struktura GŘC	131
9.6	Příloha č. 6 – Organizační struktura CÚ.....	132
9.7	Příloha č. 7 – Dotazník – chování spotřebitele a jeho výsledky	133
9.8	Příloha č. 8 – Úřední záznam o vydání nebo odnětí zboží.....	139
9.9	Příloha č. 9 – Výzva k součinnosti	141
9.10	Příloha č. 10 – Mapa Číny – továrny v oblasti Fuťien a Kuang-Tung	142
9.11	Příloha č. 11 – Fotodokumentace – odtržení zakryté ochranné známky	143
9.12	Příloha č. 12 – Fotodokumentace – úkryt zboží.....	144
9.13	Příloha č. 13 – Seznam zemí Watch list	145
9.14	Příloha č. 14 – Fotodokumentace – vyobrazení ochranné známky	146
9.15	Příloha č. 15 – Mapa celních úřadů a jejich územních pracovišť	148

Seznam použitých zkratk

CCC	Customs Co-operation Council (<i>Rada pro celní spolupráci</i>)
CD/DVD	Compact Disk / Digital Video Disk
CK	Celní kodex společenství
CŘ	Celní ředitelství
CS	Celní správa
CZ	Celní zákon
ČR	Česká republika
DŘ	Daňový řád (zákon č. 280/2009 Sb.)
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
Euratom	Evropské společenství pro atomovou energii
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (<i>Všeobecná dohoda o clech a obchodu</i>)
GŘC	Generální ředitelství cel
NR	Nařízení Rady
OSN	Organizace spojených národů
PCT	Smlouvy o patentové spolupráci
PP	Prováděcí předpis
SŘ	Správní řád
TRIPS	Trade Related Intellectual Property Rights (<i>Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví</i>)
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
USA	United States of America (<i>Spojené státy americké</i>)
WCO	World Customs Organization (<i>Světová celní organizace</i>)
WIPO	World Intellectual Property Organization (<i>Světová organizace duševního vlastnictví</i>)
WTO	World Trade Organization (<i>Světová obchodní organizace</i>)
ZOOS	Zákon o ochraně spotřebitele (zákon č. 634/1992 Sb.)

1 ÚVOD

Motto: „ *Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*¹“

Právo duševního vlastnictví je velmi podstatnou oblastí, která je denně součástí běžného života téměř každého občana České republiky. Svou dvojnásobností se již od obecné roviny řadí mezi unikátní oblast práva – z části jde o právo soukromé, z části o právo veřejnoprávní. Jde o právo nehmotných statků, které přes svou faktickou neuchopitelnost tvoří podstatnou část kapitálu každého podnikatelského subjektu. Možná právě přes svou neuchopitelnost je velmi cenným obchodním artiklem, který právem požívá právní ochrany. Tato ochrana má za cíl hájit práva oprávněných vlastníků práv duševního vlastnictví, tedy těch, kteří se na jeho vzniku podíleli, podílejí nebo jej pouze vlastní. V neposlední řadě pak chrání samotné uživatele, kteří v dobré víře právo užívají, v souladu s právním vztahem mezi nimi a oprávněným vlastníkem daného práva.

Problematika ochrany práv duševního vlastnictví zaměstnává orgány státní správy již dlouhá léta. Tím hlavním, kdo tato práva, tedy práva vlastníků, hájí je bezesporu Celní správa České republiky. Přestože po vstupu České republiky do Evropské unie dne 1.5.2004 došlo k *otevření hranic*² a mohlo by se tak zdát, že faktická role celní správy, jako domnělého ochránce státní hranice již skončila, opak je pravdou. Samozřejmě je nutné zmínit, že neexistencí *vnitřních hranic*³ přišla celní správa o řadu svých dosavadních úkolů a kompetencí, ovšem vznik *společného trhu*⁴ znamenal ruku v ruce vznik nových kompetencí celní správy. Tyto kompetence, ale i z nich plynoucí povinnosti, jsou legislativně vymezeny zvláštním právním předpisem⁵. Celní správa České republiky je spolu

¹ čl.34 odst.1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

² volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu v rámci členských států EU

³ Česká republika nemá žádnou vnější hranici s nečlenskou zemí EU, nemá volný přístup k moři, pouze mezinárodní letiště; vnitřní státní hranice byly zrušeny vstupem ČR do Evropské unie dne 1.5.2004

⁴ Společný evropský trh v rámci Evropské unie (jednotný trh) je prostorem bez vnitřních hranic, kde platí volný pohyb osob, zboží, služeb i kapitálu.

⁵ zákon č.185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

s dalšími státními orgány aktivním ochráncem práv v oblasti duševního vlastnictví a představuje tak velmi významnou složku státní moci.

Tato diplomová práce se věnuje problematice ochrany práv duševního vlastnictví. Poskytuje ucelený přehled legislativních opor od mezinárodní přes komunitární až po národní úroveň, vymezuje přehled složek státní správy, které se v dané oblasti aktivně realizují v rámci svých zákonně vymezených činností. Nejpodrobněji se věnuje činnostem celní správy. Práce poskytuje detailní přehled způsobů ochrany práv duševního vlastnictví, a to nejen v rovině teoretické, ale i přímo v praxi. Obsahuje též metodiku vlastních prováděných kontrol a náhled na provádění kontrolně pátracích činností, které jsou v kompetencích příslušníků celní správy. Součástí práce jsou rovněž hmatatelné výsledky provedených kontrol v určitém časovém horizontu včetně jejich grafického zpracování a následného zhodnocení. Práce se také dotýká legislativních změn, které proběhly v rámci Celní správy České republiky, a tyto posuzuje z pohledu jejich dopadu na přímý výkon zákonných kompetencí.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Cílem práce bude zjistit rozsah porušování právních předpisů upravujících ochranu práv duševního vlastnictví a výši škod způsobených vlastníků těchto práv po provedených legislativních změnách.

Metodika diplomové práce vychází ze soustředěných právních předpisů a relevantní odborné literatury. Právní předpisy mezinárodní i národní úrovně, stejně tak jako bilaterální i multilaterální dohody a smlouvy budou prostudovány, zanalyzovány a zpracování těchto pramenů s následnou extrakcí potřebných údajů bude konzultováno s vedoucím práce JUDr. Milanem Uhlíkem, CSc.

V diplomové práci se předpokládá použití systémového přístupu, kdy za pomoci párové metody bude provedena analýza dostupných dat, která budou následně zhodnocena pomocí syntézy dat. Práce rovněž využije obsahovou analýzu, deskripci, metodu pozorování a induktivně deduktivní postupy. Matematicko-statistické metody budou použity k interpretaci numerických dat a tato budou následně pro lepší vypovídací schopnost interpretována i graficky. V práci budou rovněž využity autorovy znalosti a dovednosti nabyté v přímém výkonu služby referenta oddělení 062 - mobilního dohledu na Celním úřadě pro Středočeský kraj – územní pracoviště Kolín.

Práce je autorem členěna na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část obsahuje základní vymezení problematiky oblasti duševního vlastnictví, které je důležité k navázání další části práce. Čtenář je nejprve seznámen se základní terminologií dané oblasti, je mu představen přehled platných právních předpisů na mezinárodní úrovni, komunitární úrovni a následně i národní úrovni. Dále je zde charakterizován pojem duševního vlastnictví a s ním spojená jednotlivá práva duševního vlastnictví. Pro podání ucelených informací z dané oblasti práce zahrnuje i výčet správních orgánů, které provádějí kontrolu v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Nejpodrobněji je zde popsána Celní správa České republiky a to včetně informací o vnitřní struktuře této ozbrojené složky. Práce se v této části rovněž dotýká organizačních změn uvnitř Celní správy České republiky, které jsou datovány k 1. lednu 2013. Praktická část práce se následně věnuje vlastnímu výkonu ochrany práv duševního vlastnictví celními orgány. Je zde vymezen ekonomický význam ochrany těchto práv a postavení jednotlivých subjektů, které se na trhu v rámci zbožových toků setkávají.

Definována jsou oprávnění majitelů práv k duševnímu vlastnictví, stejně tak jako odpovědnosti protiprávně jednajících subjektů. Uvedeny jsou zde zákonné postupy, které celní správa využívá při výkonu kontrolně pátracích činností v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Výsledky těchto činností jsou prezentovány statistickými údaji v podobě výše škod způsobených oprávněným vlastníkům práv duševního vlastnictví s ohledem na proběhlé legislativní změny v konkrétních oblastech. Shrnutím výsledků zkoumání jsou pak zjištěny v podobě prostoru ke zlepšení jak v oblasti legislativní, tak v přímé praxi. K těmto zjištěním jsou následně navrženy možné změny vedoucí ke zlepšení výsledků kontrolních činností a tedy i ochrany práv duševního vlastnictví.

3 PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Oblast ochrany práv duševního vlastnictví je velmi rozsáhlá. Úplná legislativní úprava na mezinárodní, komunitární a národní úrovni ve svém souhrnu přesahuje rozsah této diplomové práce. Autor se v práci zabývá těmi právními předpisy, které jsou podstatné pro objasnění zkoumané problematiky, nebo jsou svojí povahou v souvislosti se zkoumanou problematikou natolik zásadní, že je nutné tyto v práci uvést. Jak je již výše uvedeno, problematika ochrany práv duševního vlastnictví je vymezena ve velkém množství právních předpisů ať už na úrovni mezinárodní, komunitární nebo národní. Právě takové rozdělení práce zohledňuje. Nejprve je uveden přehled mezinárodních právních předpisů, zejména smluv ratifikovaných Českou republikou, dále jsou uvedeny mezinárodní organizace, jejichž je ČR členem a souvisejí s problematikou duševního vlastnictví. Následně práce uvádí komunitární právní předpisy, tedy směrnice vydané Evropským parlamentem a Radou a vymezuje legislativní úroveň komunitárního celního práva. Jako nejužší legislativní úroveň práce uvádí národní právní předpisy upravující oblast duševního vlastnictví a rovněž vymezující oblast celního práva v České republice.

3.1 Právní úprava mezinárodní

Právní úprava oblasti duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni má základ v *bilaterálních*⁶ eventuálně *multilaterálních*⁷ mezinárodních smlouvách. Tyto smlouvy mají zásadní význam při řešení komplikovaných právních sporů v oblasti duševního vlastnictví, kdy se na jednotlivé účastníky sporu mohou vztahovat různé právní pohledy nebo výklady práva s ohledem na právo národní úrovně.

3.1.1 Mezinárodní úmluvy a smlouvy

Základní mezinárodní úmluvou v oblasti duševního vlastnictví je *Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví*⁸ (Pařížská unijní úmluva), která byla uzavřena v roce

⁶ Bilaterální smlouva řeší obchodní či politické vztahy mezi dvěma stranami.

⁷ Multilaterální smlouva je smlouva mnohostranná, řeší vztahy mezi třemi a více stranami.

⁸ ve smyslu vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 64/1975 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967

1883 (Paříž, Francie). Na základě této úmluvy vymezující ochranu a upravující práva k průmyslovému vlastnictví vznikla *Unie na ochranu průmyslového vlastnictví*⁹ neboli Pařížská unie. Tato úmluva prošla postupně několika *revizemi*¹⁰. Obsahem úmluvy je vymezení patentů, vynálezů, užitečných a průmyslových vzorů, továrních a obchodních známek, známek služeb, obchodního jména, údajů o původu zboží a označení původu. Úmluva se rovněž dotýká potlačování nekalé soutěže, definuje právo priority a upravuje postavení cizinců ve smluvních státech. Podstatnou částí úmluvy je úprava některých přímo aplikovatelných právních norem v oblasti průmyslového vlastnictví. Jedná se zejména o právo autora vynálezu, aby byl patent označen jeho jménem, nebo udělení příp. zamítnutí patentu, aniž by to mělo vliv na validitu patentu v jiném smluvním státě. Tyto principy zakotvené v Pařížské unijní úmluvě jsou platné doposud. Úmluva nařizuje všem svým smluvním státům, aby na svém území zřídili speciální instituci, která se bude zabývat průmyslovým vlastnictvím. Na území České republiky je to *Úřad průmyslového vlastnictví*¹¹. Další, velmi významnou mezinárodní úmluvou, která se podílí na pomyslném základu ochrany autorských práv, je *Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl*¹² ze dne 8. září 1886 (Bern, Švýcarsko). Jedná se o autorskoprávní úmluvu, která ukládá všem členským státům povinnost ochrany autorského práva na minimálně takové úrovni, jaká je zakotvena v úmluvě. Bernská úmluva obsahuje výhrady ve prospěch národních úprav pro oblasti, které úmluva výslovně uvádí. Například zde jde o výjimky z výlučného práva autora nebo rozsah působnosti autorského zákona na díla užitého umění. Stanovena je zde zásada teritoriality, podle níž je ochrana práv duševního vlastnictví řízena legislativní úpravou toho státu, na jehož území je tato uplatňována a dále doba ochrany autorského práva k dílu¹³.

⁹ Unie na ochranu průmyslového vlastnictví – založena na základě Pařížské unijní úmluvy (1883), členem je více než 100 států včetně České republiky, vystupuje v rámci Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO)

¹⁰ Řím (1886), Madrid (1890, 1891), Brusel (1897, 1900), Washington (1911), Haag (1925), Londýn (1934), Lisabon (1958), Stockholm (1967)

¹¹ Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. V jeho čele je předseda jmenovaný vládou. Historie Úřadu sahá až do roku 1919, kdy byl založen Patentový úřad. Úřad plní zejména funkci patentového a známkového úřadu. (<http://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace.html>)

¹² Poslední revize provedena v roce 1971 (Paříž, Francie), ČR je členem od roku 1921, pařížským zněním vázána od 11. dubna 1980

¹³ Důvodová zpráva [k Zákonu č. 121/2000 Sb.]. In: *Autorské právo a knihovny* [online]. 2001 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.old.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm

V průběhu 20. století bylo uzavřeno několik další mezinárodních smluv, které přímo postihují nebo souvisejí s oblastí duševního vlastnictví. Za zmínku stojí uvést Všeobecnou úmluvu o právu autorském ze dne 6. září 1952, která sice není spravována organizací WIPO a její účastnické státy netvoří unii, nicméně má svůj význam a to zejména v zakotvení tzv. *copyrightové doložky*¹⁴. Prostřednictvím té je autorům s neformální ochranou poskytována ochrana i v členských státech, které užívají národní právo na *principu formální ochrany*¹⁵.

Podstatnou mezinárodní dohodou je nepochybně *Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví*¹⁶ ze dne 14. Července 1967 (Stockholm, Švédsko), která dala vzniknout velmi důležité organizaci *WIPO*¹⁷ (novelizací dne 28. září 1979 se WIPO stala specializovanou agenturou OSN). WIPO je organizací spravující mezinárodní úmluvy a dohody z oblasti ochrany práv duševního vlastnictví jakými jsou *Budapešťská dohoda*¹⁸, *Lisabonská dohoda*¹⁹, *Madridská dohoda*²⁰, *Niceská dohoda*²¹, Pařížská úmluva a mnohé další. Součástí organizace WIPO je také Mezinárodní úřad Světové organizace duševního vlastnictví, u něhož lze prostřednictvím zápisného úřadu původu přihlašovatele žádat o zápis mezinárodní ochranné známky. Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví definuje dále duševní vlastnictví jako práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, výkonům umělců, zvukovým záznamům, vynálezům, vědeckým objevům, vysílání, ochranným známkám, průmyslovým vzorům a obchodním jménům a názvům.

O více než sto let od uzavření Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl byla uzavřena zřejmě nejzásadnější a nedůležitější mezinárodní dohoda dané oblasti, která legislativně upravuje ochranu práv duševního vlastnictví v souvislosti s mezinárodním obchodem. *Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví*²² uzavřená dne

¹⁴ Copyrightová doložka poskytuje třetí straně informaci, kdo je autorem díla nebo kdo je vykonavatelem autorských práv k předmětnému dílu.

¹⁵ ochrana je zakotvená v právní úpravě

¹⁶ Světová organizace duševního vlastnictví - WIPO (z angl. *World Intellectual Property Organization*) je specializovanou organizací OSN, která byla založena úmluvou dne 14. července 1967. Sídlí v Ženevě (Švýcarsko) a jejím úkolem je výkon dozoru v oblasti ochrany autorských práv, v současnosti má 185 členských států, včetně České republiky.

¹⁷ WIPO – seznam členských států (viz. Příloha č. 1)

¹⁸ Budapešťská dohoda o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení ze dne 28. dubna 1979 (Budapešť, Maďarsko), změněná v roce 1980

¹⁹ Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 (Stockholm, Švédsko), revidovaná dne 14. července 1967 a 28. září 1979

²⁰ Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891 (Madrid, Španělsko), revidovaná v letech 1900, 1911, 1925, 1934, 1957, 1967 a změněná v roce 1979. Česká republika se připojila v roce 1975.

²¹ Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu ochranných známek ze dne 15. června 1957 v Nice, revidovaná v letech 1967, 1977 a změněná v roce 1979. Česká republika je členem od roku 1979.

²² TRIPS (z angl. *Trade Related Intellectual Property Rights*)

15. dubna 1994 (Marrakesh, Maroko), jinak nazývaná „dohoda TRIPS“, je jednou z 25-ti multilaterálních mezinárodních dohod uzavřených v rámci tzv. *Uruguayského kola*²³ při jednání o *Všeobecné dohodě o clech a obchodu*²⁴ (GATT). Dohoda TRIPS vychází z již výše uvedené Pařížské unijní úmluvy a Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a jejím primárním cílem je redukce deformací a bariér mezinárodního obchodu, podpora efektivní a adekvátní ochrany práv duševního vlastnictví a současné nastavení těchto uvedených postupů a jejich využívání tak, aby se nestaly paradoxně bariérami zahraničního obchodu. Dalším důsledkem sepsání dohody TRIPS bylo zřízení Rady pro obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví, tzv. *Rady pro TRIPS*²⁵. Česká republika se stala součástí zemí zapojených v dohodě TRIPS dne 1. ledna 1995.

Podmínky a procedurální postupy získání mezinárodního patentu, stejně tak jako podporu a rozvoj vědy a techniky, urychlení přístupu veřejnosti k novým vynálezům a podporu hospodářského pokroku v rozvojových zemích upravuje *Smlouva o patentové spolupráci*²⁶ přijatá dne 19. června 1970²⁷ (Washington, USA). Přínosem z oblasti průmyslového vlastnictví je skutečnost, že ekonomický subjekt, který je oprávněným vlastníkem práva má možnost pomocí jediné mezinárodní přihlášky podle *Smlouvy o patentové spolupráci* (PCT) získat ochranu ve 146 smluvních státech. Zároveň je také možné získat čtyři regionální patenty, včetně evropského. Přihláška se podává ve vybraném jazyce²⁸ prostřednictvím Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV).

Z dalších mezinárodních úmluv je možné dále uvést Úmluvu o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) ze dne 5. října 1973 (Mnichov, SRN), Smlouvu o

²³ Uruguayským kolem byla nazývána jednání probíhající v letech 1986 - 1994. V průběhu tohoto kola došlo k novelizování smlouvy GATT, a dále byly přijaty separátní smlouvy, které pokrývají problémy v oblasti zemědělství, textilního průmyslu, ochranných opatření, ochrany autorských práv, aj. Za nejvýznamnější výsledek kola je považováno založení Světové obchodní organizace (WTO).

²⁴ GATT (z angl. *General Agreement on Tariffs and Trade*) je multilaterální mezinárodní dohoda, která obsahuje pravidla řízení obchodu a obchodních záležitostí a řešení obchodních sporů mezi jednotlivými členy. Dohoda má svůj význam také pro podnikající subjekty, i spotřebitele, protože svou povahou vytváří rámec mezinárodního obchodu a významně ovlivňuje obchodní politiku, která následně ovlivňuje skladbu nabízeného zboží a cenovou politiku.

²⁵ Rada pro TRIPS – založena dohodou TRIPS, jejím úkolem je monitorování operací, které probíhají mezi jednotlivými členy dohody TRIPS. Souběžně poskytuje všem členským státům konzultační podporu v oblasti obchodních aspektů práv duševního vlastnictví. Rada TRIPS je oprávněna při výkonu své funkce využívat jakýkoliv zdroj informací, který uzná za vhodný. (LINHART, Tomáš. Světová obchodní organizace: Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS). In: *Pražský studentský summit* [online]. 2011 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf

²⁶ Smlouva o patentové spolupráci (PCT), (z angl. *Patent Cooperation Treaty*) je mezinárodní smlouva, která stanoví mimo jiné postup získání patentu na základě PCT přihlášky

²⁷ novelizována dne 28. září 1979, 3. února 1984, 3. října 2001

²⁸ angličtina, němčina, francouzština; ve stejném jazyce musí být i formulář žádosti o mezinárodní přihlášku

známkovém právu ze dne 27. října 1994 (Ženeva, Švýcarsko), Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců a rozhlasových a televizních organizací ze dne 27. října 1961 (Řím, Itálie), Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl ze dne 18. dubna 1989 (Ženeva, Švýcarsko), Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech ze dne 20. prosince 1996 (Ženeva, Švýcarsko) a další.

3.1.2 Mezinárodní celní právo

Oblast celního práva na mezinárodní úrovni je rovněž vymezena celou řadou smluv s mezinárodní účinností. Současně s těmito smlouvami působí na mezinárodním trhu také organizace, které se zabývají ochranou mezinárodního obchodu a vymahatelností práva.

Jednou z nejvýznamnějších organizací s mezinárodní působností, a z pohledu celní problematiky tou největší - jde o jedinou celosvětovou celní organizaci, je *Světová celní organizace (WCO)*²⁹. Tato organizace byla založena v roce 1952. Nejprve v roce 1947 Výbor pro evropskou hospodářskou spolupráci tvořený 13-ti evropskými státy vytvořil tzv. *Study group*, která měla za úkol vytvořit jedno nebo více celních území mezi evropskými zeměmi v souladu se zásadami GATT. V roce 1948 dospěla studijní skupina k rozhodnutí založit dva výbory a to *Hospodářský výbor*³⁰ a *Celní výbor*³¹, aby dne 4. listopadu 1952 došlo k přijetí úmluvy o zřízení *Rady pro celní spolupráci (CCC)*³². Zahajovací 1. zasedání se konalo za přítomnosti zástupců 17-ti evropských zemí dne 26. ledna 1953³³ v Bruselu (Belgie). V roce 1994, mimo jiné z důvodu prezentování celosvětové působnosti po vzoru nově vzniklé Světové obchodní organizace (WTO), došlo ke změně názvu. Rada pro celní spolupráci přijala název Světová celní organizace (WCO). V současné podobě má WCO za členy celkem 179 světových států. Mezi nimi je zhruba 75% rozvojových zemí a tyto státy, rozděleny do 6 regionů³⁴ napříč všemi kontinenty, spravují více než 98% světového

²⁹ Světová celní organizace (WCO), (*angl. World Customs Organization, franc. L'Organisation mondiale des douanes*)

³⁰ později se z něj vyvinula Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

³¹ později se z něj stala Rada pro celní spolupráci (CCC).

³² CCC – Rada pro celní spolupráci (*z angl. Customs Co-operation Council*)

³³ datum 26. ledna bylo v roce 1982 stanoveno datem Mezinárodního dne celníků a tento den je každoročně celosvětově oslavován

³⁴ WCO – mapa, globus, rozdělení zón (viz. Příloha č. 2)

obchodu. Sídlem WCO je Brusel (Belgie), řídicím orgánem je Rada, v čele stojí generální sekretář Kunio Mikuria.

Mezi hlavní úkoly WCO, jako nezávislé mezivládní organizace, patří zvyšování efektivity mezinárodní spolupráce spočívající ve výměně informací, zkušeností a osvědčených postupů mezi členskými státy, dále harmonizace a zjednodušení celních systémů a postupů v řešení otázek celní problematiky. Důležitým cílem WCO je boj s trestnou činností jakou je praní špinavých peněz, podvody v mezinárodním obchodování, obchod s drogami, snaha o zamezení ohrožování životního prostředí, snaha o ochranu práv duševního vlastnictví a další. V souladu s revidovanými *Kjótskými protokoly*³⁵ se WCO ve spolupráci s dalšími mezinárodními organizacemi zasazuje o usnadnění mezinárodního obchodu. Světová celní organizace (WCO) vytváří a spravuje harmonizovaný systém celních nomenklatur a podílí se na dohodách Světové obchodní organizace (WTO) v otázkách původu a celní hodnotě. Soustavně se také podílí na podpoře strategických zájmů širší celní obce a to prostřednictvím spolupráce jednotlivých vlád, mezinárodních a národních regionálních organizací a také soukromým sektorem. WCO si sama řídí vlastní *Human Resources*³⁶ a jejím cílem je efektivní, transparentní a odpovědné hospodaření. Detailní popis cílů WCO je uveden v Příloze č. 3 (anglicky).³⁷

Druhou mezinárodní organizací, která však svým rozsahem významně přesahuje oblast samotného celního práva je *Světová obchodní organizace (WTO)*³⁸. Jde o specializovanou agenturu OSN, která vznikla na základě Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). Dohoda GATT byla postupně upravována a rozšiřována v jednotlivých multilaterálních jednáních, neboli „kolech“. V rámci Uruguayského kola došlo k poslední zásadní reformě, kterou získala dohoda GATT institucionální charakter - došlo k uzavření Dohody o zřízení Světové obchodní organizace. WTO má nyní 157 členů, sídlí v Ženevě (Švýcarsko), nejvyšším orgánem je Generální rada, v níž zasedají zástupci jednotlivých členských vlád, současnou předsedkyní je paní Elin Østebø Johansen z Norska.

³⁵ Kjótský protokol souvisí s Rámcovou úmluvou OSN o klimatických změnách. Průmyslové země produkující znečišťující látky se v něm zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 5,2 %.

³⁶ Human resources – lidské zdroje

³⁷ About us: Goals. *World Customs Organization: Organisation Mondiale des douanes* [online]. 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.wcoomd.org>

³⁸ WTO – *The World Trade Organization* (Světová obchodní organizace)

Hlavním cílem Světové obchodní organizace (WTO) je otevřít obchod ve prospěch všech. To znamená liberalizaci mezinárodního obchodu formou odbourání bariér. S tím je spojené provádění dohledu nad svobodným obchodem, dodržování *principu reciprocity*³⁹, žádná diskriminace, ale naopak posilování zdravé konkurence a předvídatelnosti. Mezi další úkoly WTO patří sledování dodržování pravidel mezinárodního obchodu, podpora a organizování obchodních jednání, sledování národních obchodních politik a urovnávání vzniklých sporů mezi vládami. WTO je zastáncem transparentního obchodu mezi jednotlivými členskými zeměmi a prosazuje otevření národních trhů do mezinárodního obchodu. Snahou těchto aktivit je podporování a přispívání k stabilnímu udržitelnému rozvoji, zvýšení blahobytu obyvatel jednotlivých členských států, snížení chudoby v rozvojových členských zemích a obecná podpora míru.

3.2 Komunitární právní předpisy

Komunitární právo ve své podstatě platí pouze v rámci Evropského společenství, proto se mu také říká právo Evropského společenství. Toto právo je uplatňováno zejména v oblastech, kde členské státy předaly své pravomoci na úroveň Evropského společenství, které pak v daných věcech rozhoduje jménem všech členských států. V oblastech kde naopak státy své pravomoci nepředaly, rozhoduje každý členský stát samostatně, aniž by mělo Evropské společenství možnost toto suverénní rozhodování ovlivňovat. Jsou ale oblasti, kde členské státy rozhodují samostatně, přičemž akceptují zásahy Evropského společenství. Komunitární právo je ve svém základě rozděleno na právo originární (primární) a odvozené (sekundární). Primární legislativou jsou označovány *zakládající smlouvy*⁴⁰ a jejich přílohy, protokoly, prohlášení a to včetně smluv, které tyto zakládající smlouvy doplňují nebo pozměňují, které představují právní základ společenství. Sekundárním právem se potom rozumí další *právní akty*⁴¹ vytvářející Evropské společenství, pomocí nichž je zajištěn výkon pravomocí Evropské unie.

³⁹ princip reciprocity znamená vyrovnanost vzájemných vztahů.

⁴⁰ Pařížská smlouva zakládající Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) (23. července 1952 – 23. července 2002), Římské smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom) (1. ledna 1958), Smlouva o Evropské unii (1. ledna 1993)

⁴¹ nařízení, směrnice, rozhodnutí a doporučení

3.2.1 Nařízení Rady (ES) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady

Nařízení Evropské unie jsou nejuplnějším opatřením v rámci nástrojů sbližování práva, kterými disponují orgány Evropské unie. Jsou součástí sekundárního komunitárního práva a vyznačují se bezprostřední působností ve všech členských státech. Navrhuje je Komise a přijímá Rada. Směrnice jsou takové legislativní akty Evropské unie, které jsou přímo závazné pro členské státy⁴² a těmto určují dosažení nějakého cíle, nicméně již neurčují způsob, jakým má být daného cíle dosaženo. Umožňují tak jednotlivým státům realizovat požadovaná opatření individuálním způsobem. Směrnice jsou implementovány do právního řádu členského státu, kterému jsou určeny a svou právní vahou jsou podřízeny nařízením Evropské unie. Směrnice rozlišujeme na základní směrnice, které jsou přijímané na základě určitého článku zřizovací smlouvy, a na prováděcí směrnice, které slouží k provádění základních směrnic.

Oblast ochrany práv duševního vlastnictví byla zásadně vymezena nařízením Rady (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla (dále jen "NR č. 3295/94"), které ve svém druhém článku jednoznačně definuje zásadní pojmy z oblasti duševního vlastnictví. Jde zejména o *padělků*⁴³, *nedovolené napodobeniny*⁴⁴ a *držitele práva*⁴⁵, jejichž výklad se tímto nařízením standardizoval v rámci celé Evropské unie. Toto nařízení bylo v platnosti téměř 10 let, nicméně poté již nebylo dále schopno poskytovat účinnou ochranu trhu před zbožím, které přicházelo s novými prvky porušování práv k duševnímu vlastnictví. Proto došlo dne 1. července 2004⁴⁶ k jeho nahrazení jedním z nejvýznamnějších nařízeních Rady v oblasti celnictví, a to sice *nařízením Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo* (dále jen "NR č. 1383/2003").

⁴² Směrnice jsou závazné jen pro ty státy, pro něž jsou určeny. Obvykle se však jedná o všechny členské státy EU. Výjimku tvoří snad jen směrnice ohledně společné zemědělské politiky.

⁴³ *padělků* dle čl. 1 odst. 2 písm. a) NR č. 3295/94

⁴⁴ *nedovolené napodobeniny* dle čl. 1 odst. 2 písm. b) NR č. 3295/94

⁴⁵ *držitel práva* dle čl. 1 odst. 2 písm. c) NR č. 3295/94

⁴⁶ čl. 25 Nařízení Komise (ES) č. 1383/2004 ze dne 29. července 2004, kterým se stanoví vývozní náhrady pro mléko a mléčné výrobky

K přijatému NR č. 1383/2003 byl vydán rovněž jeho *prováděcí předpis*⁴⁷, který podrobně vymezil jeho provádění. Doposud platné nařízení Komise (ES) č. 1367/95 ze dne 16. června 1995, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 3295/94, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla, bylo nahrazeno vydáním *nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatřeních, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo* (dále jen „PP 1891/2004“). V něm jsou vymezeny osoby přípustné jako oprávnění zástupci majitele práva a stanoveny formuláře žádosti o přijetí opatření celních orgánů na základě čl. 5 odst. 1 NR č. 1383/2003. Za účelem dosažení harmonizace ochrany vnitřního trhu v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví byla přijata *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví*. Touto směrnicí je sledováno dosažení jednotné ochrany trhu a zajištění účinných prostředků k ochraně práv duševního vlastnictví na společném trhu, za účelem rozvoje tvořivosti, růstu inovací a rovněž investic. V tomto ohledu mají prostředky k dodržování práv duševního vlastnictví zásadní význam pro efektivní fungování vnitřního trhu.⁴⁸

Další sjednocující směrnicí, tentokrát v oblasti ochranných známek, byla vydána směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách. Cílem směrnice bylo usnadnění volného pohybu zboží a služeb, a z tohoto důvodu je prvořadé, aby řádně zapsané ochranné známky požívaly stejné právní ochrany ve všech členských státech.⁴⁹ Směrnice blíže definuje pojem *ochranná známka*⁵⁰ a *vymezuje svou oblast působnosti*⁵¹.

⁴⁷ Prováděcí předpis je právní předpis vydaný na základě konkrétního zákonného zmocnění a určený k upřesnění obsahu právní normy obsažené v zákoně. (KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, xvi, 247 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 34-064-0177-5, s. 157)

⁴⁸ bod 3 preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

⁴⁹ čl. 10 preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (kodifikované znění)

⁵⁰ čl. 2 tamtéž

⁵¹ čl. 1 tamtéž

3.2.2 Komunitární úroveň celního práva

Oblast celního práva na komunitární úrovni je velmi rozsáhlá a to z důvodu neustálých snah Evropského společenství o standardizaci celních postupů v rámci jednotlivých členských zemí. Celková legislativní úprava této oblasti čítá přes 2500 právních předpisů, tedy je zřejmé, že jejich výčet by dalece přesáhl rozsah této práce. Zmíněny proto budou pouze ty zásadní, a případné doplňující předpisy budou uvedeny výčtem.

Jako první je na místě uvést nařízení Rady, které od vstupu České republiky do EU⁵² představuje základní kámen v celní legislativě a to nejen pro ČR, ale také pro ostatní členské státy. *Nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (dále jen „CK“)* se uplatňuje zejména při obchodování mezi Společenstvím a třetími zeměmi⁵³. CK ve svých 253 článcích obsahuje obecná pravidla a postupy, které zajišťují efektivní uplatnění relevantních opatření na úrovni tohoto obchodování, a to i v oblasti zemědělské a obchodní politiky. Dá se říci, že CK v oblasti celnictví představuje úplnou právní úpravu Společenství⁵⁴. Uplatněním CK jako komunitárního právního předpisu nejsou však dotčena ostatní práva vyplývající ze zvláštních legislativních předpisů na národní úrovni. Jednotlivá ustanovení celního kodexu jsou prováděna dle *nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (dále jen „prováděcí nařízení CK“)*, které bylo vydáno v souladu se stanoviskem Výboru pro celní kodex. Kromě 915 článků, v nichž jsou pozměňovány a přizpůsobovány CK příslušné prováděcí předpisy, stejně tak i rozšiřována oblast působnosti některých ustanovení, případně z pohledu práva zpřesňována vybraná pravidla, obsahuje prováděcí nařízení CK také 113 příloh, zejména standardizovaných tiskopisů a vzorů formulářů.

Celní kodex, ač svou povahou velmi propracovaný legislativní prvek, se po 16-ti letech své účinnosti dočkal novelizace, respektive došlo k jeho modernizaci. V roce 2008 bylo schváleno a nabylo platnosti *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. Dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (tzv. Modernizovaný celní*

⁵² ČR vstoupila do Evropské unie dnem 1. května 2004

⁵³ třetí země jsou země, které nejsou součástí Evropské unie.

⁵⁴ Preambule Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství

kodeks). Toto nové nařízení pracuje s vyšším stupněm zjednodušených celních režimů a rozšířenou možností využívání informačních technologií. Nově jsou zde implementována ustanovení ve věci racionálnějších celních postupů, které mají za cíl odstranění některých obchodních bariér a dále předcházet hrozbám. Dochází i posílení společných právních postavení jednotlivých celních úřadů a zavedení postupů s využitím elektronických komunikací. Sledovaným účelem je zjednodušené uplatňování celních předpisů, efektivnější a bezpečnější celní kontroly, snazší celní odbavení a další. Modernizovaný celní kodeks vytváří fakticky nové elektronické celní prostředí, spojuje celní postupy všech 27 členských států a vytváří společný prvek konvergence informačních systémů celních správ v celé EU. V okamžiku, kdy bude přijato a vstoupí v platnost nařízení⁵⁵, kterým se vydává prováděcí předpis k modernizovanému celnímu kodexu, nahradí tento původní CK, který zatím zůstává v platnosti.

V následujícím, chronologicky seřazeném, výčtu budou ještě doplněny právní předpisy, které souvisí se zkoumanou problematikou:

Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku

Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo

Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatřeních, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo

Nařízení Komise (ES) č. 273/2009 ze dne 2. dubna 2009, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodeks Společenství, a stanoví odchylka od některých ustanovení nařízení Komise (EHS) č. 2454/93

⁵⁵ Nařízení musí být přijato a vstoupit v platnost nejpozději do 24. června 2013

Nařízení Rady (ES) č. 1186/2009 ze dne 16. listopadu 2009 o systému Společenství pro osvobození od cla

3.3 Právní úprava v České republice

Nejužší vymezení oblasti celního práva na úrovni jednotlivých států zastávají národní právní předpisy. Před vstupem České republiky do Evropské unie se jednalo o jednu z mála legislativních úprav, která tuto oblast vymezovala, a byla tedy úpravou normativně nejsilnější. Po vstupu ČR do EU však doznala právní úprava značných změn. Zejména šlo o přijetí komunitárního práva, které je normativně silnějším právem. Všechny členské státy EU, tedy i ČR, mají za povinnost implementovat platné směrnice Společenství do svého národního práva a národní legislativní akty musejí být s komunitárním právem ve shodě, nebo nesmějí danou problematiku upravovat vůbec. Právo Společenství získalo ještě pevnější pozici v jednotlivých právních systémech členských států ratifikací⁵⁶ Lisabonské smlouvy⁵⁷ dne 3. listopadu 2009 (Lisabon, Španělsko).

3.3.1 Zákony upravující oblast duševního vlastnictví

V obecné rovině vychází celní správa při výkonu své působnosti jednak ze správně-právní legislativy, tedy zejména ze zákona č. 500/2004 Sb., *správní řád, ve znění pozdějších předpisů*, (dále jen „SŘ“), který upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy⁵⁸. Rovněž je vycházeno ze zákona č. 280/2009 Sb., *daňový řád, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „DŘ“), kterým se upravuje postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají při správě daní⁵⁹.

V rovině trestního práva je uplatňován zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů* a s ním související zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním, ve*

⁵⁶ Ratifikací rozumíme závazné potvrzení platnosti dokumentu zvláštního významu, jakým je například mezinárodní smlouva.

⁵⁷ Lisabonská smlouva nazývaná též reformní smlouvou má za úkol reformovat jednotlivé instituce Evropské unie a ovlivnit její fungování. Podepsána byla dne 13. prosince 2007, ratifikována byla dne 3. listopadu 2009, v platnost vstoupila dnem 1. prosince 2009.

⁵⁸ §1 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., *správní řád, ve znění pozdějších předpisů*

⁵⁹ §1 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., *daňový řád, ve znění pozdějších předpisů*

znění pozdějších předpisů. Oba tyto zákony využívají zejména pověřené celní orgány⁶⁰, které požívají postavení policejního orgánu⁶¹. Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu jsou obsažené v díle 4, konkrétně §§ 268 – 271, trestního zákoníku.

Z právních předpisů, které vymezují nebo se vztahují oblasti práv duševního vlastnictví, je tím nejzásadnějším zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o opatřeních“). Tento zákon upravuje v souladu s komunitárními právními předpisy v oblasti postupu celních orgánů při ochraně práv duševního vlastnictví provádění opatření celních orgánů, existuje-li podezření, že zboží porušuje práva k duševnímu vlastnictví. Dále upravuje provádění dozoru podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů⁶². Zároveň zákon stanoví podmínky, za kterých je celní úřad oprávněn zadržet zboží, o němž má důvodné podezření, že jsou jím porušena práva k duševnímu vlastnictví, zajistit zničení takového zboží, vyřadit zboží z obchodování, bylo-li soudem rozhodnuto, že se jedná o zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, a projednávat správní delikty při porušení tohoto zákona.⁶³ Zákon o opatřeních byl doposud sedmkrát novelizován⁶⁴, za nejpodstatnější novelu lze považovat změnu č. 255/2004 Sb., která vešla v platnost 1. května 2004, tedy vstupem České republiky do Evropské unie. Novela přímo souvisela s implementací komunitárního práva do dané oblasti, tedy došlo k úpravě daného právního předpisu s ohledem na znění CK a také prováděcího předpisu CK. Mezi podstatné úpravy zákona lze mimo jiné zahrnout například §14b, který obsahuje jasné vymezení bezúplatného převodu nebo úprav padělků k humanitárním účelům, které až do této chvíle nebylo legislativně zcela vymezeno. Poslední novelizované znění zohledňuje organizační změny ve vnitřní struktuře Celní správy České republiky.

⁶⁰ pověřené celní orgány dle §4 odst. 1 písm. d) zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ §3 odst. 3 a §4 odst. 3 zákona č. 185/2004Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶² §1 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ §2 tamtéž

⁶⁴ k 1.1.2013 vstupuje platnost změna zakotvená v zákoně č. 18/2012 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

V souvislosti se zákonem o opatřeních je třeba uvést další právní předpis, který je úzce spjatý s oblastí práv na ochranu duševního vlastnictví a to sice již výše zmiňovaný *zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů*, (dále jen „ZOOS“). Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie⁶⁵, zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Evropské unie, a upravuje některé podmínky podnikání významné pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele a oprávnění spotřebitelů, sdružení spotřebitelů nebo jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele.⁶⁶ Z pohledu celní správy jde o úpravu svěřených kompetencí ve vztahu k vnitřnímu trhu, kde je CS dozorovým orgánem⁶⁷, tedy u zboží, které není přímo pod celním dohledem. Prostřednictvím tohoto zákona vstupuje celní správa z pozice kontrolního orgánu do soukromoprávních vztahů, jakými jsou nákup a prodej zboží, s cílem zamezit případnému protiprávnímu jednání ze strany subjektu se silnějším postavením v tomto vztahu (obvykle prodejce). Protiprávním jednáním se v tomto kontextu rozumí zejména *nekalé obchodní praktiky*⁶⁸ a *klamavé obchodní praktiky*⁶⁹. ZOOS rovněž definuje *správní delikty*⁷⁰, kterých se subjekty mohou svým protiprávním jednáním dopustit, a dle jejich právní kvalifikace také stanovuje sankce⁷¹. ZOOS má dvě přílohy, z nichž příloha č. 1, obsahuje přesné vymezení skutečnosti, kdy je obchodní praktika klamavá, a příloha č. 2, obsahuje přesné vymezení skutečnosti, kdy jde ze strany podnikatele o *agresivní obchodní praktiku*⁷².

Při ochraně trhu, tedy při výkonu zákonem stanovené působnosti této ozbrojené složky, se Celní správa České republiky řídí celou řadou dalších právních předpisů. Mezi ty důležité patří *zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem*

⁶⁵Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách). Směrnice Rady 69/493/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se křišťálového skla. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/11/ES o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se označování materiálů používaných v hlavních částech obuvi prodávané spotřebiteli. Směrnice Rady 87/357/EHS o sblížení právních předpisů členských států, týkajících se výrobků, jejichž skutečná povaha není rozpoznatelná a které proto ohrožují zdraví nebo bezpečnost spotřebitelů. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně.

⁶⁶ § 1 odst. 1 zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ § 23 odst. 6 tamtéž

⁶⁸ § 4 tamtéž

⁶⁹ § 5 tamtéž

⁷⁰ jde o protiprávní jednání odpovědné osoby, a znaky tohoto jednání jsou uvedeny ve zvláštním právním předpise a zákon těmito znaky spojuje hrozbu sankce, kterou lze uložit v rámci výkonu veřejné správy

⁷¹ dle § 24 odst. 10 ZOOS lze za správní delikt spáchaný dle odst. 5, 6 a 7a uložit maximální sankce 50 mil. Kč

⁷² § 5a ZOOS

autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), který zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje práva autora k jeho autorskému dílu, práva související s právem autorským, právo pořizovatele k jím pořízené databázi, ochranu práv podle tohoto zákona, a kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským⁷³, dále je to zákon č. 441/2003Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochranných známkách“), jenž vymezuje označení, která mohou být ochrannou známkou⁷⁴, její účinky, užívání a formální stránku zaregistrování ochranné známky.

Výčtem lze ještě uvést zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů a další.

3.3.2 Celní právo v České republice

Z pohledu Celní správy České republiky je na národní úrovni tím hlavním zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „CZ“), který upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie právní vztahy vznikající při výkonu veřejné správy v oblasti dohledu nad mezinárodním obchodem Evropské unie a některé další právní vztahy v oblasti celnictví⁷⁵. V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie byl tento právní předpis novelizován⁷⁶ změnou č. 187/2004 Sb., jež znamenala v souvislosti s přijetím komunitárního práva a jeho právních předpisů⁷⁷ podstatné oslabení celního zákona a jako takový jej postavila do role podpůrného právního předpisu vůči CK. Celní zákon nicméně

⁷³ §1 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby. (ve smyslu §1 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ § 2 písm. a) zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ k 1.1.2013 prodělal celní zákon celkem 26 novelizací

⁷⁷ Celní kodex a prováděcí předpis celního kodexu

nadále upravuje povinnosti, oprávnění a prostředky celníka, použití donucovacích prostředků a zbraně celníkem, náhradu škody, celní dohled, celní režimy, celní dluh, správní delikty a další právní vztahy, které nejsou bezprostředně upraveny v CK. Celní zákon má také svou prováděcí vyhlášku a to sice vyhlášku č. 199/2004 Sb., *vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona a kterou se zrušují některé vyhlášky upravující osvobození od dovozního cla a nepreferenční původ zboží.*⁷⁸

Druhým významným zákonem vzhledem k celní správě je zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o CS“). Nabyl účinnosti podobně jako další právní předpisy v souvislosti se vstupem ČR do EU dne 1. května 2004 a ve své původní podobě upravoval zejména organizační uspořádání jednotlivých úrovní řízení celní správy, dále některé pravomoci a působnost celních orgánů. Od své první podoby doznal již 16 novel a má celkem 6 příloh, z nichž stojí za zmínku příloha č. 1, kde jsou vymezené územní působnost celních ředitelství případně příloha č. 2, v níž jsou vymezené územní působnosti celních úřadů zřízených podle dosavadních právních předpisů.⁷⁹ Podrobněji o struktuře a interní organizaci celní správy práce pojednává v části 3.5.2.

3.4 Přehled jednotlivých práv duševního vlastnictví

Práva duševního vlastnictví, do jejichž systému patří práva autorská a práva k průmyslovému vlastnictví, mají společný základ v tom, že jejich předmětem je výsledek tvůrčí duševní činnosti člověka. Každá z uvedených oblastí práva však ochraňuje jiný předmět. Autorské právo chrání způsob myšlenek, které autor ztvárnil a na jejichž základě vytvořil své dílo. Práva k průmyslovému vlastnictví chrání obecná řešení výrobků nebo technologických postupů a práva na označení.

3.4.1 Charakteristika duševního vlastnictví

Duševní vlastnictví ve své podstatě představuje vlastnictví nehmotné povahy, které vzniklo v důsledku kombinace procesů lidského myšlení. Důsledkem těchto procesů,

⁷⁸ Vzhledem k tomu, že tato práce je psána na přelomu roku 2012 a 2013 je nutné pro objektivní podání informací uvést, že od 1.1.2013 je platnou prováděcí vyhláškou celního zákona vyhláška č. 421/2012 Sb., vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona.

⁷⁹ Vzhledem k tomu, že tato práce je psána na přelomu roku 2012 a 2013 je nutné pro objektivní podání informací uvést, že od 1.1.2013 je platným zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

myšlenek, kombinací a řešení je pojmenovatelný výstup, který je schopen přímo ovlivňovat okolí nebo nitro samotného člověka a to při zachování unikátnosti a neopakovatelnosti daného výstupu. Svou hodnotu si duševní vlastnictví získává následnou využitelností pro společnost a schopností uplatnění v tržních podmínkách. Jednoznačné, univerzální a všemi uznávané vysvětlení tohoto pojmu lze však jen těžko nalézt.

Při pohledu do odborné literatury je možné najít řadu definic. Dle *Kinselly* jde o široký koncept, který zahrnuje několik typů zákonně reorganizovaných práv, která pramení z nějakého typu duševní kreativity nebo jsou jinak spojena s myšlenkami. Práva duševního vlastnictví jsou právy k nehmotatelným věcem – k myšlenkám – vyjádřeným (copyrighty) nebo zhmotnělým v nějaké fyzické implementaci (patenty)⁸⁰. Dle *Palmera* jsou práva duševního vlastnictví práva k myšlenkovým předmětům, které se odlišují od materiálního podkladu, ve kterém jsou uloženy⁸¹. Podrobněji vysvětluje tento pojem *Munková*, když říká, že pro pojem duševního vlastnictví nemají právní řády jednotnou definici. Pojem sám pronikl do českého právního jazyka z anglického pojmu Intellectual Property. V mezinárodních úmluvách se však vyskytuje především ve vazbě k právům, která jednotlivé druhy duševního vlastnictví poskytují jejich vlastníkům. Česka právní nauka – pokud hledala určitý souborný pojem pro tyto jednotlivé druhy – hovořila zpravidla o nehmotných statcích, na rozdíl od hmotných věcí movitých či nemovitých. Nehmotný statek je svým způsobem neuchopitelný, nemusí být nutně vyjádřen v zhmotněle podobě, ale jako výtvar lidského myšlení nebo dovednosti nebo specifické vyznačení určitého původu produktu, patří tomu, kdo jej vytvořil, a jeho tvůrce má proto k němu právo, které může uplatnit nebo prosadit vůči každému, kdo do něj neoprávněně zasahuje. Odtud pak se derivuje pojem práv k nehmotným statkům, která jsou v podstatě synonymem k právům k duševnímu vlastnictví, jak se s ním setkáváme především v úmluvě o obchodněprávních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (úmluva TRIPS), která je součástí široké Úmluvy o zřízení světové obchodní organizace (WTO 1967)⁸².

⁸⁰ KINSELLA, N. Stephan a [překlad Jakub SKALA]. *Obžaloba duševního vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Ludwig von Mises Institut, 2008. ISBN 978-80-905068-0-0.

⁸¹ Tom G. Palmer: "Are Patents and Copyrights Morally Justified? The Philosophy of Property Rights and Ideal Objects," v "Symposium: Intellectual Property," Harvard Journal of Law & Public Policy 13, no. 3, s. 818.

⁸² MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právní rámec prosazování práv k duševnímu vlastnictví: Platné právní normy – výklad nejdůležitějších pojmů*. 1. vyd. Praha: ELSO group, 2007, s. 9

Z výše uvedeného lze vyvodit závěr, že **za duševní vlastnictví lze obecně považovat všechny výsledky lidské tvůrčí činnosti, které představují statky nehmotné povahy uplatnitelné v tržním prostředí.**

Třídění práv k duševnímu vlastnictví záleží vždy na to, z jakého úhlu pohledu je na ně nahlíženo. Dle Munkové lze na tato práva nahlížet z pohledu *původu vzniku daného nehmotného statku* a rozlišovat tedy dvě základní skupiny - práva k výkonům tvůrčí činnosti s podskupinou práv k výkonům netvůrčí povahy a práva na označení, nebo je možné na práva duševního vlastnictví nahlížet spíše *utilitárně*, a členit je na práva průmyslově využitelná, obchodně využitelná a práva osobnostní. Všechna tato třídění mají svůj specifický smysl, ale spíše teoreticky než z hlediska praktické upotřebitelnosti.⁸³

Pro účely této diplomové práce bude v následujících subkapitolách použito rozdělení práv na práva průmyslově využitelná a práva autorská.

3.4.2 Průmyslová práva

Právo průmyslového vlastnictví je souborem právních norem, které upravují společenské vztahy vznikající z činnosti fyzických a právnických osob, a to jak duševní činnosti tvůrčí povahy fyzických osob, tak činnosti povahy netvůrčí fyzických nebo právnických osob, jejímž výsledkem jsou nehmotné předměty, tedy předměty průmyslového vlastnictví, a společenské vztahy, vznikající při jejich uplatňování ve společnosti.⁸⁴

3.4.2.1 Obchodní firma

Právo k obchodní firmě upravuje *zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „OZ“). České firemní právo se vyznačuje tím, že se vztahuje pouze na podnikatele zapsané v obchodním rejstříku. Jména ostatních podnikatelů nejsou firemním právem chráněna, ale vztahují se na ně pravidla o nekalé soutěži. Obchodní firmou fyzické osoby je vždy její jméno a příjmení, obchodní firmu právnické osoby představuje název zapsaný do obchodního rejstříku. Zásadním pravidlem ochrany obchodní firmy je nezaměnitelnost s obchodní firmou jiného podnikatele a tento nesmí působit klamavě,

⁸³ s. 10 tamtéž

⁸⁴ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, 212 s. Studijní texty (LexisNexis). ISBN 80-869-2008-9, s. 14.

přičemž k odlišení nestačí dodatek označující právní formu. Obchodní firma sama o sobě nemůže být předmětem závazkových právních vztahů, ale je vždy vázána na podnik.⁸⁵

3.4.2.2 Odrůdy rostlin

Právo k odrůdám rostlin je upravené *zákonem č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů (dále jen “zákon o ochraně práv k odrůdám“)*, který upravuje práva a povinnosti k odrůdám rostlin chráněným podle zákona, pravomoc a působnost orgánů vykonávajících státní správu v oblasti ochranných práv k odrůdám, řízení o udělení ochranných práv, kontrolu udržování odrůd, a ukládání sankcí za nedodržení povinností stanovených zákonem, které přímo použitelný předpis Evropských společenství svěřuje do působnosti jednotlivým členským státům Evropské unie.⁸⁶ Ochrana v podobě přiznaného práva na ochranu může být přidělena pouze šlechtiteli⁸⁷, který předmětnou odrůdu rostliny vyšlechtil a o tuto ochranu požádal Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský⁸⁸. Ten ochranu přiznává na základě řízení o registraci pouze rostlině, která splňuje podmínky odlišnosti, uniformity, stálosti, novosti a její název je vyhovující. Řízení o registraci odrůdy probíhá podle *zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*.

3.4.2.3 Ochranné známky

Ochranné známky primárně slouží k odlišení zboží nebo služeb jednoho podnikatelského subjektu od druhého, aniž by docházelo k užívání chráněných znaků prvního subjektu, které subjekt sám na svůj náklad vyvinul nebo realizovával, subjektem druhým. Vymezení pojmu ochranné známky je stanoveno v *zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách)*, kde je uvedeno, že ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění,

⁸⁵ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2002, 201 s. ISBN 80-723-9110-0., s. 62

⁸⁶ § 1 odst. 1 zákona č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁷ Šlechtitelem může být fyzická nebo právnická osoba

⁸⁸ postavení ústavu je zakotveno v *zákoně č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, ústav je správním úřadem, podřízeným Ministerstvu zemědělství.

zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby⁸⁹. Ochrannou známkou zapsáno naopak nemůže být označení, které nemá rozlišovací způsobilost, označení, které je ve shodě s jinou dříve zapsanou ochrannou známkou nebo označení v rozporu s dobrými mravy.⁹⁰ Ochranné známky platné na území České republiky jsou vedeny Úřadem průmyslového vlastnictví v rejstříku Národní ochranné známky. Ochranné známky s mezinárodní platností pak eviduje rejstřík u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví na základě mezinárodní přihlášky ve smyslu Madridské dohody o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, nebo Protokolu k Madridské dohodě, a ty, které jsou zapsány v rejstříku vedeném Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu.⁹¹ Výlučné právo používat ochrannou známku má její vlastník a to pro účel použití s výrobky a službami, pro které byla ochranná známka registrována. Tyto výrobky a služby nebo jejich skupiny se vyznačují při žádosti o registraci ochranné známky. Vlastník ochranné známky je oprávněn používat symbol ®.⁹²

3.4.2.4 Označení původu a zeměpisná označení

Označení původu a zeměpisná označení jsou označení, která se vztahují pouze na charakteristiku původu zboží. Tato označení se užívají k označení zboží, které pochází z území, jehož zeměpisná poloha udává vlastnosti nebo charakter tohoto zboží. Právní předpis, který upravuje podmínky, za nichž lze získat v České republice ochranu označení původu, popřípadě zeměpisného označení pro zboží, jakož i právní účinky této ochrany, je zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Nezbytně nutnou podmínkou pro získání této ochrany je zpracování takového zboží na vymezeném území. Na rozdíl od většiny předmětů duševního vlastnictví není ochrana těchto označení postavena na exkluzivním principu. Takto zapsaná označení mají právní povahu veřejných statků a může

⁸⁹ §1 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁰ § 4 tamtéž

⁹¹ DOHNAL, Jakub. *Právo duševního vlastnictví ve vědě a výzkumu*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010, 40 s. ISBN 978-808-7240-373, s. 32

⁹² § 9 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

je využívat každý, kdo se podílí na výrobě, zpracování nebo přípravě zboží s odpovídající kvalitou na vymezeném území a to na základě bezúplatní zákonné licence.⁹³

3.4.2.5 Průmyslové vzory

Průmyslový vzor můžeme definovat ve zjednodušeném pojetí jako obecný popis celkového vzhledu a funkce výrobku. Přesněji definici průmyslového vzoru stanoví *zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů*, který v §2 písm. a) říká, že průmyslovým vzorem rozumíme vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného nebo jeho zdobení. Tento zákon rovněž poskytuje ochranu průmyslových vzorů⁹⁴ a dále vymezuje práva k průmyslovému vzoru a ustanovení o jeho zapsání. Zápis provádí Úřad průmyslového vlastnictví a takto zapsaný průmyslový vzor požívá ochrany po dobu 5 let. Dobu lze prodlužovat až do 25 let.⁹⁵ Vzhled výrobku může být chráněn jako průmyslový vzor a současně být chráněn právem autorským, např. v podobě ochranné známky.

3.4.2.6 Topografie polovodičových výrobků

Ochrana topografie polovodičových výrobků je legislativně vymezena zákonem č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozdějších předpisů. Zákon vymezuje definice jednotlivých prvků a působnost ochrany, kterou poskytuje. V tomto směru je třeba uvést, že výše uvedená ochrana není příliš využívaným způsobem ochrany práv, neboť Rejstřík topografií polovodičových výrobků, vedený Úřadem průmyslového vlastnictví, do dnešního dne eviduje pouze 7 záznamů, jejichž právní ochrana skončila před cca 10-ti lety. Nyní tedy není v tomto rejstříku žádný platně zapsaný a tedy ochrany požívající, polovodičový výrobek.

3.4.2.7 Užité vzory

Užitné vzory, jako jedna ze součástí průmyslových práv, jsou rovněž chráněny zvláštním právním předpisem. V tomto případě se jedná o zákon č. 478/1992 Sb., o užitečných vzorech, ve znění pozdějších předpisů. Užitečnými vzory se v kontextu tohoto zákona chrání

⁹³ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2002, 201 s. ISBN 80-723-9110-0., s. 63

⁹⁴ §10 zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ §11 tamtéž

technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná⁹⁶. Seznam užitečných vzorů je vedený u Úřadu průmyslového vlastnictví v Databázi užitečných vzorů a patentů, která se rozděluje na národní a mezinárodní úroveň. Užitečný vzor se velmi podobá vynálezu, přestože jsou zde rozdíly ohledně požadavků na úroveň invence, podmínek, rozsahu nebo doby trvání. Ochrana užitečnými vzory je velmi podobná ochraně patentové, s výjimkou biologických reproduktivních materiálů a způsobů výroby nebo pracovních činností.⁹⁷ V případě, kdy jde o poskytnutí ochrany předmětům s nižší vynálezeckou úrovní nebo nižšího ekonomického významu, volí se obvykle ochrana užitečným vzorem. Je to zejména z důvodu jednodušší administrativy, rychlejšího vyřízení (zápis může být proveden za cca 3 měsíce od podání přihlášky) a v neposlední řadě nižších finančních nákladů. Doba ochrany užitečného vzoru je 4 roky s možností prodloužení této lhůty až na 10 let, každé prodloužení se na základě žádosti majitele provede vždy o 3 roky.⁹⁸ Řádně zapsaný užitečný vzor umožňuje jeho majiteli bránit třetím osobám v jeho užívání bez souhlasu majitele, případně přenést právo k užitečnému vzoru na třetí osoby. Užíváním užitečného vzoru se v kontextu výše citovaného zákona myslí zejména výroba, nabízení, uvedení na trh, dovoz, vývoz nebo užívání výrobku, ve kterém je registrovaný užitečný vzor obsažen, nebo skladování takových výrobků.

3.4.2.8 Vynálezy a zlepšovací návrhy

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, upravuje práva a povinnosti vznikající z vytvoření a z uplatnění vynálezů a zlepšovacích návrhů. Chráněný vynález je takový vynález, na který byl udělen patent při splnění určitých podmínek vymezených zákonem. Patenty jsou udělovány a evidovány Úřadem průmyslového vlastnictví a to na základě řízení o udělení patentu, které se zahajuje v souvislosti s podáním patentové přihlášky, kterou může úřadu podat původce vynálezu nebo jím zmocněná osoba. Zákon stanoví, že právem na udělení patentu disponuje původce vynálezu, tj. osoba, která vynález vytvořila nebo její právní nástupce⁹⁹. Majitel

⁹⁶ §1 zákona č. 478/1992 Sb., o užitečných vzorech, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁷ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, 212 s. Studijní texty (LexisNexis). ISBN 80-869-2008-9, s. 73

⁹⁸ §15 zákona č. 478/1992 Sb., zákon o užitečných vzorech, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁹ §8 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

patentu je z pohledu zákona oprávněn jemu udělený patent na vynález převést na třetí osoby. Udělený patent má platnost 20 let od podání přihlášky vynálezu a za udržování jeho platnosti je majitel povinen platit roční poplatky dle zvláštního právního předpisu¹⁰⁰.

3.4.3 Autorské právo

Počátky ochrany autorského práva na území ČR spadají do roku 1811, kdy byla upravena nakladatelská smlouva v rakouském občanském zákoníku ABGB, který platil i pro české země. V současnosti je právní úprava obsažena v *zákoně č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“)*. Konceptně je autorský zákon sestaven tak, že autorské právo je chápáno jako soubor výlučných práv osobnostních a výlučných práv majetkových.¹⁰¹ Autorský zákon má povahu zvláštního zákona soukromého práva s dílčí úpravou veřejnoprávních vztahů. Upravuje relativně samostatnou oblast, což vyplývá ze zvláštní povahy předmětů ochrany a vztahů, které s nimi souvisejí. Ve sféře veřejného práva upravuje přestupky a správní delikty. Současná úprava autorských práv a práv souvisejících odpovídá evropské právní úpravě zakotvené ve směrnici Rady ES.¹⁰² V objektivním slova smyslu rozumíme autorským právem soubor všech právních norem, které upravují právní vztahy při vzniku a následném uplatnění autorských děl. V subjektivním slova smyslu rozumíme autorským právem oprávnění konkrétního autora příslušného díla.¹⁰³

3.4.3.1 Základní terminologie autorského práva

Autorské dílo je předmětem autorskoprávní ochrany a autorský zákon jej vymezuje z pozice toho co autorským dílem je, tedy literární nebo jiné umělecké či vědecké dílo, které splňuje podmínku jedinečnosti, je výsledkem tvůrčí činnosti autora a bylo ztvárněno ve vnímatelné podobě, jsou to i počítačové programy a databáze. Dále je v zákoně vymezeno to, co autorským dílem není a to včetně uvedení příkladů.

¹⁰⁰ zákon č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2002, 201 s. ISBN 80-723-9110-0, s. 22-23

¹⁰² CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, XII, 477 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2., s. 2

¹⁰³ RÁB L.: Studie „Přehled základních právních předpisů upravujících právo duševního vlastnictví“, 2005, s. 6

Autorem může být fyzická osoba, jejíž činnosti autorské dílo vzniká. Autorské právo se z tohoto důvodu řadí mezi osobnostní právo, přestože jeho výsledek je obvykle předmětem komerční činnosti, která náleží do oblasti občanského práva. Autorství k dílu nelze převést na právnickou osobu, tato může k některým dílům vykonávat majetková práva. Zákon stanovuje *zákonnou domněnku autorství*, kdy se má za to, že autorem je osoba, jejíž jméno je uvedeno na díle nebo u díla, pokud je dílo uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem.

Licenční smlouvou se autor zavazuje poskytnout třetí osobě právo, aby dílo užila domluveným způsobem a to za smluvně stanovenou odměnu, která musí být stanovena nebo uveden způsob jejího stanovení, případně musí být ve smlouvě uvedeno bezplatné poskytnutí, jinak se stává smlouva neplatnou. Licence může být výhradní, což musí být ve smlouvě výslovně uvedeno a smlouva musí být písemná, pokud toto uvedeno není, má se za to že licenční smlouva je nevýhradní.¹⁰⁴

3.4.3.2 Práva související s autorským právem

Mezi tato práva jsou českým autorským zákonem zařazena právo výkonného umělce k jeho autorskému dílu (§ 67 autorského zákona), právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu (§75 autorského zákona), právo výrobce zvukově-obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu (§79 autorského zákona), právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání (§83 autorského zákona), právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu (§87 autorského zákona). Z výše uvedených práv jsou to pouze práva výkonných umělců, která představují tvůrčí práva a jsou povahy jak majetkové tak osobnostní a jsou nepřevoditelná *inter vivos*¹⁰⁵. Ostatní související práva pak vystihují právní ochranu investice do zhotovení a zpřístupnění nehmotného statku.¹⁰⁶

¹⁰⁴ MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právní rámec prosazování práv k duševnímu vlastnictví: Platné právní normy – výklad nejdůležitějších pojmů*. 1. vyd. Praha: ELSO group, 2007, 84 s., s.11

¹⁰⁵ *inter vivos* – mezi živými – je právní termín označující jednání uskutečněné mezi živými osobami

¹⁰⁶ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2002, 201 s. ISBN 80-723-9110-0, s. 48

3.5 Správní orgány provádějící kontrolu v oblasti práv duševního vlastnictví

Pro úplnost podávaných informací práce uvádí významné složky státní správy, které se podílejí svými vykonávanými činnostmi na ochraně práv duševního vlastnictví. Vzhledem k tomu, že tato práce se primárně orientuje na činnosti Celní správy České republiky v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, bude se text věnovat právě tomuto bezpečnostnímu sboru. Ostatní orgány budou uvedeny pouze výčtem a jejich detailnější popis bude z důvodu vyváženosti textu práce umístěn do Přílohy č. 4. Mezi správní orgány, které se aktivně podílejí na ochraně práv duševního vlastnictví, patří Úřad průmyslového vlastnictví, Ministerstvo kultury, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Ministerstvo vnitra, a další.

3.5.1 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí bylo zřízeno dle zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných státních orgánů ČR, ve znění pozdějších předpisů. Dle ustanovení tohoto zákona je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet republiky, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky, finanční trh s výjimkou dozoru nad kapitálovým trhem v rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry, daně, poplatky a clo, finanční hospodaření, finanční kontrolu, účetnictví, audit a daňové poradenství, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, pro tomboly, loterie a jiné podobné hry, hospodaření s majetkem státu, privatizaci majetku státu, pro věci pojišťoven, penzijních fondů, ceny pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Dále ve svých činnostech zajišťuje členství v mezinárodních finančních institucích a finančních orgánech. Koordinuje příjem zahraniční pomoci.¹⁰⁷ Ministerstvu financí je, v souladu se zvláštním právním předpisem, podřízena Celní správa České republiky. Celní správa České republiky je z pohledu svého legislativního vymezení jediným samostatným státním orgánem, který je schopen vykonávat a prosazovat komplexní ochranu práv duševního vlastnictví.¹⁰⁸

¹⁰⁷ §4 zákona č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸ KUBELKOVÁ, Jindřiška. Celní správa ČR ve vztahu k průmyslově právní ochraně práv duševního vlastnictví. In: KUBELKOVÁ, Jindřiška. *Celní správa ČR ve vztahu k průmyslově právní ochraně práv duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2010 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/55905/Prezentace_Kpt._Ing._Jindriska_Kubelkova_Gen._reditelstvi_cel_.pdf

3.5.2 Celní správa České republiky

Celní správa České republiky (dále jen „CS“) byla jako bezpečnostní sbor zřízena zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dle právní úpravy platné do 31.12.2012 je CS tvořena Generálním ředitelstvím cel, osmi celními ředitelstvími a jim podřízenými 54 celními úřady.

Dnem 1.1.2013 se zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zrušuje¹⁰⁹ a nahrazuje se zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o CS“). Tento zákon stanoví novou podobu bezpečnostního sboru. Celní správa České republiky přechází ze třístupňového řízení na dvoustupňové. K této změně došlo v souvislosti s nedostatečnou flexibilitou třístupňového systému řízení a s doporučeními Světové banky a zpracované studie proveditelnosti. V praxi to znamená, že zůstává Generální ředitelství cel a dochází k zániku regionálních celních ředitelství i celních úřadů a na jejich místě vznikají nové celní úřady situované víceméně do jednotlivých samosprávných celků, tedy krajů. Většina z těchto celních úřadů má svá územní pracoviště, dle vyhlášky ministerstva financí č. 285/2012Sb. o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech. Provedenou reorganizací sleduje celní správa dosažení flexibilnějších reakcí na vzniklé situace v jednotlivých regionech a zároveň efektivnější výkon svěřených kompetencí. Nově je tedy celní správa tvořena Generálním ředitelstvím cel a patnácti celními úřady. Jednotlivé celní úřady včetně svých územních pracovišť jsou zobrazeny na mapě v Příloze č. 16. Za zmínku ještě stojí specifické postavení Celního úřadu se sídlem v Praze – Ruzyni, který provádí dohled nad nejdůležitější a zároveň jedinou vnější hranicí Evropské unie na území České republiky.

3.5.2.1 Generální ředitelství cel

Generální ředitelství cel (dále jen „GŘC“) je dle zvláštního právního předpisu správním úřadem pro oblast celnictví s vymezenou celostátní působností. V čele GŘC a tím i celé celní správy stojí generální ředitel. Generálního ředitele, kterým může být pouze celník, do jeho funkce ustanovuje, řídí ho a z jeho funkce odvolává ministr financí. Zástupcem generálního

¹⁰⁹ §83 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

ředitele je zástupce generálního ředitele, kterým může být pouze celník. Oprávnění ředitele GŘC stanovená §3 zákona o celní správě spočívají zejména ve schvalování organizačního řádu celní správy a dále v právních úkonech jménem státu ve všech majetkoprávních a pracovněprávních vztazích. Organizační strukturu GŘC zobrazuje diagram v Příloze č. 5.

GŘC je pověřeným celním orgánem, který má ve věcech vymezených trestním řádem, v souladu s ustanovením §4 zákona o celní správě, postavení policejního orgánu jde-li o případy celostátního nebo mezinárodního významu¹¹⁰ a dále v řízeních o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo transitu zboží. Toto postavení má i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sborů. GŘC vystupuje jako policejní orgán i v případech porušování práv duševního vlastnictví a to včetně práva autorského. Jedná se především o trestné činy porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu (§150 TZ), porušování průmyslových práv (§151 TZ) a porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§152 TZ). Uvedené jednání je v TZ klasifikováno jako úmyslný trestný čin, kdy pachatel jedná s úmyslem poškodit příslušná práva duševního vlastnictví s cílem získat vlastní prospěch. V případě důvodného podezření ze spáchání výše uvedených trestných činů mají orgány státní správy zákonem¹¹¹ stanovenou oznamovací povinnost vůči státnímu zastupitelství, policejnímu orgánu nebo pověřenému celnímu orgánu. Tato povinnost se považuje za splněnou podáním trestního oznámení u jednoho z výše uvedených orgánů.¹¹²

3.5.2.2 Celní úřad

V čele celního úřadu stojí ředitel celního úřadu, kterým může být pouze celník. Zástupcem ředitele celního úřadu je zástupce ředitele celního úřadu, kterým může být pouze celník. Rozsáhlá věcná působnost celního úřadu v oblasti celnictví je vymezena §8 zákona o celní správě. Celní úřad vykonává působnosti, které mu stanoví jiný právní předpis nebo přímo použitelný předpis Evropské unie, správu cel, a správu daní a jiných peněžitých

¹¹⁰ §4 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹¹¹ §8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

¹¹² ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevni.vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Metodika04.pdf>

plnění. Dále je obecným správcem daně podle SŘ a vykonává správu placení peněžitých plnění v rámci dělené správy, která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků, pověřeným celním orgánem, nejde-li o případy celostátního nebo mezinárodního významu, kde je pověřeným orgánem GŘC. Celní úřad se rovněž podílí na zajišťování úkolů souvisejících s rozvojem mezistátních styků a mezinárodní spolupráce. V oblasti mezinárodní spolupráce provádí dohled nad osobami, dopravními prostředky, kontejnery a nad pohybem zboží, o nichž existuje důvodné podezření, že porušily právní předpisy druhé smluvní strany. Také přijímá nezbytná opatření umožňující dohled nad nezákonnými nebo podezřelými dodávkami s nebezpečnými látkami. CÚ dále plní z pověření ministerstva finanční funkci kontaktního orgánu při vymáhání některých finančních pohledávek a provádí mezinárodní pomoc při správě daní. Celní úřad pátrá po zboží protiprávně dovezeném nebo vyvezeném nebo odňatém celnímu dohledu a zjišťuje osoby, které zboží celnímu dohledu odňaly, se tohoto odnětí zúčastnily, nebo toto zboží držely nebo získaly.¹¹³ Organizační strukturu celního úřadu zobrazuje diagram v Příloze č. 6.

Významné kompetence v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví a prosazování legislativních opatření vymezuje celním úřadům NR (ES) č. 1383/2003, resp. zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů a dále zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

3.6 Postavení subjektů porušujících práva duševního vlastnictví

Padělky originálních výrobků jsou na trh v České republice, a víceméně i kdekoliv jinde na světě, uváděny pomocí spletité sítě distributorů. Tyto subjekty se vyznačují vysokým stupněm organizovanosti a působí na většině kontinentů. Padělky jsou obvykle vyráběny v zemích s levnou pracovní silou, neboť jde převážně o nekvalifikovanou práci a využitím aby tak byly minimalizovány náklady. Pomocí rozsáhlé distribuční sítě se pak mohou objevit kdekoliv na světě. Většinou jsou dováženy již hotové výrobky, které jsou ukryty

¹¹³ §8 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

v přepravních kontejnerech mezi obvyklým neznačkovým zbožím. Není ale výjimkou, že se padělky vyrábějí přímo na území státu, kde mají být uváděny do volného oběhu. Podrobněji o těchto praktikách pojednává část 4.4.

Ekonomické subjekty realizující výše uvedené nezákonné nakládání se zbožím porušujícím některá práva na ochranu duševního vlastnictví se obvykle dopouštějí i dalšího protiprávního jednání. V rozvětvené hierarchii takového subjektu se velmi často objevují kromě jiného také prodejci omamných a psychotropních látek a jedů, obchodníci s odcizenými předměty a další. V tomto prostředí jsou naprosto běžným jevem takové nezákonné aktivity jako je praní špinavých peněz, podvody, krácení daní nebo zaměstnávání dětí. Padělatelská činnost daných subjektů má několik úrovní. Původně byly tyto činnosti realizovány v naprosto primitivních podmínkách. V hygienicky i technologicky nevyhovujícím prostředí pracovala malá skupina nekvalifikovaných dělníků, mezi nimiž byly zastoupeny zejména ženy a nezřídka i děti. Převládala zde manuální práce, kdy se za použití nekvalitních materiálů vyráběly padělky originálních výrobků. Obvykle se jednalo o připevňování symbolů (značek) jednotlivých ochranných známek na, do té doby neznačkové, oděvy. Výsledný padělek z této úrovně byl obvykle méně zdařilý, a to nejen z důvodu použité technologie, ale především kvůli použitým nekvalitním materiálům. Na vyšším stupni výroby pak byly vyráběny již hotové padělky zboží.

V dnešních podmínkách již není výjimkou, že padělatelé využívají nejmodernější technologie a svou nelegální činnost realizují na zařízeních v hodnotě řádů milionů korun. Rovněž použité materiály jsou velmi často na takové úrovni, že výsledný produkt je lehce zaměnitelný s originálním výrobkem. Padělatelské subjekty díky propracované síti distributorů a rychlému odbytu disponují značnými finančními prostředky. Tyto nelegálně získané peníze z části opět investují do nových technologií a rozvoje distribuční sítě a tím svou činnost dále zdokonalují. Padělatelé se většinou vyznačují vysokou flexibilitou vzhledem k tržní poptávce. V některých případech dokážou uvést padělaný výrobek na trh dříve, než na něj vstoupí výrobek originální. Zatímco legální výrobce svůj produkt nejprve vyvíjí, testuje, registruje a uvádí na trh, včetně marketingové podpory, plagiátor se věnuje přímo jeho produkci. Tím vznikají oprávněným vlastníkům ochranných známek značné škody. V případě potravin, kosmetiky nebo dokonce léčiv je navíc ohrožen i spotřebitel,

protože dané padělky mohou být (a obvykle i jsou) vyrobeny z nekvalitních nebo zdraví nebezpečných surovin. Z finančního prospěchu, který tyto ilegální subjekty výrobou a distribucí padělků získají, jsou obvykle dále dotovány další, společensky ještě nebezpečnější protiprávní aktivity. Vzhledem k uspořádání těchto subjektů se může jednat o jakoukoliv nezákonnou činnost od praní špinavých peněz, přes prostituci, prodej omamných a psychotropních látek až po tzv. obchod s bílým masem.

Skutečnost, že padělatelské společnosti jsou na vysokém evolučním stupni, dokládá fakt, že mezi těmito subjekty funguje klasické tržní konkurenční prostředí. Jednotlivé padělatelské subjekty spolu soupeří o postavení na trhu s padělků, stejně tak jako je tomu u výrobců legálních výrobků. K tomu, aby pro sebe získali konkurenční výhodu, používají standardní tržní soupeření pomocí snižování vstupních nákladů výroby (obvykle za pomoci nekvalitních materiálů), snižování prodejních cen nebo užívají množstevních slev. Na rozdíl od klasického legálního trhu se zde běžně objevují i nezákonné obchodní nebo soutěžní praktiky, které spočívají v zastrasování, vyhrožování nebo vydírání. V poslední době je také ke konkurenčnímu boji často zneužívána státní správa. Jeden subjekt učiní anonymní oznámení u některého dozorového orgánu, v němž označí svého konkurenta jako výrobce, dovozce nebo skladovatele padělků nebo nedovolených napodobenin zboží. Dozorový orgán se musí podle zákona takovým podnětem zabývat a provést ve věci šetření. V případě zjištění protiprávního jednání je subjekt, u kterého bylo kontrolním orgánem takové jednání zjištěno, z pohledu konkurenčního soupeření na trhu s padělků, vyřazen z boje. Jestli trvale nebo dočasně, pak záleží na výsledku provedené kontroly, naplněné skutkové podstatě, apod. S jistotou lze říci, že vynalézavost padělatelů je i v této oblasti značná.

Nabízí se proto otázka, jak účinně zapůsobit na dané subjekty a motivovat je k tomu, aby jejich snažení bylo posunuto do zákonného rámce. Vzhledem k jejich houževnatosti, odhodlání a flexibilitě lze předpokládat, že by tyto výrobní, produkční a distribuční sítě při fungování na legální bázi mohly značně pozvednout ekonomickou situaci v každé zemi, kde své činnosti realizují. Navíc by tím došlo ke snížení doprovodných jevů, zejména kriminality a s ní spojených sociálně patologických jevů. Bohužel je zatím trend opačný a stále se objevují další nové padělatelské společnosti. Také veřejnost stále vnímá porušování práv

duševního vlastnictví jako nepřilíš závažný společenský jev a to přes to, že každoročně jen v EU souvislosti s paděláním zboží zanikají tisíce pracovních míst.

3.7 Oprávnění majitelů práv k duševnímu vlastnictví

Význam celní správy v boji proti porušování práv na ochranu duševního vlastnictví byl již zmíněn několikrát. Aby se činnost celní správy stala co nejefektivnější a dosažené výsledky byly patřičně znatelné, neobejde se celní správa bez spolupráce samotných oprávněných vlastníků práv k duševnímu vlastnictví. Tato vzájemná spolupráce je velmi důležitou součástí boje proti padělatelům a jako taková musí být neustále zdokonalována, vylepšována a její role posilována.

Majitelé práv k duševnímu vlastnictví mají možnost aktivní obrany proti útokům subjektů, které parazitují na jejich dobrém jméně. Tato aktivní obrana spočívá v podání žádosti o přijetí opatření celních orgánů, tak jak to umožňuje Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, (dále jen „NR 1383/2003“). Žádost o přijetí opatření může podat na k tomu určeném formuláři držitel práva nebo osoba tohoto držitele zastupující, přičemž musí být splněny dvě základní podmínky: podaná žádost o přijetí opatření musí celní správě, u níž je podávána, poskytnout dostatečný a přesný popis, který umožňuje jednoznačnou identifikaci chráněných výrobků od ostatního zboží. Takový výběr před propuštěním zboží je založen na řízení rizik a z toho důvodu musí držitel práva předložit dvoustranné informace k danému zboží. Dvoustrannost informací spočívá v tom, že jednak je vymezen originální výrobek a stejně tak i zboží důvodně podezřelé z porušení práv na ochranu duševního vlastnictví. Celní orgány totiž potřebují znát fakta, na jejichž základě teprve mohou vyslovit podezření z porušení práv na ochranu duševního vlastnictví a pozdržet propuštění předmětného zboží. Podstatnou roli zde tudíž hrají i průvodní dokumenty ke zboží (faktury, přepravní doklady, apod.) z nichž mohou celní orgány získat informace o stranách, které se účastní přepravy, distribuce a dalšího nakládání se zbožím. Vlastník předmětného práva by se měl pokusit celní správě poskytnout co největší množství relevantních údajů ohledně výroby zboží, jeho dovozu, vývozu, přepravě, skladování a dalšího zpracování. Za druhé je nezbytně nutné předložit celní správě důkazy o tom, že

žadatel je skutečně oprávněným držitelem předmětného práva, nebo že zástupce je skutečným zástupce oprávněného držitele práva; případně že jde o oprávněného uživatele práva ve stejném významu. Důkazy se provádějí například formou úředně ověřených dokumentů, jakými jsou výpisy z rejstříku nebo kopie zpráv. Pokud nejsou práva zapsána, musí dotčený držitel práva věrohodně prokázat, že je schopen nárok k právu uplatnit (prohlášením, osvědčením). V případě, že žadatel je osobou oprávněnou práva užívat nebo zástupcem, tedy nejde o vlastníka práva, je povinen navíc doložit oprávnění právo užívat, resp. oprávněného vlastníka práva zastupovat. K tomuto se použijí smlouvy či ověřená plná moc vystavená držitelem práva. Takto řádně podaná žádost o přijetí opatření je svou povahou vnitrostátním aktem, avšak za určitých okolností mohou mít platnost i ve všech dalších členských státech. Vlastníci ochranné známky nebo dalších práv Společenství mohou rovněž použít žádost společenství ve smyslu čl. 5 odst. 4 NR 1383/2003. Tato žádost má svou faktickou platnost nejen ve státě, v němž je podána, ale i v jednom či více dalších státech společenství, v nichž žadatel o pomoc ve smyslu podané žádosti požádá¹¹⁴. Podání žádosti o přijetí opatření je osvobozeno od správních poplatků a majitel práva je oprávněn žádost podat i v případě, že má důvodné podezření, že jeho práva byla, jsou nebo budou porušena, tedy jako preventivní opatření.¹¹⁵

¹¹⁴ čl. 250 odrážka 1. Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství

¹¹⁵ Práva k duševnímu vlastnictví: Příručka pro podávání žádostí o přijetí patření celních orgánů. In: [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Documents/AAguidelines.pdf>

4 ANALÝZA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

V analytické části práce bude posuzována ochrana práv duševního vlastnictví jako komplexní činnost, která je zajišťována nejen státní správou, ale i soukromým sektorem. Rovněž bude analyzován ekonomický význam ochrany práv duševního vlastnictví ve vztahu k mezinárodnímu obchodu, k vnitřnímu trhu a rovněž ve vztahu ke spotřebiteli. Analýza zkoumané problematiky se také dotkne odpovědnosti z protiprávního jednání v obou rovinách, tedy trestněprávní a správně právní. Tato část práce je významnou z pohledu rostoucích snah ekonomických subjektů, zejména asijského původu, o participaci na trhu se zbožím. Neustále se zvětšující a dynamicky se rozvíjející sítě pololegálních nebo nelegálních subjektů přicházejí s novými a novými způsoby jak uvést padělané zboží na trh. Také dovážené, skladované a následně nabízené komodity se v čase mění. Schopnost a ochota jisté části podnikatelských subjektů parazitovat na dobrém jméně renomovaných společností však zůstává.

Státní správa tak musí neustále vzdělávat své pracovníky, aby byla schopna efektivně konkurovat dynamicky se rozvíjející síti nelegální výroby a distribuce zboží, které porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví a byla schopna působit na místech a v oblastech, kde je to třeba. S ohledem na rozsáhlé spektrum výrobků a služeb, a také s přihlédnutím k diferenciaci trhu a různému právnímu postavení subjektů, a konec konců i zboží, je zřejmé, že kontrolní činnosti v potřebném rozsahu a kvalitě nemůže zajišťovat pouze jedna složka. Státní aparát spolupracuje na mnoha úrovních a v mnoha směrech s různými subjekty napříč společenským spektrem. Vždy je ale důsledně sledován základní účel, a tím je ochrana práv k duševnímu vlastnictví. A nejde tu jen o práva oprávněných vlastníků a jejich majetkové či nemajetkové újmy, ale rovněž o práva spotřebitelů, kteří jsou v právním vztahu s obchodníky tím slabším subjektem. Jsou to právě spotřebitelé, kteří mnohdy v dobré víře, uzavírají obchodní vztahy se subjekty, které svým nezákonným jednáním sledují pouze osobní materiální prospěch. Následky těchto obchodů končí v lepším případě finanční ztrátou, v horších případech dochází k poškození zdraví či ohrožení života. Orgány státní správy proto nepřetržitým výkonem svých zákonem stanovených kompetencí přispívají k eliminaci takových skutečností a efektivní spoluprací jak v rámci složek státní správy, tak

se soukromým sektorem, ochraňují trh před negativními vlivy nepoctivých ekonomických subjektů.

4.1 Ekonomický význam ochrany práv duševního vlastnictví

Ochrana práv duševního vlastnictví proti neoprávněnému zásahu třetích osob do těchto práv, kterému se obecně říká plagiátorství nebo padělatelství, má v posledních letech stále větší ekonomický dopad. Protiprávní jednání, kterého se dopouštějí některé subjekty trhu tím, že neoprávněně nakládají s předměty požívajícími právní ochrany, je považováno za nekalou obchodní praktiku (více v části 4.2.1). Takovým jednáním dochází ke vzniku značných škod. Poškozenými jsou v konečném důsledku všichni účastníci tržní směny zboží. Jednak oprávnění majitelé práv duševního vlastnictví, tedy výrobci, kteří právo k duševnímu vlastnictví využívají z ekonomického hlediska. Dále pak spotřebitelé, kteří za své peníze očekávají kvalitu originálního výrobku. V neposlední řadě stát, pro který mají nekalé aktivity negativní dopad zejména ve fiskální oblasti. V širším měřítku jsou pak poškozeny ekonomiky jednotlivých zemí celkově, neboť vlivem rostoucího podílu neoriginálních výrobků na společném trhu, klesají zisky společností, které jinak jejich část investují do výzkumu a vývoje. Efektivní a tedy komplexní ochrana práv duševního vlastnictví si žádá dosažení vyváženého stavu mezi legislativním vymezením předmětných práv, vývojem padělatelského a plagiátorského trhu a samozřejmě dostupností zboží chráněného právy duševního vlastnictví pro spotřebitele. Taková ochrana umožní státní správě chránit daná práva, umožní spotřebiteli spotřebovat chráněné výrobky, neboť budou dostupné a výrobci nebo autorovi investovat do inovací, protože dané investice nebudou ohrožovány padělatelstvím.

Potřeba aktivní ochrany institutu duševního vlastnictví má svůj elementární základ v morálce a uznání zásluh ostatních. Pracuje s předpokladem, že za konkrétním dílem nebo výrobkem stojí jedinečné schopnosti a snaha autora o dosažení určitého výsledku. K tomu, aby byl výsledek autorova snažení subjektivně ideální, musí autor vynaložit značné úsilí, tedy využít své mentální schopnosti spolu s časem, finančními prostředky a dalšími produkčními faktory. Tyto prvky jsou v daném případě ve specifické kombinaci použity poprvé a jejich vzájemné působení je unikátní. Autorovo snažení a jeho následný produkt,

si tedy z důvodu své jedinečnosti zaslouží právní ochranu. Tato ochrana má svůj ekonomický smysl rovněž na tržní úrovni. Autor investuje do svého výsledného produktu jen určitý objem finančních prostředků. Daleko větší objem financí však vynakládají výrobci a producenti, kteří při uvádění chráněné produkce na trh investují nejen do vlastního produktu, ale rovněž do logistiky, managementu a marketingu. Nákladná je rovněž dlouhodobá firemní strategie, která směřuje k vybudování dobrého jména a stabilní pozice na trhu. Veškeré jednání třetích subjektů směřující k poškození těchto vynaložených investic má za následek ekonomické škody. Z uvedených důvodů je třeba maximálně omezovat působení subjektů nebo osob, které svým protiprávním jednáním vědomě parazitují na dobrém jméně značky nebo výrobku s cílem získat pro sebe prospěch. Potlačování těchto aktivit má tak nejenom pozitivní dopad na konkrétní ekonomiku, ale rovněž působí jako podpůrný prvek v oblasti rozvoje a výzkumu. Pouze výrobci, kteří požívají právní ochrany svých výrobků a tuto ochranu mají za dostatečnou, neváhají investovat další své finanční prostředky do inovativních procesů, výzkumu a vývoje nových technologií, které by za jiných okolností stagnovaly, nebo dokonce nebyly vynalezeny vůbec. Inovace jsou velmi důležité nejen z pohledu individuálního rozvoje jednotlivých ekonomických subjektů, ale rovněž z pohledu růstu a rozvoje společného trhu, tedy konkurenceschopnosti EU. Je více než zřejmé, že práva na ochranu duševního vlastnictví jsou podstatnou hybnou silou celého hospodářství EU a znamenají pro něj mocný impuls dalšího možného rozvoje. Statistická data ukazují, že v roce 2006 tvořila 3,3% HDP Evropské unie tvůrčí odvětví, která jsou úzce spjatá s autorským právem. Patří sem zejména software, knihy, tiskoviny a multimédia. Ekonomické subjekty realizující své činnosti v této oblasti představují 1,4 milionu malých a středních firem, které zaměstnávají přes 8,5 milionu zaměstnanců. Zaměstnanost v této sféře stoupla v letech 1996 až 2006 o 24% v porovnání s ostatními sférami ekonomické činnosti. Podíl společností, jejichž produkty jsou chráněny právy duševního vlastnictví, na celkovém HDP Evropské unie se stále zvyšuje. V roce 2009 dosáhla hodnota deseti nejlepších evropských značek průměrné hodnoty 9% HDP¹¹⁶. Při pohledu na tento stále stoupající trend je tedy zřejmé, že nelegální praktiky typu padělatelství a pirátství přímo ohrožují evropské hospodářství. Například v letech 2005 až 2009 vyrostl počet zaznamenaných případů zboží zadržného při vstupu na území EU na základě podezření z porušení některých práv na

¹¹⁶ Ukazatel HDP EU v roce 2009 v mil. EUR 11 752 175,4

ochranu duševního vlastnictví z 26 704 na 43 572, což znamená nárůst o 63%. Z poskytnutých odhadů majitelů práv k autorským dílům v tvůrčím odvětví je zřejmé, že jen v roce 2008 vznikla v důsledku plagiátorství a pirátství evropské hudební, filmové a vývojářské scéně škoda ve výši přesahující 10 miliard EUR. V důsledku nelegálních aktivit padělatelů bylo jen v EU zrušeno více než 185 000 pracovních míst.¹¹⁷ Z výše uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, že ochrana práv duševního vlastnictví má v těchto případech zcela zásadní ekonomický dopad.

Uvedená stránka věci může být ovšem nahlížena i z jiného úhlu pohledu. V odborných kruzích je stále častěji diskutováno o tom, že ekonomicky silné subjekty trhu, které uvádějí své produkty chráněné právy duševního vlastnictví, využívají dozorové orgány k ochraně svých ekonomických zájmů. Jedná se zejména o případy, kdy výrobní náklady zboží, resp. přidaná hodnota výrobcem, jsou v porovnání s prodejní cenou výrobku zanedbatelné a stejně tak nízká je intenzita výzkumu a vývoje u takových subjektů. V tomto případě nedochází výkonem kompetencí dozorových orgánů tak úplně k ochraně práv duševního vlastnictví, ale spíše k ochraně zisku těchto velkých společností, které jsou schopny vyvíjet tlak a lobbovat za potírání trhu. Příkladem mohou být léčiva. Farmaceutické společnosti v rámci vývoje svého výrobního portfolia uvedou na trh produkt, zaregistrují jej tak, aby mohl požívat v plném rozsahu právní ochrany z pohledu práv k duševnímu vlastnictví, a prodejem tohoto produktu generují zisk, nehledě na výrobní náklady. S ohledem na délku ochrany práv, která je v tomto případě až 20 let, znemožní ostatním výrobcům podobný lék vyrábět a prodávat. Tím sníží jeho dostupnost pro ekonomicky slabší obyvatele, případně neumožní daný lék vyrábět a dodávat do ekonomicky zaostalých částí světa. Vzhledem k tomu, že mají prodejem takového léku zajištěno generování zisku, nejsou farmaceutické společnosti nuceny investovat do vývoje nových léků. Kontrolní orgány tak v tomto případě paradoxně pomáhají chránit stagnaci odvětví, nikoliv podporovat jeho vývoj. Obdobně je tomu i na poli luxusních výrobků. Kategorizaci zboží, která by nám jednoznačně určila, které zboží na konkrétním trhu je luxusní a které ještě není, bychom hledali jen velmi těžko. Obecně lze vycházet z ekonomické teorie luxusních statků a říci, že za luxusní zboží lze považovat

¹¹⁷ Press releases. *Europa: Press releases RAPID* [online]. Brusel, 2011 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-630_cs.htm

takové zboží, po němž roste poptávka rychleji, než roste příjem spotřebitele, tedy s růstem bohatství roste i poptávka po tomto zboží. Spotřebitel v tomto případě platí mnohonásobně vyšší ceny za zboží běžného charakteru, jako jsou třeba kabelky, obuv nebo oděvy, a to jen z důvodu označení ochrannou známkou (značkou, logem) konkrétního výrobce, který je uznáván jako luxusní. Náklady luxusního výrobce na produkování takových výrobků jsou ovšem srovnatelné s náklady ostatních výrobců, kteří nabízené zboží prodávají jako „běžné“ za zlomek ceny. Výrobci luxusního zboží obvykle neinvestují do vývoje nových technologií, jako je tomu třeba v automobilovém průmyslu, ale pouze využívají tržní hodnotu své značky. Zároveň pomocí vlivných lobbistů působí na správní orgány, které provádějí dozor nad trhem, kde společnosti působí a víceméně jich využívají k ochraně a zachování svých zisků z prodeje luxusního zboží. Zůstává proto otázkou, zda v těchto případech, kdy vlivné subjekty využívají kontrolní orgány ve svůj prospěch, nevychází účelnost opatření a ochrana práv duševního vlastnictví tak trochu na prázdno.

4.1.1 Význam ochrany pro mezinárodní obchod

Ochrana práv duševního vlastnictví v mezinárodním obchodě je tématem, které řeší jednotlivé vlády a vládnoucí instituce již od dávné historie. Rozhodně se tedy nejedná o novodobý trend, který by se najednou objevil na poli mezinárodního obchodu. První zmínky o této problematice se dle dostupných pramenů datují do období starověkého Egypta. V novodobé historii lze počátky mezinárodní ochrany duševního vlastnictví datovat do 90. let 19. století, konkrétně do roku 1883, kdy došlo k uzavření multilaterální Pařížské unijní úmluvy, která vymezila základy mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví a o tři roky poté, v roce 1886, Bernská konvence, která vymezila základy autorského práva na mezinárodní úrovni. S postupující legislativní evolucí došlo k provázání a rozšíření dalších smluv, úmluv a konvencí, které upravují již jednotlivá práva samostatně, až do současné podoby, kdy je v platnosti 24 mezinárodních úmluv, které jsou spravovány organizací WIPO. Z pohledu Pařížské unijní úmluvy je velmi důležitý princip teritoriality právní ochrany, který vymezuje její působnost na území státu, kde byla vydána.¹¹⁸

¹¹⁸ BOHÁČEK, Martin a Ladislav JAKL. *Právo duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2002, 322 s. ISBN 80-245-0463-4, s. 25.

K potřebnému legislativnímu rozvoji a k důslednějším vynucování dodržování ochrany práv v rámci mezinárodních trhů přispěly velkou měrou zejména ekonomicky nejvyspělejší státy světa. Tyto země byly schopny na základě statistických dat kvantifikovat vzniklé škody, nebo přesněji řečeno vyčíslit ztráty, způsobené v důsledku porušování práv k duševnímu vlastnictví. Negativní jev padělatelství a plagiátorství způsobil nerovné podmínky na mezinárodním trhu, protože tím jak některé subjekty obchodují s padělaným zbožím, které je prodáváno za výrazně nižší ceny než zboží originální, snižují konkurenceschopnost a uplatnění jiných subjektů, které přicházejí na trh s legálním zbožím. Podíl padělaného zboží přitom není na mezinárodním trhu nikterak zanedbatelný. Na základě zprávy Mezinárodní obchodní komory z roku 2009 bylo odhadnuto, že celkově objem padělaného zboží a pirátských kopií, které je šířeno kanály OECD, představuje ročně množství větší než 200 miliard kusů v odhadované hodnotě 750 miliard amerických dolarů. Rovněž je na tomto místě třeba zmínit nové trendy a formy šíření padělaného zboží, které jsou spojeny s komunikací na dálku, tedy zejména internetový obchod. Tímto kanálem totiž dochází k mezinárodnímu obchodování s padělaným zbožím přímo mezi prodejcem a koncovým spotřebitelem, aniž by se tyto dva subjekty fyzicky setkaly. Ochrana práv spotřebitele je v tomto případě zcela minimální. Evropská unie se spolu s dalšími státy neustále snaží o flexibilní rozvoj legislativních předpisů a jejich etablování do běžného používání dotčenými orgány, aby bylo možné zajistit efektivní právní ochranu duševního vlastnictví. Ta představuje jeden ze základních kamenů bezpečného mezinárodního obchodu a přispívá výraznou měrou k ekonomickému a sociálním rozvoji jednotlivých stran, které jsou účastníky obchodu.

4.1.2 Význam ochrany pro vnitřní trh

Užším prostředím, v němž se rovněž velmi markantně projevují dopady porušování práv duševního vlastnictví, je bezesporu *vnitřní trh*¹¹⁹. V tomto konkurenčním prostředí se snaží jednotlivé podnikatelské subjekty získat svou pevnou pozici a pro tento účel vynakládají nemalé finanční obnosy. Veškeré tyto firemní taktiky sledují jednoznačně základní cíl všech podnikatelských subjektů a tím je generování co nejvyššího zisku. Tomuto cíli je podřízena

¹¹⁹ Vnitřní trh je prostor bez vnitřních hranic, kde platí volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu

i firemní politika, která snaží pomoci předem zkonstruovaných marketingových strategií a především efektivního vývoje dosazovat na trh neustále nové a dokonalejší produkty. Tyto produkty jsou uváděny na trh jako konkurenceschopnější a mají společnostem zajistit jejich místo na trhu. Tím se rozumí, že ekonomická strategie společností počítá s tím, že oproti investovaným prostředkům bude v určitém časovém horizontu generován zisk, tedy je zde kalkulováno s určitou návratností investice.

Vstupem nelegálního zboží na tento trh dochází k rapidnímu znehodnocování firemních investic do oblasti rozvoje a inovace. Je tomu tak zejména z důvodu spotřebitelské orientace, neboť většina spotřebitelů upřednostňuje při výběru zboží jako jeden z hlavních faktorů cenu výrobku. Nízká cena je jednou z klíčových vlastností neoriginálních výrobků. Padělek je levnější a jeho nákupem generuje zisk ekonomický subjekt, který nemá žádný podíl na jeho vývoji, tedy neinvestoval do jeho stávající kvality žádné prostředky. Zatímco ten, kdo jeho podobu ovlivnil, stanovil a investoval své vlastní prostředky do jeho stávající podoby, vykazuje ztrátu (protože neprodal). Firemní očekávání se nenaplnují zcela nebo vůbec a dané ekonomické subjekty ztrácejí vůli investovat do inovativních procesů. V krajních případech mohou v dlouhodobém horizontu nastat takové důsledky, kdy společnost přestane být na trhu konkurenceschopná, může být nahrazena nebo dokonce zcela zaniknout. To má vždy závažné ekonomické důsledky, kdy z počátku poptávka po zastaralých výrobcích klesá, výrobky se hromadí ve skladech a v nich zůstávají uloženy finanční prostředky společnosti. V další fázi je společnost nucena omezit výrobu, což později vede ke snižování počtu zaměstnanců a to se všemi dalšími socioekonomickými důsledky. V konečné fázi může přijít zánik společnosti, která byla součástí ekonomiky daného národního trhu. Tím dochází k oslabení tohoto trhu a v případě, že by se jednalo o recidivu v podobě zániku více oborových společností, mohlo by v konečném důsledku dojít ke zhroucení trhu. Z výše uvedených důvodů je ochrana práv duševního vlastnictví důležitá i na úrovni národního trhu. Oprávnění majitelé práv duševního vlastnictví proto usilují o co nejlepší a nejefektivnější kroky směřující k potlačení protiprávního jednání v oblasti práv duševního vlastnictví. Orgány státní správy, a nejenom ony jak práce uvádí ve své předchozí části, výkonem svých kompetencí fakticky chrání investice těchto společností. Společnostem je zajištěna návratnost vložených investic do inovativních a rozvojových programů. Stát se snaží

prostřednictvím svých výkonných orgánů zamezit socioekonomickým důsledkům jednání subjektů, které vyrábějí, skladují nebo uvádějí do oběhu, zboží porušují chráněná práva a ohrožují tak existenci jednotlivých výrobních podniků a stabilitu samotného tržního hospodářství.

4.1.3 Význam ochrany pro spotřebitele

Dalšími subjekty, které ještě nebyly v této souvislosti zmíněny, ale jsou přímými účastníky dění na jednotlivých trzích, jsou zákazníci neboli spotřebitelé. Stojí na straně poptávky a její výši ovlivňují nabídku na trhu. Jejich zájmy je třeba hájit v identické rovině, stejně tak jako zájmy výrobců stojících na straně nabídky. Zejména koncový spotřebitel je ten, kdo za původní autorské dílo, respektive produkt, v koncové podobě, vydává své finanční prostředky. Spotřebitel totiž vstupuje na trh s předem zřejmým cílem a to uspokojit své potřeby. K tomu má obvykle omezené finanční prostředky a je tedy postaven před rozhodnutí stanovit poměr mezi užitekem z poptávaného výrobku a finanční obětí, kterou musí na trhu akceptovat, aby výrobek získal. Současně spotřebitel podvědomě očekává, že na trhu bude možné zakoupit pouze takový produkt, který je pro něj zcela bezpečný a svou povahou odpovídá standardu originálního výrobku. Tento svůj standard vždy očekává od výrobce dané značky. Ve chvíli, kdy vstupuje na trh subjekt s neoriginálním výrobkem, který je lehce zaměnitelný s tím originálním, je spotřebitelovo očekávání ohroženo. Zklamání důvěry spotřebitele má vždy za následek omezení spotřeby daného výrobku (nehledě na to zda jde o napodobeninu nebo originál). Na druhou stranu je třeba uvést, že spotřebitelovo chování v tomto případě nahrává spíše subjektům uvádějícím na trh nelegální napodobeniny. Jak bylo již uvedeno, spotřebitel není vždy orientován pouze na kvalitu výrobku, ale je značně ovlivněn i jeho cenou, a dalšími aspekty. V mnoha případech dokonce preferuje cenu výrobku před jeho kvalitou. To je v tomto případě rozporuplné a z pohledu spotřebitele to působí kontraproduktivně. Detailněji zobrazuje chování spotřebitele ve vztahu k padělkům a ochraně práv duševního vlastnictví provedený průzkum. Reprezentativnímu vzorku populace, který byl složen z 60 žen a 60 mužů různého věku, vzdělání a příjmových skupin byl předložen dotazník (Příloha č. 7). Dotazníkem bylo zjišťováno, zda je spotřebitel schopen rozlišit mezi originálním a neoriginálním zbožím, dále postoj spotřebitele k padělkům na trhu (*pro potřeby dotazníku bylo zvoleno toto označení pro všechno*

neoriginální zboží) a rovněž bylo zjišťováno spotřebitelovo hodnocení situace na trhu v souvislosti s padělkami a ochranou práv duševního vlastnictví. Z celkového počtu 120 dotazovaných respondentů 81 (68%) rozlišuje mezi padělkem a originálním výrobkem, naopak vůbec rozlišit nedokáže 14 (12%) a překvapivě 19 (16%) respondentů rozdíl mezi padělkem a originálním zbožím vůbec neřeší. 65 (58%) spotřebitelů upřednostňuje u nakupovaného zboží především kvalitu, což se promítá v počtu 83 (69%) respondentů, kteří uvedli, že nakupují převážně v kamenných obchodech, kde kvalitu očekávají. Přestože 33 (28%) respondentů upřednostňuje cenu před kvalitou, a dalo by se tak očekávat, že budou nakupovat spíše na tržnicích, kde jsou ceny obecně nižší, pouze 6 (5%) respondentů uvedlo, že nejčastěji nakupuje právě na tržnicích. K pravidelnému nákupu padělků se přihlásilo jen 9 (8%) respondentů, zatímco 66 (55%) uvedlo, že kupuje padělkami spíše výjimečně. Téměř čtvrtina, přesně 25 (21%) dotazovaných, se stala obětí nekalé obchodní praktiky prodejců, neboť nevědomě koupili padělek, přestože předpokládali, že se jedná o originální výrobek. Mezi upřednostňovanou kategorií výrobků, po nichž dotazovaní spotřebitelé sáhnou ve chvíli, kdy se rozhodnou zakoupit neoriginální výrobek, byly uvedeny v 55 (46%) případech padělkami oblečení a oděvů a ve 40 (33%) případech padělkami módních doplňků. Více než polovina respondentů, celkem 65 (58%) ví, že padělkami mohou ohrozit jejich zdraví, ale zároveň si myslí, že ne vždy tomu tak je. Oproti tomu 17 (14%) spotřebitelů vůbec neví, že by padělané zboží mohlo nějak ohrozit jejich zdraví. Stejně tak nadpoloviční většina 62 (52%) si je vědoma toho, že koupí padělkami podporuje nelegální aktivity padělatelů a trochu zarážejícím faktem je, že 20 (17%) je to dokonce úplně jedno. Vlivu nákupu padělků na příjmy do státního rozpočtu si je vědomo 66 (55%) respondentů, přičemž 35 (29%) občanů je to jedno, i když tuto informaci znají. Zatímco při hodnocení nabídky padělků na trhu v České republice 54 (45%) spotřebitelů uvedlo, že hodnotí nabídku padělků jako průměrnou, samotné vnímání padělků z pohledu spotřebitele má spíše negativní trend, neboť 97 (81%) vnímá padělkami na trhu neutrálně až negativně. V oblasti ochrany práv duševního vlastnictví si 51 (43%) dotázaných myslí, že úroveň ochrany z pohledu výkonu státní správy je dobrá (volí střední hodnotu), naopak jako nedostatečnou ji hodnotí 14 (12%) dotázaných, výborně by ji hodnotilo pouze 6 (5%) spotřebitelů. V množství prováděných kontrol na dodržování zákazu klamání spotřebitele a v souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví vidí místo ke zlepšení většina dotazovaných. Pouze 3 (3%) dotazovaní si myslí,

že počet kontrol je dostačující, naproti tomu jako vysloveně nedostatečný označilo počet prováděných kontrol ve své odpovědi 18 (15%) dotázaných. Hodnocení legislativní úpravy ochrany práv duševního vlastnictví mělo mezi respondenty ještě přísnější výsledek, celkem 29 (24%) hodnotí aktuální legislativu v dané oblasti jako nedostatečnou, 27 (23%) jako spíše nedostatečnou a jako dobrou ji vidí 39 (33%) dotazovaných.

Z uvedeného průzkumu vyplývá, že nadpoloviční většina dotazovaných spotřebitelů má k dispozici informace o negativních aspektech obchodu s padělkami a přibližně podobné množství z nich se svými znalostmi řídí a padělané zboží nakupuje jen zřídka nebo vůbec. Bohužel stále je tu druhá polovina dotazovaných, která nelegální zboží nakupuje a navíc je lhostejná k tomu, že nákupem takových výrobků může poškodit své zdraví nebo v některých případech i život. Doslova zarážející je poté fakt, že přestože 99 (83%) zúčastněných respondentů má alespoň středoškolské a vyšší vzdělání, najde se mezi respondenty 47 (39%) takových, kterým je jedno, že participují na trhu s padělkami, z něhož jsou poskytovány finanční prostředky na podporu a páchaní závažné trestné činnosti. Rovněž by se v tomto kontextu dalo očekávat, že spotřebitelé s vyšším vzděláním budou zodpovědněji hledět na fiskální dopady trhu s padělaným zbožím a ve svých odpovědích zohlední negativní dopad těchto aktivit na státní rozpočet. Z uvedeného počtu dotazovaných se však 35 (29%) dotázaných vyjádřilo tak, že jim nezáleží na fiskálním dopadu nelegálního obchodu s padělkami.

4.2 Odpovědnost z protiprávního jednání v oblasti práv duševního vlastnictví

Padělatelské subjekty, stejně tak jako všechny ostatní fyzické a právnické osoby, které se dopouštějí protiprávního jednání v souvislosti s právy duševního vlastnictví, se vystavují riziku sankcí. V rámci České republiky a vůbec celé EU jsou tyto sankce nařízeny v rámci komunitárního práva, a to zejména NR (ES) č. 1383/2003, kde článek 18 uvádí, že každý členský stát stanoví sankce, které se použijí v případech porušení tohoto nařízení. Tyto sankce musejí být účinné, přiměřené a odrazující.¹²⁰ V České republice byla tato povinnost

¹²⁰ čl. 8 Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo

implementována zejména do zákona o opatřeních, dále do ZOOS a trestné činy v souvislosti s právy duševního vlastnictví jsou upraveny v TZ.

Rozdělení protiprávního jednání, kterého se mohou dopustit ekonomické subjekty v analyzované oblasti, je tedy možné provést do dvou rovin a to do roviny správně-právní a roviny trestně-právní.

4.2.1 Správní odpovědnost

Odpovědnost v rovině správně-právní se prolíná všemi částmi správního práva, tedy správním právem hmotným (*upravuje jednotlivé situace, kdy lze správní právo aplikovat*), správním právem procesním (*regulace chování správních orgánů*) a správním právem vnitřním (*upravuje vnitřní vztahy ve veřejné správě*).

Správně-právní rovina odpovědnosti je odpovědnost v rámci správního práva a tato odpovědnost je realizována správními orgány na podmínky a potřeby veřejné správy. Z tohoto důvodu je za základ správně-právní odpovědnosti považováno protiprávní jednání subjektů, u nichž lze za takové jednání uložit správně-právní sankci. Takovému jednání se obecně říká správní delikt.¹²¹ Odpovědnost přichází v úvahu ale pouze tehdy, pokud dojde k narušení společenských vztahů chráněných správním právem. Vzniklá odpovědnost je představována vznikem povinnosti strpět a nést sankci. Správně-právní odpovědnost je tedy odpovědností za správní delikt.¹²²

Správní delikty v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví vymezuje zákon o opatřeních ve své třetí části, v hlavě první a druhé. Jsou rozděleny na přestupky fyzických osob (§15 zákona o opatřeních) a správní delikty fyzických osob podnikatelů a právnických osob (§17 zákona o opatřeních).

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že podá celní prohlášení na propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, do volného oběhu, režimu vývozu nebo režimu s podmíněným osvobozením od cla v rozporu s § 3 písm. a), podá žádost na

¹²¹ MADAR, Zdeněk. *Slovník českého práva: II. díl. P-Z*. 1. vyd. Praha: LINDE, 1995, s. 719-1390. ISBN 80-856-4762-1, s.1437

¹²² PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk, 2012, 427 s. ISBN 978-807-3803-810, s. 387

propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, ke zpětnému vývozu nebo požádá o jeho umístění do svobodného pásma nebo svobodného skladu v rozporu s § 3 písm. b), přepraví na celní území Evropské unie, vlastní, drží, skladuje v rozporu s § 3 písm. c), nebo prodává na území České republiky zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, které uniklo celnímu dohledu, nebo jako osoba, které bylo celním úřadem ponecháno zadržené zboží, ohledně něhož je podezření, že jím došlo k porušení práv k duševnímu vlastnictví, v rozporu s § 9 odst. 4 toto zboží používá, zcizí nebo s ním jiným způsobem nakládá.¹²³ Za výše uvedené přestupky může být pachateli uložena pokuta dle § 16 zákona o opatřeních. Výše této pokuty je vymezena dle jednotlivých konání pachatele, která naplňují znaky konkrétních přestupků. Obecně jde o rozsah pokuty do 1 mil. Kč, v případě porušení povinnosti značného rozsahu až do 20 mil. Kč.

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že podá celní prohlášení na propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, do režimu volného oběhu, režimu vývozu nebo režimu s podmíněným osvobozením od cla v rozporu s § 3 písm. a), podá žádost o propuštění zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, ke zpětnému vývozu nebo požádá o jeho umístění do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu v rozporu s § 3 písm. b), přepraví na celní území Evropské unie, vlastní, drží, skladuje nebo prodává na území České republiky zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, které uniklo celnímu dohledu v rozporu s § 3 písm. c), jako osoba, které bylo celním úřadem ponecháno zadržené zboží, ohledně něhož je podezření, že jím došlo k porušení práv k duševnímu vlastnictví, v rozporu s § 9 odst. 4 toto zboží používá, zcizí nebo s ním jiným způsobem nakládá, nebo jako přejímající organizace nesplní po bezúplatném převodu padělků některou z povinností podle § 14b odst. 3.¹²⁴ Za spáchání některého z výše uvedených správních deliktů se pachateli uloží pokuta do výše uvedené v § 24, vždy podle konkrétního spáchaného deliktu, obecně jde o pokuty v maximální výši 1 mil. Kč, v případě porušení povinnosti ve značném rozsahu až 20 mil. Kč.

¹²³ § 15 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁴ § 17 tamtéž

Přestupky, správní delikty, odpovědnost za ně a také stanovené sankce jsou dále upraveny v ZOOS, který se ze své podstaty prioritně zaměřuje na ochranu práv spotřebitele. Tudíž i způsoby protiprávního jednání v něm vymezené jsou nahlíženy v tomto kontextu a jedná se především o protiprávní jednání výrobců, dovozců a prodejců. Přestupky fyzických osob jsou vymezeny §24a ZOOS, kde se říká, že fyzická osoba, která prodává spotřebiteli rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné pěstitelské nebo chovatelské činnosti anebo lesní plodiny, se dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost poctivého prodeje výrobků nebo poskytování služeb podle § 3, při prodeji výrobků nebo poskytování služeb poruší zákaz diskriminace spotřebitele podle § 6, poruší zákaz vyplývající z přímo použitelného předpisu Evropských společenství, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže, poskytuje informaci o ceně v rozporu s § 12, nevydá spotřebiteli na jeho žádost řádně vyplněný doklad o zakoupení výrobku nebo o poskytnutí služby s údaji stanovenými v § 16 odst. 1, nebo použije neoprávněně *ekoznačku*.¹²⁵ Za výše vymezený přestupek lze přestupci uložit v *blokovém řízení*¹²⁶ pokutu do maximální výše 5 000 Kč, ve *správním řízení*¹²⁷ pak pokutu do 100 000 Kč.

Jak již bylo výše uvedeno ZOOS se orientuje na ochranu práva spotřebitele. Ten je obvykle v pozici kupujícího v právním vztahu proti výrobcí, dovozci, vývozci nebo prodávajícímu, s nímž uzavírá obchod. Při tomto právním aktu pak může dojít ke správnímu deliktu ze strany podnikatelského subjektu. I z tohoto důvodu je výčet správních deliktů v §24 ZOOS, které mohou být podnikatelským subjektem spáchány vzhledem k zájmu chráněným tímto zákonem, tak široký. Správního deliktu se vyjmenovaný *podnikatelský subjekt*¹²⁸ dopustí, mimo jiné, pokud poruší zákaz používání nekalých obchodních praktik; vyrábí, dováží, vyváží, nabízí, prodává nebo daruje výrobky nebezpečné svou zaměnitelností

¹²⁵ §24a zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁶ §§ 84 – 86 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. *Projednání přestupku v blokovém řízení je přípustné pouze při splnění zákonem stanovených podmínek: přestupek musí být spolehlivě zjištěn, k řešení nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit. Pokud nemůže přestupce zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě nezaplacenou s poučením o způsobu zaplacení pokuty, o lhůtě její splatnosti a o následcích nezaplacení pokuty.*

¹²⁷ upraveno správním řádem (typické je, že se pro řadu případů používají i speciální zákonné předpisy). V tomto řízení rozhodují správní orgány (orgány veřejné správy). Patří sem např. stavební řízení, daňové řízení a celní řízení, přestupkové řízení, atd. (GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 308 p. ISBN 80-738-0233-3, s.204)

¹²⁸ výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel

s potravinami; vyrábí, dováží, uvádí na trh, nabízí nebo prodává textilní výrobky neoznačené podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího názvy textilních vláken a související označování materiálového složení textilních výrobků, nebo textilní výrobky, k nimž není připojena obchodní dokumentace podle tohoto přímo použitelného předpisu Evropské unie; nebo použije neoprávněně ekoznačku. Prodávající se dopustí správního deliktu tím, že nesplní povinnost poctivého prodeje výrobků nebo poskytování služeb podle § 3, při prodeji výrobků nebo poskytování služeb poruší zákaz diskriminace spotřebitele podle § 6, a neinformuje spotřebitele podle §13. Provozovatel tržiště (tržnice) se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 14a nevede nebo nepředloží evidenci prodávajících.¹²⁹ Za výše uvedené správní delikty jsou taxativně vymezené pokuty v § 24 odst. 10 ZOOS. Na místě lze uložit pomocí příkazu pokutu v maximální výši do 5 000 Kč, ve správním řízení pak maximálně 50 mil. Kč.

Uvedené sankce jsou aplikovány širokým okruhem správních orgánů a každý je aplikuje v rámci své zákonem vymezené pravomoci, a to ve vztahu k subjektům, které porušily povinnosti. Pro zákonnou aplikaci sankcí je nezbytné správné posouzení a zhodnocení předpokladů správně-právní odpovědnosti. Posuzování se provádí v jednotě s tzv. faktickým základem, což je vlastní porušení právní povinnosti a tzv. právním základem, který je představován příslušnou úpravou správního práva, která předpokládá u daného porušení postih výše uvedenou sankcí.¹³⁰

4.2.2 Trestněprávní odpovědnost

Nejprve je třeba vymežit rozdíl mezi správně-právní a trestně-právní odpovědností. Tento rozdíl spočívá v tom, že zatímco správního deliktu resp. přestupku se může dopustit jak fyzická osoba, tak osoba právnická, trestného činu se může dle platného práva v ČR dopustit pouze osoba fyzická. Za trestné činy právnické osoby je vždy odpovědna fyzická osoba, která jejím jménem jedná. Dalším podstatným rozdílem je společenská nebezpečnost spáchaného činu. Taková závažnost však není exaktně stanovitelná a je proměnlivá v čase.

¹²⁹ §24 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk, 2012, 427 s. ISBN 978-807-3803-810, s.390

U správního deliktu jde o jednání vůči společnosti škodlivé, tedy nedosahující intenzity nebezpečnosti, které není trestným činem a je vymezeno v zákoně. Trestný čin je naopak jednáním, jež je pro společnost nebezpečné a jehož znaky jsou vždy uvedeny v trestním zákoně. Hlavní je vždy posoudit, zda je čin škodlivý nebo nebezpečný. Existuje zde také formální rozdíl, kdy přestupky jsou vymezeny přestupkovým zákonem a trestné činy jsou vymezeny v TZ. Zatímco o spáchaných přestupcích rozhodují správní orgány, rozhodnutí o trestných činech přísluší výhradně soudům.¹³¹

Trestně-právní rovina odpovědnosti spočívá v odpovědnosti subjektu za protiprávní jednání, které naplňuje znaky trestného činu a za toto jednání je možné uložit trestně právní sankci. Trestné činy se projednávají v průběhu trestního řízení a rozhodnutí o vině a následné sankci vynášejí soudy. Odpovědnost v trestně-právní rovině se uplatní pouze v případě úmyslného nebo nedbalostního zaviněného jednání. Právní úpravu trestných činů obsahuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "TZ"). Uplatnění trestního práva se použije v souladu se zásadami právního řádu ČR. Jednou z těchto zásad je i zásada *subsidiarity trestní represe*¹³² vymezená §12 odst. 2 TZ. Trestní právo je podle této zásady vnímáno jako krajní a poslední řešení. Proti činům, které porušující občanské právo mají být nejprve použity prostředky soukromého práva. Pokud se tyto ukážou jako nedostatečné, má být použito správně-právních prostředků a teprve ve chvíli marného užití těchto prostředků mají být užity prostředky trestního práva. Jakýkoliv postup odlišný od výše uvedeného není přípustný. Podle Beneše trestní zákoník, v tomto kontextu, stejně jako trestní právo vůbec, chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob a dalších subjektů, jakož i právem chráněné zájmy společnosti a státu, včetně ústavního zřízení České republiky, jen tehdy, jestliže právní prostředky jiných právních odvětví k jejich ochraně nepostačují a trestní právo je užito dle principu „*ultima ratio*“ jako krajní prostředek ochrany jednotlivce nebo společnosti.¹³³

¹³¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 308 p. ISBN 80-738-0233-3, s. 187.

¹³² Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

¹³³ BENEŠ, Prokop. Subsidiarita trestní represe a zásada ultima ratio v novém trestním zákoně. *JUDr. Prokop Beneš, Advokátní kancelář* [online]. 2011, č. 1 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.bcak.cz/subsidiarita-trestni-represe-a-zasada-ultima-ratio-v-novem-trestnim-zakone>

Trestné činy, které je nezbytné zmínit v souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví trestně-právní cestou, jsou dvojího druhu. Jednak jde o trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, které jsou vymezeny §§ 248 – 267 TZ a dále jsou to trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu vymezené §§ 268 – 271 TZ.

Z prvně jmenované kategorie, která je v 3. díle TZ bude v práci uveden trestný čin v souvislosti s obchodními praktikami na trhu a to Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§248 TZ). Z pohledu novelizace původního trestního zákona¹³⁴ je velmi zajímavé ustanovení v odst.1: *Kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavé reklamy, klamavého označování zboží a služeb, vyvolávání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklamy, porušování obchodního tajemství, nebo ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*¹³⁵ Změna, která je zde zanesena počítá se způsobenou škodou ve větším rozsahu nebo opatření takové výhody. V původním trestním zákoně byla nekalá soutěž vymezena §149 a výše způsobené škody ani prospěchu pro pachatele zde nebyla vymezena. Z pohledu výkonu činností policejních orgánů to tedy znamená, že je touto změnou je přesně určena hranice, kdy je možné spáchaný čin projednat v rámci trestního práva a kdy je třeba ještě použít správně-právní rovinu.

Druhá jmenovaná kategorie trestných činů již přímo souvisí s ochranou práv duševního vlastnictví a jsou v ní jednak vymezeny skutkové podstaty jednotlivých trestných činů, ale rovněž sankce, které mohou být pachateli za spáchaní uvedeného činu soudem uloženy. Jedná se o tyto čtyři trestné činy:

- 1) Porušení práv k ochranné známce a jiným označením (§ 268 TZ)
- 2) Porušení chráněných průmyslových práv (§ 269 TZ)

¹³⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (platný do 31.12.2009)

¹³⁵ §248 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- 3) Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270 TZ)
- 4) Padělání a napodobení díla výtvarného umění (§ 271 TZ)

Příkladem trestného činu ve smyslu § 268 TZ může být dovoz nebo vývoz zboží neoprávněně označeného ochrannou známkou. V tomto případě se jedná o porušení povinnosti stanovené zákonem o ochranných známkách, který v hlavě II. stanoví §8 odst. 2, že nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat označení shodné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána. Obchodní styk, tedy dovoz a vývoz je vymezen v §8 odst. 3 písm. c zákona o ochranných známkách.

4.3 Výkon zákonných kompetencí celní správy v oblasti duševního vlastnictví

V následující části práce bude uveden pohled na současnou situaci výkonu ochrany práv duševního vlastnictví celními orgány. Jednak půjde o vlastní provádění ochrany práv z pohledu zařazení zboží – tedy provádění kontrol u zboží pod celním dohledem a provádění kontrol zboží ve volném oběhu. Dále bude analyzován původ zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví a způsoby jeho pronikání na trh a to v souvislosti s celním řízením, kdy je zboží dováženo a rovněž s vnitřním trhem, kdy je zboží již ve volném oběhu. Rovněž bude analyzováno, jaké druhy zboží jsou nejčastěji předmětem padělatelské činnosti a to včetně porovnání pěti nejčastěji zneužívaných práv jak v celním řízení, tak na vnitřním trhu. V závěru kapitoly budou zmíněny proběhlé legislativní změny, které měly nebo mají přímý dopad na výkon celní správy v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví a bude navrženo doporučení do budoucna.

4.3.1 Vlastní provádění ochrany práv duševního vlastnictví celními orgány

Jak bylo již dříve uvedeno, celní správa je jedním ze správních orgánů, které se na základě zákonných kompetencí aktivně zapojují do ochrany práv duševního vlastnictví. Pravomoci celní správy vycházejí jak z komunitárního práva, tak z právních předpisů na národní úrovni. Tyto kompetence lze obecně shrnout tvrzením, že orgány celní správy disponují oprávněním aktivně zasáhnout proti zboží, u něhož mají za důvodné se domnívat, že se jedná o zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví. Tímto svým

konáním poskytují ochranu předmětných práv a umožňují oprávněným majitelům dotčených práv svá práva bránit.

Přístup orgánů celní správy k provádění kontrolně pátracích činností v dané oblasti lze rozdělit dle legislativního rámce, a rovněž podle místa působení prováděných opatření. Kontrolně pátrací činnosti jsou prováděny jednak podle ZOOS - zde jde o provádění dozoru na trhu u zboží, které nepodléhá celnímu dohledu, tedy u zboží ve volném oběhu. Dále jsou kontrolní činnosti prováděny podle NR č.1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo - a to u dováženého zboží v rámci celního řízení. Zde je třeba ještě uvést, že citované nařízení je pro potřeby národního práva konkretizováno zákonem o opatřeních, který je při uplatňování práva aplikován v souladu s principem subsidiarity a předmětné nařízení je použito v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení práv k duševnímu vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, (dále jen „prováděcí předpis k NR č. 1383/2003“).

4.3.1.1 Kontroly v celním řízení

Kontrolní činnosti v rámci celního řízení jsou prováděny ve vztahu ke zboží podezřelém z porušování práv na ochranu duševního vlastnictví zejména podle výše uvedeného NR č. 1383/2003 a jeho prováděcího předpisu (NR č. 1891/2004). Cílem většiny právních předpisů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, tedy i těchto uvedených nařízení, je uplatňování celních opatření v takové míře a takové povahy, aby dostatečně a účinně ochránila vnitřní trh před výrobky, které svým charakterem porušují práva duševního vlastnictví. Je známo, že takové výrobky způsobují nemalé škody a znamenají značné riziko jak pro ekonomické subjekty Společenství, tak pro spotřebitele. Nařízení č. 1383/2003 určuje mechanismy, kterými mají celní orgány možnost zabránit závadnému zboží ve vstupu na celní území Společenství. Takové zboží už ze své povahy nesmí být propuštěno do volného oběhu, ani umístěno do jiných celních režimů¹³⁶ a celní orgány právě aplikací

¹³⁶ těmito režimy je myšleno podmíněné osvobození od cla, umístění do celního skladu, vývoz, zpětný vývoz, transit.

uvedeného nařízení pozastavují či zabraňují propuštění zboží do některého z navrhovaných celních režimů. Postup celních orgánů se v těchto případech nechá rozdělit do dvou fází a to přímo ve vztahu k přijetí opatření. První fázi lze označit jako „PŘED“ a druhou fázi jako „PO“.

4.3.1.2 Fáze v celním řízení

Ve fázi „PŘED“ je při zjištění zboží, které by mohlo vykazovat znaky porušení některých práv na ochranu duševního vlastnictví nutno jednoznačně určit, zda již byla pro uvedené zboží vlastníkem práva nebo jeho zástupcem podána žádost o provedení opatření, nebo zatím taková žádost podána nebyla. Může rovněž nastat stav, kdy žádost o provedení opatření podána byla, ale zatím se nachází v procesu schvalování. Příslušný celní úřad může přesto podezřelé zboží zadržet osobě, u níž bylo zjištěno nebo alespoň pozastavit jeho propuštění do některého z navrhovaných celních režimů a to nejvýše na dobu 3 pracovních dnů. Zboží může být také zadrženo i z moci úřední, čehož se využívá zejména v případech, kdy nebyla podána žádost o opatření a celní úřad má přesto důvodné podezření, že v případě zjištěného zboží dochází k porušení práv na ochranu duševního vlastnictví. Zadržení zboží lze provést dvěma způsoby. Celní úřad může dotčené osobě předmětné zboží, které bylo zadrženo jeho rozhodnutím z výše uvedených důvodů, ponechat a současně uložit zákaz jakéhokoliv nakládání s tímto zbožím. Nebo může celní úřad dotčenou osobu vyzvat k vydání zadržенého zboží. Osoba má povinnost celnímu úřadu zboží vydat, jinak jí může být celním úřadem odňato. O vydání nebo odnětí zboží je vždy sepsán úřední záznam (Příloha č. 8). Tento záznam podepisují minimálně dva celníci, je opatřen razítkem příslušného celního úřadu a také je podepsán dotčenou osobou. Dotčené osobě se rovněž vydá stejnopis úředního záznamu o vydání nebo odnětí zboží. Osoba dotčená uložením opatření může do 3 pracovních dnů od uložení tohoto opatření podat písemné námitky celnímu úřadu, který toto opatření uložil. Námitky nemají odkladný účinek a rozhoduje o nich ředitel příslušného celního úřadu bez zbytečného odkladu, přičemž jeho rozhodnutí je konečné. Dotčená osoba je o něm písemně vyrozuměna.¹³⁷ Celní úřad je oprávněn ze zadržенého zboží odebrat vzorky. Uvedené opatření spočívající v zadržení zboží umožňuje držiteli práva nebo jeho zástupci podat žádost o přijetí opatření. Je-li žádost o provedení

¹³⁷ dle §9 odst. 6 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

opatření ve stanovené lhůtě podána, celní úřad vyčkává ve lhůtě 10 pracovních dnů (u rychle se kazícího zboží 3 pracovní dny) na sdělení o zahájení soudního řízení. V tomto soudním řízení má být určeno, zda se jedná o zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví. Pokud není oznámení o zahájení soudního řízení celnímu úřadu doručeno, nebo pokud oprávněným vlastníkem práva nebyla žádost o provedení opatření do 3 pracovních dnů od doručení vyrozumění celního úřadu podána¹³⁸, má celní úřad, který zboží zadržel, povinnost toto zboží vrátit osobě, která zboží vydala, nebo jí bylo odňato. O zrušení zadržení zboží je sepsán úřední záznam, který dotčená osoba obdrží ve stejnopise.¹³⁹

Fáze „PO“ se od předchozí odlišuje tím, že celní úřad u něhož vzniklo podezření, že zjištěné zboží porušuje některá práva na ochranu duševního vlastnictví má k dispozici rozhodnutí o přijetí opatření k uvedenému zboží a na jeho základě může zboží pozastavit propuštění do navrhovaného celního režimu nebo takové zboží zadržet. Zadržení zboží je stejně jako v prvním případě vysloveno rozhodnutím a o tomto rozhodnutí jsou vyrozuměny všechny zúčastněné strany (oprávněný vlastník práva nebo jeho zástupce, deklarant, vlastník zboží) a dále Celní úřad pro Královéhradecký kraj, který je příslušný k přijímání a projednání žádostí podle nařízení Evropské unie a je z tohoto titulu určeným úřadem. Celní úřad, kde bylo zboží zjištěno, je v této fázi oprávněn odebrat ze zadrženého zboží vzorky a obvykle se tak děje na žádost vlastníka práva a také k jeho tíži, pokud dojde analýzou vzorků k jejich spotřebování nebo nevratnému poškození věci, a to zejména jeli následně shledáno, že se nejedná o zboží porušující práva vlastníka. Vlastník práva je celním úřadem rovněž dotazován na své stanovisko k předmětnému zboží, tedy zda se u zadrženého zboží jedná o zboží porušující jeho práva duševního vlastnictví, a to na základě zaslané Výzvy k součinnosti (Příloha č. 9), jejíž přílohou je fotodokumentace zjištěného zboží. Tato výzva se zasílá obvykle datovou schránkou, nebo poštou na doručenkou. Vlastník práva by měl celnímu úřadu poskytnout své stanovisko písemnou formou včetně doložky potvrzující, že údaje obsažené v jeho vyjádření jsou přesné, úplné, platné a pravdivé. Zákon o opatřeních v jedné ze svých novel dokonce pamatoval na tento krok jako na povinnost vlastníka práva

¹³⁸ dle článku 5 Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo

¹³⁹ ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1. díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007, str. 44 a násled.

a stanovoval k tomu lhůtu v délce trvání 15 dnů ode dne doručení výzvy k součinnosti. V aktuálním znění zákona o opatřeních již tato povinnost není zakotvena.¹⁴⁰

4.3.1.3 Zjednodušený postup

Za účelem zrychlení řízení a snížení nákladů na toto řízení je možné dle nařízení č. 1383/2003, které bylo v rámci národního práva České republiky implementováno do zákona o opatřeních¹⁴¹, stanovit tzv. zjednodušený postup. Tento postup je možné použít pouze v případě, že k němu vydá souhlas, resp. o něj požádá dotčený držitel práva nebo jeho oprávněný zástupce. Smyslem zjednodušeného řízení je zničení zadržného zboží, ovšem bez toho, aby bylo rozhodováno, zda zboží porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví. Je zde stanovena podmínka, kdy musí majitel práva písemně vyrozumět celní úřad o skutečnosti, že zadržné zboží porušuje práva duševního vlastnictví (jde o jednostranné vyjádření, není o tom rozhodováno před soudem). Dále je nutné písemné prohlášení deklaranta, majitele nebo držitele zboží (dotčené osoby), v němž vyslovuje souhlas se zničením zadržného zboží. Tento souhlas musí být udělen do 10 pracovních dnů, u rychle se kazícího zboží do 3 pracovních dnů. Na základě uvedených dokumentů celní úřad, který zboží zadržel, vyzve dotčenou osobu, aby se vyjádřila k žádosti oprávněného vlastníka práva o zničení zadržného zboží. Na toto vyjádření celní úřad stanoví lhůtu. Pokud nejsou ze strany dotčené osoby vzneseny v dané lhůtě námitky, lze v případě nedoručení souhlasu dotčené osoby se zničením zboží použít domněnku udělení souhlasu se zničením zboží¹⁴² a toto zničit. Zboží se zničí na náklady dovozce resp. vývozce, což je v právním řádu České republiky ujednáno odchylně od Nařízení č.1383/2003, kde je uvedeno zničení na náklady majitele práva. Pokud jsou ze strany dotčené osoby uplatněny námitky ve stanovené lhůtě, postupuje celní úřad tak, jak uvádí část 5.1.1.1, tedy vyčkává se na doručení oznámení o podané žalobě o určení zboží za zboží porušující práva na ochranu duševního vlastnictví.¹⁴³

¹⁴⁰ ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1.díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007, str. 44 a násled.

¹⁴¹ §14 odst. 1 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴² §14 odst. 2 tamtéž

¹⁴³ ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1.díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007, str. 44 a násled.

4.3.1.4 Určovací žaloba

Jak bylo již výše uvedeno, oprávněný vlastník práva má povinnost oznámit celnímu úřadu, který jej informoval o zadržení zboží, u kterého má za důvodné se domnívat, že se jedná o zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví, že bylo zahájeno řízení o porušení práva duševního vlastnictví podle vnitrostátních právních předpisů. Toto řízení se podle právní úpravy platné v České republice provádí před soudem a to na základě určovací žaloby. O tom, že byla podána k soudu určovací žaloba a tím bylo zahájeno soudní řízení musí vlastník práva vyrozumět příslušný celní úřad ve stanovené lhůtě 10 pracovních dnů. S touto povinností vlastníka práva souvisí i možná otázka, jak celní úřad informovat, aby tím byla splněna zákonná povinnost ve smyslu nařízení č.1383/2003. Dle Šindelky by mělo být dostačující prosté oznámení o podání žaloby. Šindelka ale zároveň doporučuje celní úřad informovat podrobněji, připojit kopii žaloby a s odpovědným pracovníkem konzultovat obsah podání, aby se tak zabránilo případným procesním chybám.

Důležitým předpokladem zničení zboží je výrok soudu o tom, že zadržené zboží je zbožím porušující práva duševního vlastnictví. Podle Šindelky je požadavek nařízení č.1383/2003 a zákona o opatřeních splněn i v případě výroku soudu, že zadržené zboží je padělkem nebo nedovolenou napodobeninou, neboť z tohoto výroku je ve smyslu čl.2 odst.1 nařízení č.1383/2003 zřejmé, že se jedná o zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví. Pokud tedy zboží porušuje některá práva na ochranu duševního vlastnictví, je výsledkem soudního řízení rozsudek o určení, na jehož základě je se zbožím dále nakládáno, jak je uvedeno výše. V případě, že soud rozhodne opačně, tedy dojde k závěru, že zadržené zboží neporušuje práva na ochranu duševního vlastnictví, celní úřad má za povinnost zboží vrátit dotčené osobě, které bylo zboží zadrženo.¹⁴⁴

4.3.2 Kontroly v rámci vnitřního trhu

I přes neustálou snahu celních správ všech členských zemí Společenství zachytit zboží, které porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví již při vstupu na území Společenství, a tedy mu zabránit dostat se do volného oběhu, takové zboží na vnitřní trh proniká. Je to dáno jednak obrovským množstvím zboží, které je celním orgánům předkládáno ke kontrole s návrhem na propuštění do některého z celních režimů a rovněž omezenými kapacitami (jak

¹⁴⁴ ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1.díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007, str. 44 a násled.

personálními, tak finančními), kterými celní orgány disponují. Podrobněji o pronikání padělků na vnitřní trh pojednává kapitola 4.4. Z uvedených důvodů celní orgány provádějí kontroly zaměřené na ochranu práv duševního vlastnictví i na vnitřním trhu. Kontrolní činnosti v rámci vnitřního trhu jsou z pohledu celní správy upraveny zejména podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (ZOOS). Zákon důrazně pamatuje zejména na dodržování zákazu *klamání spotřebitele*¹⁴⁵, tedy užívání *klamavých*¹⁴⁶ a *agresivních*¹⁴⁷ obchodních praktik. Za klamání spotřebitele se ve smyslu ZOOS považuje i nabízení nebo prodej výrobků a zboží, které porušují některá práva na ochranu duševního vlastnictví a stejně tak i skladování takových výrobků za účelem jejich nabízení a prodeje. Za zboží porušující chráněná práva jsou považovány padělky, nedovolené napodobeniny, výrobky porušující práva majitele patentu, užitného vzoru, označení původu nebo zeměpisného označení. Z pohledu srovnání celního řízení a vnitřního trhu se tak jedná víceméně o totožná chráněná práva.

Při provádění kontrolních činností na vnitřním trhu jsou příslušníci celní správy (v tomto případě zejména z oddělení mobilního dohledu) oprávněni provádět kontroly fyzických i právnických osob, vstupovat do objektů, vyžadovat předložení veškerých dokumentů a podkladů k prokázání totožnosti osob, původu a nabytí zboží, jakož i získávání dalších prostředků, které slouží k objasnění zjištěných skutečností. Vlastní kontrola probíhá v praxi tak, že hlídka mobilního dohledu složená minimálně ze dvou celníků (počet členů přizpůsobuje vedoucí oddělení povaze kontrolovaného subjektu, velikosti prostor a předpokládanému množství kontrolovaného zboží) po příchodu na místo kontroly prokáže příslušnost k celní správě služebními průkazy¹⁴⁸ a oznámí kontrolované osobě nebo jejímu zástupci předmět kontroly. Kontrolovaná osoba je požádána o prokázání totožnosti a o dokumenty opravňující ji k podnikání. Následně hlídka mobilního dohledu provádí fyzickou kontrolu zboží. Konkrétní postup je vždy na vedoucím hlídky, který si koordinuje jednotlivé členy hlídky tak, aby bylo všechno nabízené i uskladněné zboží řádně zkontrolováno. Zboží, u něhož vznikne podezření, že porušuje některá práva na ochranu duševního vlastnictví, má

¹⁴⁵ Užívání nekalých obchodních praktik při nabízení nebo prodeji výrobků, při nabízení nebo poskytování služeb či práv se zakazuje. Nekalé jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky. (§4 odst. 3 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů)

¹⁴⁶ §5 tamtéž

¹⁴⁷ §5a tamtéž

¹⁴⁸ podle §20 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

celní úřad (představovaný hlídkou) povinnost zadržet. Obvykle se postupuje tak, že je zboží zadrženo mimo dosah majitele. O provedené kontrole hlídka na místě sepíše kontrolní protokol, ve dvou stejnopisech, kdy kontrolovaná osoba jeden obdrží. V případě, že je zjištěno užití klamavé obchodní praktiky – je nalezeno zboží podezřelé z porušení práv na ochranu duševního vlastnictví, je navíc na místě sepsán úřední záznam o vydání případně odnětí zboží, kontrolovaná osoba obdrží jeho stejnopis. Opatření o zadržení zboží se vyslovuje ústně a kontrolovaná osoba má povinnost takové zboží na výzvu celního orgánu vydat, pokud tak neučiní, je jí zboží odňato. Proti vyslovenému zadržení zboží má kontrolovaný subjekt, stejně jako v celním řízení, právo podat do 3 dnů písemné námitky, o nichž bez zbytečného odkladu rozhodne ředitel celního úřadu. Celní úřad dále spolupracuje s majiteli práv případně jejich oprávněnými zástupci (obvykle advokátními a patentovými kancelářemi), kterým jsou podle zákona o opatřeních zaslány výzvy k součinnosti s požadavkem na odborné vyjádření, zda se u zadrženého zboží jedná o padělek nebo nedovolenou napodobeninu. Majitelé práv nebo jejich oprávnění zástupci odpovídají za pravdivé, přesné a úplné odborné vyjádření. Na základě tohoto dokumentu je se zbožím dále nakládáno. Pokud je závěrem, že zboží neporušuje práva na ochranu duševního vlastnictví, opatření o zadržení zboží je zrušeno a celní úřad vrací zboží bez zbytečného odkladu osobě, které jej zadržel. V případě sdělení vlastníka práva nebo jeho zástupce, že zboží porušuje chráněná práva, zůstává zboží zadrženo až do pravomocného rozhodnutí ředitele celního úřadu o propadnutí nebo zabrání zboží. Ředitel celního úřadu může také rozhodnout o poskytnutí zboží na humanitární účely, případně o jeho zničení.¹⁴⁹

4.3.3 Druhy prováděných kontrol

Předcházející části práce seznamují mimo jiné s teoretickým vymezením kontrol a také úrovněmi prováděných kontrol v praxi, tedy kde a podle čeho jsou kontroly v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví prováděny. Nyní je třeba ještě upřesnit, jaké kontroly se fakticky provádějí. Kontroly prováděné celní správou, ať už samostatně nebo v součinnosti s dalšími výše uvedenými orgány státní správy, lze rozdělit podle způsobu provádění na kontroly předem vytipovaného zboží a nákladů, dále na kontroly namátkové a kontroly na podnět. Užití konkrétního typu kontroly vždy vyplývá z aktuální situace, která vznikne při

¹⁴⁹ ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1. díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007, str.52 - 53

vyhodnocování konkrétních zkušeností. Obvykle o něm rozhoduje vedoucí oddělení, nebo výše postavení služební funkcionář (zejména u kontrol předem vytipovaného zboží, k nimž přicházejí operativní informace vedení celnímu úřadu).

4.3.3.1 Kontroly předem vytipovaného zboží

Tento typ kontrol spočívá ve velmi důsledné předchozí přípravě, vyhodnocování velkého množství informací a spolupráci mnoha oddělení. Obvykle se na takových kontrolách podílí hned několik oddělení konkrétních celních úřadů, která provádějí tipování potenciálních rizikových nákladů, zjišťují co nejpodrobnější informaci k subjektu výrobce, dovozce a koncového příjemce. Nezřídka bývají k těmto operacím nasazováni příslušníci pátrání a využívány operativně-pátrací prostředky ve smyslu celního zákona¹⁵⁰. U zájmového zboží se pracuje s různými druhy informací, které mohou sahat od výroby zboží (obvykle ve třetích zemích), přes jednotlivé stupně přepravy až po místa určení daného nákladu nebo zásilky. S ohledem na vzdálenosti, ze kterých je zboží přepravováno, jeho objem a také s ohledem na složitost celého analytického procesu je obvyklé, že je mezi jednotlivými celními správami realizována přes hraniční spolupráce. V rámci této spolupráce si jednotlivé složky předávají informace k danému případu, poskytují si vzájemnou podporu a realizují součinnostní akce. Protože se vždy jedná o časově i finančně náročné postupy, není těchto kontrol nijak oslnivé množství, ale ve chvíli kdy jsou realizovány, není jejich cílem zachycení pouhého nákladu, ale snahou celních orgánů je rozkrýt co možná největší částí výrobní a distribuční sítě.

4.3.3.2 Namátkové kontroly

Svým principem naprosto odlišné jsou kontroly namátkové. Zatímco u předchozího typu kontrol vyžaduje příprava na úspěšnou realizaci spolupráci několika desítek nebo stovek celníků z řady zemí, u namátkových kontrol je tomu přesně naopak. Namátkové kontroly v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví jsou prováděny v rámci rutinní činnosti ať už v rámci celního řízení nebo při kontrolách na vnitřním trhu. Zásadní vlastností těchto kontrol je moment překvapení. Kontrolovaný subjekt je náhodně vytipován na základě znalostí a dovedností kontrolní skupiny, která využívá získané i sdělené poznatky. Ke kontrole se přistupuje bezprostředně po vytipování a jejím výsledkem je obvykle

¹⁵⁰ §38 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zachycení zboží, případně jeho vlastníka nebo přepravce. Rozkrývání výrobních a distribučních sítí je sice také možné, ale s ohledem na omezené množství relevantních informací a zejména jejich věrohodnost (subjekt obvykle „neví“ kde zboží nakoupil, kdo jej vyrobil a mnohdy ani komu je určeno a kam jej veze) je velmi obtížné. Vzhledem k tomu, že personální kapacity jednotlivých celních úřadů v České republice jsou omezené a s ohledem na neustálé škrtky ve veřejných financích, které přímo dopadají i na celní správu, se nezdá, že by se situace měla zlepšit, budou se výsledné statistiky kontrol muset spokojit alespoň se zadrženým zbožím.

4.3.3.3 Kontroly na základě podnětu

Kontrola porušování zákazu užití klamavé praktiky podle ZOOS může být celním úřadem provedena také na základě podnětu majitele práva, jeho oprávněného zástupce nebo jiné osoby, která je spolehlivě schopna prokázat právní zájem na dané věci. V případě, že se některá z uvedených osob dozví informaci, že konkrétní subjekt nebo konkrétní provozovna nabízí či skladuje zboží podezřelé z porušování práv na ochranu duševního vlastnictví, má oprávnění podat podnět k provedení kontroly příslušnému celnímu úřadu. Majitel práva, nebo osoba, která podnět podává, má v tomto případě stanovenou povinnost složit na účet celní správy peněžní jistotu. Výše jistoty je vyčíslena celním úřadem v závislosti na předpokládaných nákladech na provedení kontroly. V případě, že na základě podnětu nebude zjištěno porušování zákazu klamavé praktiky, bude tento podnět shledán celním orgánem jako neopodstatněný a složená jistina poslouží k úhradě vzniklých nákladů. Pokud se naopak provedenou kontrolou potvrdí, že dochází k protiprávnímu jednání (podnět je oprávněný), celní úřad vrátí složenou jistotu zpět osobě, která ji složila. Uvedené opatření má za cíl zamezit zatěžování celních orgánů neodůvodněnými podněty, které by jinak zbytečně zatěžovaly jednotlivé složky celní správy.

4.4 Původ padělků a způsoby jejich pronikání na trh

Pronikání padělaného a nelegálního zboží na vnitřní trh je v posledních letech významným hospodářským problémem, který trápí celé ES. Jak je již výše uvedeno, padělatelé se nezastaví před žádnou komoditou ani druhem výrobku a jsou ochotni, a bohužel i schopni, vyrábět vše co z jejich pohledu může generovat zisk. Dalo by se skoro říci, že se průběžně přizpůsobují poptávce a během relativně krátké doby dokáží uvádět na

trh takové zboží porušující práva na ochranu duševního vlastnictví, po kterém je aktuálně poptávka. Stoupající trend, a hlavně variace padělaných výrobků, jsou zřejmé z evropských i národních statistik. Toto závadné zboží ohrožuje nejen hospodářskou a ekonomickou situaci společností, resp. členských zemí, ale v některých sférách může mít přímý dopad na zdraví a život spotřebitele. Padělatelé jsou ve svém počínání na tolik rafinovaní, že velmi rychle využívají veškeré dostupné informace o zemích, v nichž dochází k legislativním změnám, které mají negativní vliv na výkon státní správy (a tedy i celní správy), nebo k jinému dění, které oslabuje výkon dozoru oproti dalším členským zemím, a tento stav okamžitě využijí ve svůj prospěch, tedy aby dostali přes uvedenou „slabinu“ co největší objem padělaného zboží na území Společenství.

Způsobů jak padělky a nedovolené napodobeniny originálního zboží pronikají na vnitřní trh EU je celá řada. Nejběžnějším je dovoz ze třetích zemí, tedy nečlenských zemí EU, které s EU však obchodují. Jedná se obvykle o země s levnou pracovní silou, a zároveň s malou intenzitou uplatňování práva, takže zde mohou padělatelé za minimálních nákladů produkovat obrovské množství nelegálního zboží. Největším světovým producentem padělek je bezpochyby Čína. Přestože je v této zemi padělání trestné, podobně jako v EU, velkovýroba padělaného zboží zde jednoznačně prosperuje. Ekonomika Číny patří k těm největším na světě a s padělkami se zde obchoduje naprosto otevřeně, a to jak na místním trhu, tak i na trzích mezinárodních. Nejaktivnější je v tomto směru jich Čína, a to provincie Fuťien a Kuang-tung, kde jsou situovány desítky tisíc továren (Příloha č. 10). V těchto továrnách pracuje přes 40 milionů lidí a dá se jen odhadovat, jaké množství z nich participuje na výrobě nelegálních výrobků. Není náhoda, že s oběma provinciemi sousedí jeden z největších přístavů na světě Hongkong, takže lze snadno uvěřit, že více než 30% čínské exportní produkce pochází z těchto míst. Určitou ironií je fakt, že renomované světové firmy samy poskytly čínským padělatelům své licence, neboť v počátku využívaly místní levné pracovní síly k realizaci své produkce. K tomu, aby došlo k paralelní výrobě, již zbývalo jen málo. Kvalita této výroby rok od roku stoupá, takže padělané zboží, které šlo dříve rozeznat pouhým okem od originálního, se dnes tváří jako originální a mnohdy mají s jeho určením problém i znalci v oboru. Dalším významným faktem je zavedení obchodu s padělkami ve velkém, což prakticky znamená, že vyrobené zboží putuje z továrny přes velkoobchod rovnou do přístavu, tam je naloženo do kontejneru a rozváženo do celého světa. Největší

podíl na padělcích mají boty, oblečení a doplňky. Z neoficiálních zdrojů lze získat informace, že některé padělané výrobky mají svůj původ přímo v továrnách, kde se jinak vyrábí originální produkty. Poměrně běžné je, že bývalí zaměstnanci okopírují produkt a hned vedle si postaví svou továrnu, kde identický produkt začnou vyrábět. Častým jevem jsou také nelegální továrny patřící zločineckým organizacím, které vyrábějí pouze padělané zboží. Zisky z této nezákonné činnosti bohužel slouží k financování terorismu a dalších trestných činností.¹⁵¹ Obchod s padělanými výrobky představuje v celosvětovém měřítku obrovské finanční toky. Padělané zboží cestuje napříč celým světem, nejčastěji v kontejnerech s nezávadným zbožím, a takto je také celním orgánům deklarováno. Zveřejňované statistiky jasně hovoří o úspěšnosti celních správ jednotlivých členských zemí Společenství v zachytávání takových zásilek, ale i přes veškerou snahu celních orgánů se nikdy nemůže podařit zachytit veškeré toto nelegální zboží. Objemy dováženého zboží jsou tak obrovské a současně personální kapacity jednotlivých celních úřadů na tolik omezené, že určitá část padělaného zboží skončí na vnitřním trhu Společenství. Následně je na dalších odděleních celní správy, aby takové zboží odhalily.

4.4.1 Padělky na vnitřním trhu

Zboží na vnitřním trhu již nepodléhá dohledu celních orgánů a považuje se za zboží ve volném oběhu. Přes aktivní přístup dotčených správních orgánů se však spotřebitel může na vnitřním trhu setkat s padělkou nebo nedovolenými napodobeninami originálního zboží. Podle § 23 odst. 6 ZOOS provádějí dozor nad dodržováním povinností vymezených tímto zákonem také celní úřady. Kontrolní činnosti na vnitřním trhu prováděné zákonnými postupy dle § 23b a 23c spadají v rámci vnitřní organizační struktury celního úřadu do činností oddělení 062 – mobilního dohledu.

Činnost pracovníků těchto oddělení vyžaduje velmi široké specifické znalosti dané problematiky a to jak z hlediska legislativního, tak z oblasti znalosti jednotlivých chráněných práv. Patří sem tedy znalosti ochranných známek, průmyslových vzorů, patentů a dalších. Zejména znalost ochranných markantů vyžaduje neustálé sebevzdělávání těchto pracovníků, neboť spektrum chráněných značek se neustále a velmi rychle mění. Aby

¹⁵¹ KLÍMOVÁ, Jana. Kabelka Vuitton za pár korun a další výtobytky čínského umu. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kabelka-vuitton-za-par-korun-a-dalsi-vydobytky-cinskeho-umu-pqr-/kavarna.aspx?c=A101115_093329_kavarna_chu

kontrola mohla být efektivní, tedy aby bylo rozpoznáno veškeré zboží podezřelé z porušení některých práv na ochranu duševního vlastnictví, musejí příslušníci celní správy bezpečně znát chráněné vzory a jejich jednotlivé markanty, aby dokázali tyto odhalit. Pracovníci mobilního dohledu navíc musejí při kontrolách využívat i dalších schopností a dovedností, protože padělatelé a zejména osoby uvádějící padělané výrobky do oběhu, vymýšlejí stále důmyslnější způsoby ukrývání tohoto nelegálního zboží. Nejsou zde výjimkou dvojité stropy, podlahy, tajné schránky v provozovnách, ale i vozidlech. V poslední době se množí případy, kdy jsou padělky renomovaných značek úmyslně označeny neregistrovanými značkami, které nejsou předmětem ochrany, a na první pohled se tedy jedná o nezávadné zboží. Při prodeji takového výrobku spotřebiteli je prodejcem odkryta (odloupnuta) svrchní krycí vrstva a rázem je z nezávadného zboží padělek¹⁵². Cílem kontrolních akcí je takové zboží nalézt a zadržet.

Největším problémem v oblasti nabízení, skladování a prodeje padělaného zboží a jeho všemožných úkrytů jsou nepochybně tržnice a tržiště. Z těch nejznámějších lze jmenovat tržnici SAPA, Holešovickou tržnici v Praze, tržnici na Olomoucké ulici v Brně, tržnici ve Strážném nebo Kaplice na Českokrumlovsku. Stejně tak problematické jsou tržnice v příhraničních oblastech s Německem a Rakouskem. Prostředí těchto tržnic je obvykle velmi spletité, nepřehledné a mnohdy provizorní prodejní místa dávají prostor k vytváření různých úkrytů. Nad důmyslností a propracovaností systémů, které prodejci zboží využívají, už bylo napsáno mnoho odborných textů. Fotodokumentace některých z nich uvádí Příloha č. 12. Provedení efektivní a zároveň bezpečné kontroly těchto míst za účelem odhalení závadného zboží vyžaduje pečlivou přípravu a koordinaci. Vyžaduje nasazení dostatečného množství celníků a naprostou souhru jednotlivých členů hlídek. Téměř vždy se zde využívá moment překvapení. Prodejci se totiž v těchto lokalitách vždy snaží vyhnout kontrole svého prodejního místa, takže před příchozí hlídkou automaticky uzavírají své stánky, které k tomuto účelu mají obvykle uzpůsobené. Není nic výjimečného, že ve snaze zamezit kontrole svého prodejního místa neváhají přikročit i k tak razantním krokům, jako uzavření stánku i s nakupujícími zákazníky.

¹⁵² Příloha č. 11 – fotodokumentace – odtržení zakryté ochranné známky

4.4.2 Nejčastější druhy padělaného zboží na vnitřním trhu

Nalézt na trhu některý druh zboží, který ještě nebyl padělán, je velmi těžké. Čím více je zboží obvyklé, tím spíše bylo, je nebo velmi brzy bude, paděláno. Evropská unie si nechala vypracovat v této oblasti průzkum a jeho závěrem bylo, že výrobek, který ještě nikdy nebyl padělán, nejspíš vůbec neexistuje. Při pohledu do interních statistik celní správy je zřejmé, že tomu tak skutečně bude. Padělatelé se nezastaví před ničím, takže mimo obvyklých paděleků oděvů, obuvi, módních doplňků, parfémů, datových nosičů nebo elektroniky, je možné setkat se s padělkami zdravotnických pomůcek, náhradních dílů na automobily, potravin a dokonce i stavebních materiálů.

Kontroly v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví se na vnitřním trhu, jak je dříve vymezeno v kapitole 3.3.1, provádějí podle ZOOS a autorského zákona. Následující přehled uvádí tři kategorie padělaných výrobků s nejvyšší četností jejich zajištění v jednotlivých letech 2007 až 2012.

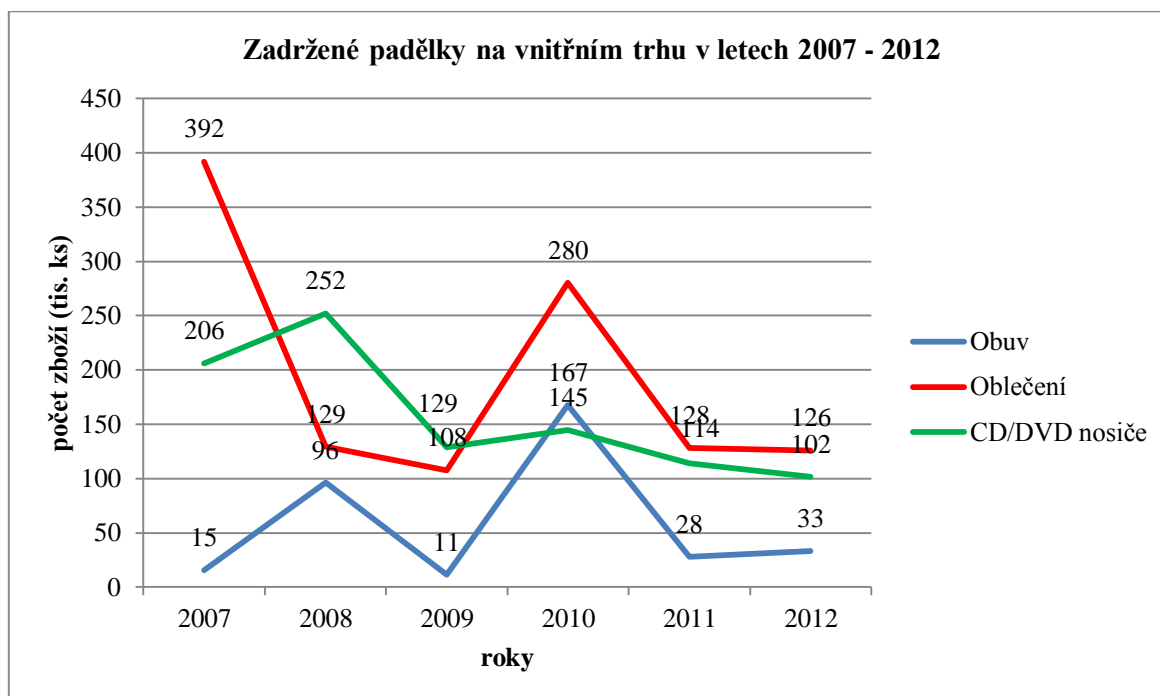
Tabulka 1: Počty zadrženého padělaného zboží s nejvyšší četností v letech 2007 – 2012

Zboží (ks) / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obuv	15 455	96 064	11 329	167 421	28 003	33 166
Oblečení	392 115	129 150	107 512	280 335	128 344	126 038
CD/DVD nosiče	206 330	251 931	128 801	144 706	113 948	101 650

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Z uvedené Tabulky 1 je zřejmé, že nejvyšší zastoupení mezi padělaným zbožím co do počtu zadržených kusů má oblečení následované datovými nosiči CD a DVD, a obuví. Do oděvů jsou pro potřeby této práce zahrnuty oděvy pro běžné denní nošení, sportovní oděvy a doplňky oděvů jako jsou šály, čepice, kravaty, klobouky, kapesníky, rukavice, pásky, apod. Do položky obuv je zahrnuta jednak sportovní obuv, tedy obuv na běh, tenis, kopanou, tanec a dále jiná obuv, kam patří sandály, pantofle, holínky a gumáky.

Obrázek 1: Počet zadrženého padělaného zboží na vnitřním trhu v letech 2007 – 2012

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

K tomuto sloučení bylo přistoupeno z důvodu změn ve způsobu podávání statistických dat celní správou v průběhu posuzovaného období a za účelem zjednodušení a přehlednější prezentace zkoumaných dat. Pro lepší vypovídající hodnotu dat uvedených v *Tabulce 1* jsou tato data přenesena do grafu na Obrázku 1. Zde je dobře patrná klesající tendence množství zajištěných oděvů v roce 2008 a zároveň stoupající trend v počtu zajištěného množství obuvi a CD/DVD nosičů. Klesající vývoj u počtu zajištěných padělaných oděvů lze vysvětlit velkým množstvím zajištěného padělaného zboží v roce 2007, kdy efektivní činností celní správy došlo k narušení distribučních padělatelských sítí, což mělo za následek znatelné snížení dostupnosti padělků na našem trhu. Rostoucí trend v počtu zajištěných kusů padělané obuvi a CD/DVD nosičů se odvíjí od zvýšených kontrolních aktivit celní správy v příhraničních oblastech, jak práce uvádí níže. V roce 2009 pak zaznamenávají všechny hodnoty znatelný pokles a to díky úspěšnosti celních orgánů v roce 2008, aby v roce 2010 vyletěly prudce vzhůru. Při předpokládané konstantní kontrolní aktivitě celních orgánů je tímto zvýšením možné zjednodušeně demonstrovat časový horizont, tedy 2 roky, ve kterém

je schopna rozložená padělatelská síť znovu naplno obnovit dodávky padělaného zboží na daný trh.

Tabulka 2 uvádí výši škod vzniklých na vnitřním trhu v letech 2007 – 2012 majitelům práv v souvislosti s padělaným zbožím. Uvedené částky jsou v Kč a jejich výše byla stanovena majiteli práv k duševnímu vlastnictví nebo oprávněnými zástupci majitelů předmětných práv. Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o několik druhů padělaných výrobků, je na první pohled zřejmé, že jsou to astronomické částky. Jejich vývoj je přímo odvislý od vývoje počtu zajištěných padělaných výrobků s přihlédnutím ke struktuře zajištěného zboží v daných letech.

Tabulka 2: Výše škod v Kč způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012

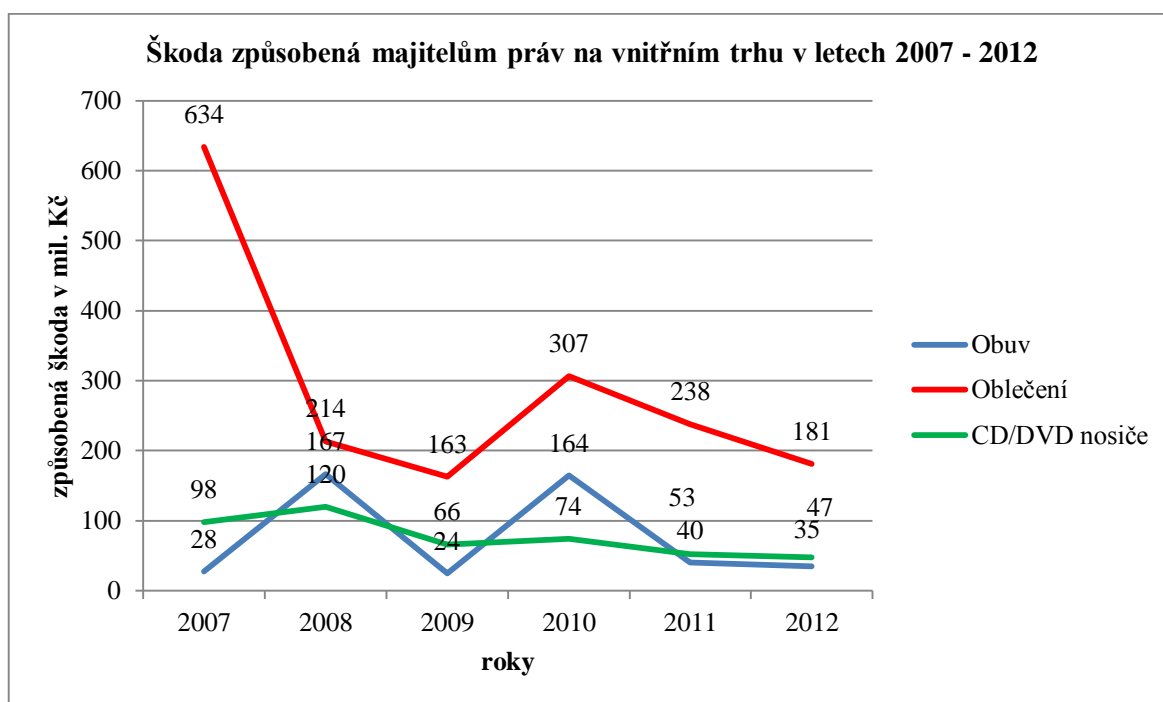
Kategorie / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obuv	27 522 577	166 604 387	24 384 392	164 404 435	40 125 502	34 613 452
Oblečení	634 225 373	213 592 499	162 630 655	306 673 708	238 143 741	180 779 360
CD/DVD nosiče	98 419 410	120 171 087	66 221 360	74 007 000	52 545 720	47 321 600

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Údaje z *Tabulky 2* byly rovněž pro lepší přehled přeneseny do grafu na *Obrázku 2*. Z něho je zřejmé, že oproti roku 2007, kdy největší škody vzniklé majitelům práv způsobené uváděním padělaného oblečení do oběhu dosahovaly částky přes 634 mld. Kč (rok 2007), v roce 2008 došlo k jejich snížení o 67% a v roce 2009 o dalších 8%. Přestože v roce 2010 došlo opět ke zvýšení této hodnoty, nedošlo k její eskalaci ani na poloviční úroveň hodnoty z roku 2007 (zvýšila se na 48%). Výše škody způsobené paděláním obuvi v daném časovém horizontu se v letech 2007, 2009 a 2011 drží do výše 40 mil. Kč, zatímco v letech 2008 a 2010 dosahuje pětinasobku, respektive šestinásobku. Zatímco v roce 2008 lze takto vysoký nárůst vysvětlit zvýšenou aktivitou celních orgánů v návaznosti na zapsání ČR na Watch list (viz níže), v roce 2010 se bude jednat o zachycené zboží, které se snažili padělatelé znovu doplnit do svých distribučních sítí.

Paděláním datových nosičů způsobili plagiátoři oprávněným vlastníkům nejvyšší škodu v roce 2008, kdy se jednalo o 120 mld. Kč, od této doby mají hodnoty zajištěného zboží, respektive výše způsobených škod, klesající trend. Ten lze jednoznačně přisoudit rozvoji IT technologií, a to i v negativním smyslu slova. Za poslední roky došlo k rozmachu výpočetní techniky a většina spotřebitelů v ČR vlastní počítač nebo jiné zařízení umožňující přístup k síti Internet. Zde jsou servery, které umožňují spotřebitelům poptávajícím nelegální kopie audio a video záznamů stažení těchto pirátských kopií, obvykle bezplatně. Škody tak oprávněným majitelům autorských práv vznikají nadále, nicméně tyto nejsou v uvedených analyzovaných datech zaneseny. S klesající poptávkou zákazníků po fyzických datových nosičích klesá i nabídka padělatelů, jak již bylo dříve uvedeno. Tento jev lze jednoznačně hodnotit jako pozitivní.

Obrázek 2: Výše škod způsobených majitelům práv na vnitřním trhu v letech 2007 – 2012

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

V souvislosti s předchozí nabídkou značného množství padělaných výrobků, a to zejména nelegálních CD a DVD nosičů, které byly doslova ve velkém šířeny v příhraničních

tržnicích, byla v roce 2008 Česká republika zapsána na *WATCH LIST*¹⁵³ (Příloha č. 13). V nutné reakci na tuto situaci přistoupila Celní správa ČR od února 2008 k masivnímu zintenzivnění kontrolních činností v oblasti stánkového prodeje s cílem ochránit vnitřní trh a také spotřebitele. Jednotlivé celní úřady se zaměřily na vykonávání kontrol s cílem omezení distribuce a prodeje padělků a nedovolených napodobenin, eliminaci otevřené nabídky nelegálních kopií CD a DVD nosičů a s tím související dodržování zákazu užívání nekalých obchodních praktik a klamavé obchodní praktiky při nabízení nebo prodeji výrobků a služeb. Z tabulky č. 1 je patrné, že kontrolní postupy celní správy zaznamenaly úspěch, neboť množství zajištěných padělaných CD a DVD nosičů v roce 2008 překročilo hodnotu 250 tisíc a v následujících letech se pohybují na zhruba 50 % hodnotách.

Stejně tak se orgány celní správy zaměřily na odhalování skladových prostorů, kde je nelegální zboží přechováváno a z nichž je distribuováno ke koncovým prodejcům. Tyto uvedené činnosti byly situovány do již předem vytipovaných lokalit, kde byla předchozím monitorováním nabízeného zboží zjištěna otevřená nabídka zboží porušujícího práva na ochranu duševního vlastnictví. Ve velkém zde byly zjištěny také neznačené tabákové výrobky a lihoviny. Provedením důsledných kontrol v uvedených místech, které spočívaly nejen v kontrolách klasických prodejních míst na stáncích, ale rovněž v kontrolách nebytových a bytových prostor, k nimž bylo třeba souhlasu státního zástupce, došlo k zajištění gigantického množství nelegálních výrobků. Následným nepřetržitým dohledem celních orgánů v daných tržištích došlo v uvedených lokalitách v podstatě k eliminaci nabídky padělků a nedovolených napodobenin. Úspěch těchto činností celní správy byl natolik znatelný, že byla ČR v roce 2010 vyjmuta ze seznamu *Watch list*.¹⁵⁴ Spojené státy americké tímto krokem ocenily snahu a účinné postupy českých správních orgánů k nápravě stavu. Do dnešního dne nebyla ČR na seznam znovu zapsána.¹⁵⁵

¹⁵³ *Watch list* je seznamem zemí, které dle názoru USA nejsou schopny na svém území dostatečně zajistit ochranu práv duševního vlastnictví. Hodnocení ve zprávě *Special 301 Report on Intellectual Property Rights* se týká zemí, které jsou obchodními partnery USA (77 zemí), v roce 2012 bylo na tomto seznamu 40 zemí (v kategorii prioritní 13, v kategorii WL 26 a 1 v kategorii monitoring)

¹⁵⁴ RAČANSKÁ, Lucie. Kontroly na českých tržnicích a tržištích. *Clo Douanne*. 2009, roč. 2009, č. 5, 10 - 11.

¹⁵⁵ Česká republika opět nebyla zařazena na seznam *Watch List*. *Velvyslanectví České republiky ve Washingtonu* [online]. 2012 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/washington/cz/obchod_a_ekonomika/novinky/ceska_republika_opet_nebyla_zarazena_na.html

4.4.3 Padělky v celním řízení

Obdobně jako při kontrolách prováděných celní správou na vnitřním trhu, tak i v celním řízení, kde jsou prováděny kontroly v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, zejména v souladu se zákonem o opatřeních a NR č. 1383/2003, dochází k odhalování zboží, které je důvodně podezřelé z porušování těchto práv. I když je mechanismus kontrol poněkud odlišný a provádějí ho obvykle celníci z oddělení celního řízení, výsledky zjištěných porušení právních předpisů jsou stejně četné jako v případě ochrany vnitřního trhu. Poněkud rozdílné jsou výsledné statistické hodnoty v počtu kontrol, zadrženého zboží a tedy i výše způsobené škody. Zatímco při kontrolách na vnitřním trhu je prováděno znatelně více kontrol, protože tyto kontroly jsou povětšinou rychlejší (s ohledem na množství kontrolovaného zboží v prodejně v porovnání s množstvím zboží v kontejneru), v celním řízení je zase dosahováno vyššího průměru v počtu zadrženého zboží. Nebo tomu tak alespoň ještě před dvěma lety bylo. V posledních letech se díky vyspělejší technice a výkonnější znalostní databázi daří celní správě dosahovat na vnitřním trhu výsledků, které byly dříve obvyklé jen v celním řízení. Toto může dávat celou řadu signálů. Jednak se může jednat o skutečnost, že práce celní správy na jedné úrovni dosahuje požadovaných výsledků, zatímco na druhé straně se tyto výsledky již nepromítají v takové míře. Dalším možným vysvětlením může být klesající výkonnost celníků provádějících proclení uvedeného zboží, případně se může jednat o fakt, kdy padělatelé volí jiný vstup na území Společenství než je Česká republika.

4.4.4 Nejčastější druhy padělaného zboží v celním řízení

Pro porovnání situace v celním řízení se situací na vnitřním trhu, byly opět zvoleny tři druhy zboží, které se ve statistikách celní správy vyskytují s nejvyšší četností a to ve stejném časovém rozmezí, tedy v letech 2007 až 2012. *Tabulka 3* zobrazuje údaje o třech nejčastěji zajišťovaných druzích zboží. V porovnání s vnitřním trhem je zde shodně zastoupena obuv a oblečení, CD a DVD datové nosiče však nahradily na prvních třech místech hračky a hry a to z důvodu vyšší četnosti. U zajištěné obuvi je patrný nárůst počtu padělků od roku 2008 a obdobný setrvalý stav v letech 2009 a 2010, kdy počet zajištěných kusů obuvi vždy překročil půl milionovou hranici. V následujících letech lze sledovat naopak klesající trend.

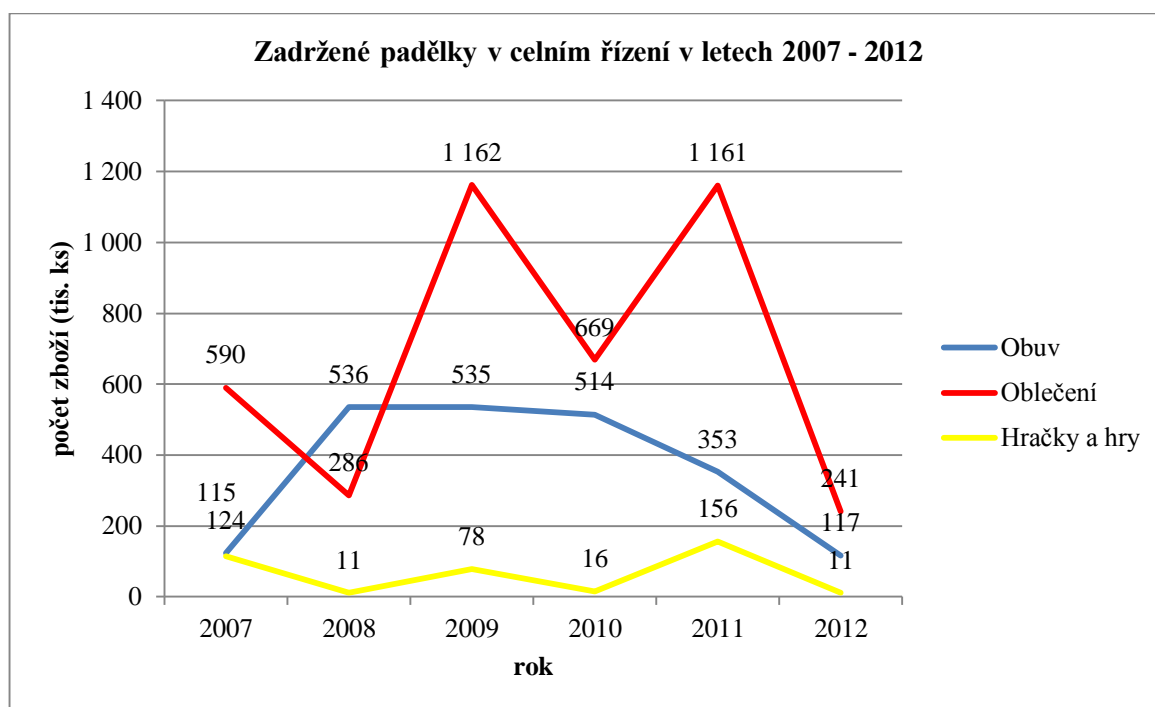
Tabulka 3: Počty padělaného zboží zajištěného v celním řízení v letech 2007 – 2012

zboží (ks) / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obuv	124 053	535 956	534 886	514 218	352 726	116 823
Oblečení	590 219	285 666	1 162 489	668 977	1 161 067	240 508
Hračky a hry	114 715	11 141	77 738	15 680	155 933	10 690

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Nárůst počtu zachycené padělané obuvi v daných letech lze jednoznačně spojovat se zvýšenou aktivitou celních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví v souvislosti se zapsáním České republiky na Watch list. Tato zvýšená aktivita se projevila nejen na vnitřním trhu, ale rovněž v celním řízení. Z pohledu množství zajištěných padělků oblečení v rámci celního řízení lze z grafu na Obrázku 3 pozorovat v roce 2008 paradoxně snížení počtu zajištěného zboží o cca 50% oproti předchozímu roku. Již v dalším roce bylo však zadrženo téměř 1,2 mil. kusů padělků a nedovolených napodobenin oblečení, což v meziročním srovnání s předchozím rokem 2008 představuje nárůst o cca 300%. Uvedené několikanásobné zvýšení zadrženého zboží lze přisuzovat důsledné činnosti celní správy při snaze padělatelských subjektů a jejich distribučních sítí o doplnění chybějícího zboží na trh s padělků, kde bylo původní zboží v rámci rozsáhlých kontrol v roce 2008 zadrženo celními orgány. Následný propad v roce 2010, který je na Obrázku 3 nejmarkantnější u obuvi (pokles počtu zadrženého zboží o cca 50 %), lze vysvětlit odklonem priorit celní správy k činnostem s fiskálním dopadem. V roce 2011 došlo opět k nárůstu počtu zadrženého oblečení, a to víceméně na stejný počet jako v roce 2009. Takto rapidní nárůst byl ovšem zaznamenán pouze u oblečení, mírně vzrostl počet zadržených hraček a her, zatímco počet zadržené obuvi klesl. Další trend se rovněž nesl v duchu klesajících hodnot. Proto bude zajímavé sledovat vývoj v roce 2013, a to zejména u oblečení. S výše uvedenými statistickými údaji ohledně zajištěného zboží rovněž souvisí negativní ekonomický dopad těchto nelegálních aktivit. Majitelům práv na ochranu duševního vlastnictvím vznikají značné škody.

Obrázek 3: Zadržené padělky v celním řízení v letech 2007 – 2012

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Tabulka 4 zahrnuje údaje o výši způsobených škod v letech 2007 až 2012 ve vztahu ke zboží, které bylo zadrženo celními orgány v rámci celního řízení. Uvedeny jsou tři kategorie zboží s nejvyšší způsobenou škodou v daných letech.

Tabulka 4: Výše škod v Kč způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012

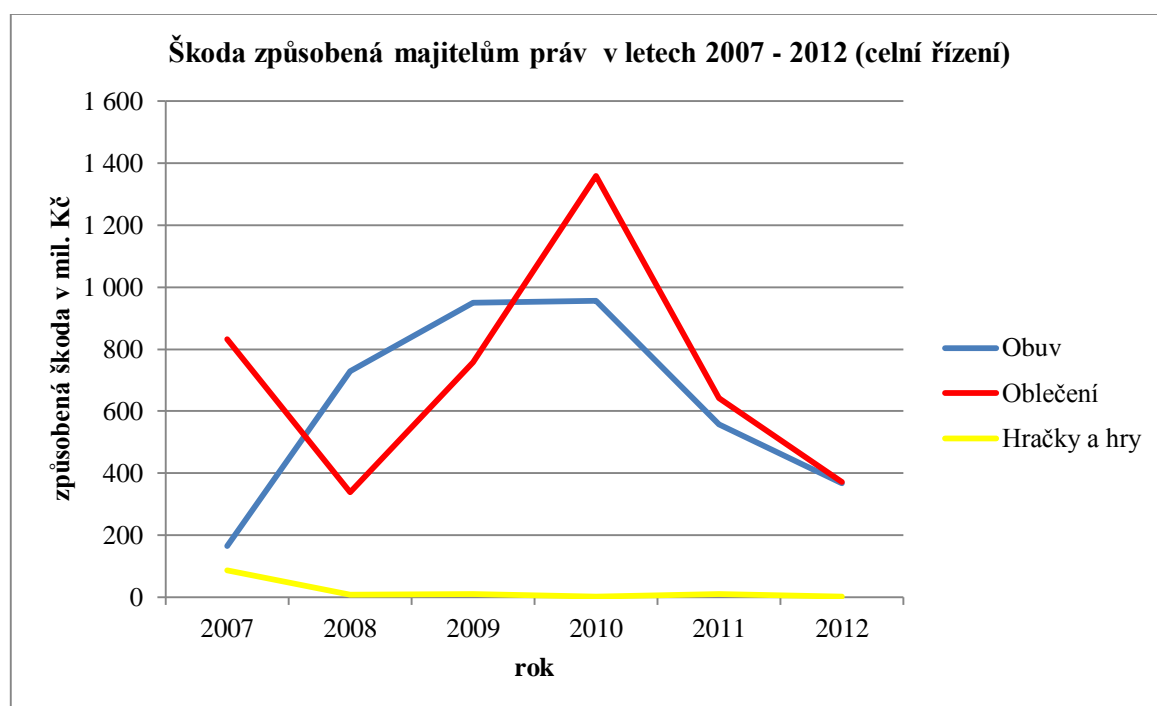
zboží / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obuv	165 256 808	728 216 315	950 256 934	956 519 664	557 760 804	367 089 878
Oblečení	832 799 051	338 903 701	757 542 212	1 358 161 053	642 455 729	371 030 496
Hračky a hry	86 036 250	8 355 750	9 480 500	1 862 350	10 800 750	1 360 790

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Graf na Obrázku 4 zobrazuje tři nejčastěji zajišťované kategorie padělaného zboží, které byly porovnávány již ve vztahu k vnitřnímu trhu. Vůbec nejvyšší škoda byla majitelům

ochranným známkou způsobena v roce 2010 a to zadržením padělaného oblečení, kdy výše škody přesáhla hodnotu 1,36 miliardy Kč. Z grafu na *Obrázku 4* je velmi dobře patrný vývoj trendu činnosti celní právy v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Zatímco v letech 2007 až 2010 je trend výše způsobených škod stoupající, v roce 2010 dosahuje vrcholu. V dalších letech je vidět znatelný pokles výše způsobených škod. Tento vývoj lze vysvětlit mimo jiné zvýšenou aktivitou celních orgánů v oblasti kontrol porušování práv na ochranu duševního vlastnictví souvislosti se zapsáním ČR na Watch list v roce 2009 – v tomto kontextu došlo ke zvýšení počtu kontrol,

Obrázek 4: Výše škod způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012 (celní řízení)

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

kteřé znamenaly ve svém důsledku zjištění a následné zadržení nedovolených napodobenin a padělků výrobků chráněných právy duševního vlastnictví. Rovněž došlo v tomto důsledku ke zvýšení částek způsobených škod, které na základě žádostí o odborné vyjádření k zajištěnému zboží vyčíslili celním orgánům jednotliví zástupci oprávněných majitelů práv. Zhruba o jednu třetinu až polovinu poklesly výše způsobených škod v letech 2011 a 2012. To lze vysvětlit značnou úspěšností celních orgánů v předchozích letech, kdy byla díky systematickým a důsledným kontrolám zadržena velká část z padělků určených k prodeji na

vnitřním trhu. Dalším možným důvodem, který už pro celní správu nevyznívá tak pozitivně, jsou interní personální změny v bezpečnostním sboru a s nimi spojené snížení efektivity prováděných kontrol. Provedená vnitřní reorganizace tehdejších 3. odborů, a to zejména oddělení mobilního dohledu, v roce 2010, měla za cíl vytvoření taktických skupin. To v praxi znamenalo přesun většího počtu příslušníků mezi jednotlivými celními úřady. Tyto změny měly za následek na některých odděleních úbytek zkušených celníků, kteří nebyli ochotni akceptovat změnu služebního působiště a sbor opustili, u jiných došlo ke znatelnému snížení výkonnosti. Přesuny se týkaly i jiných pracovníků, takže v konečném důsledku se změny dotkly více oddělení, což může být v konečném důsledku promítnuto i do uvedených statistických dat.

4.4.5 Srovnání vnitřního trhu a celního řízení

Statistické údaje uváděné v předchozích podkapitolách, které se vztahují k zadrženému zboží na vnitřním trhu a v celním řízení, a rovněž k výši škod způsobených majitelům práv na ochranu duševního vlastnictví, je vhodné společně porovnat, aby bylo dosaženo patřičné komparace analyzovaných dat.

Porovnáním statistických dat udávajících celkové počty zadrženého zboží v rámci kontrol prováděných na vnitřním trhu a v rámci celního řízení lze pozorovat, že v letech 2007 až 2010 byly počty zadrženého zboží vyšší vždy v rámci celního řízení, jak ukazuje *Tabulka 5*. V roce 2011 dochází k prudkému nárůstu množství zadrženého zboží na vnitřním trhu a tento trend zůstává i v roce 2012.

Tabulka 5: Celkový počet zadržených kusů zboží v letech 2007 – 2012

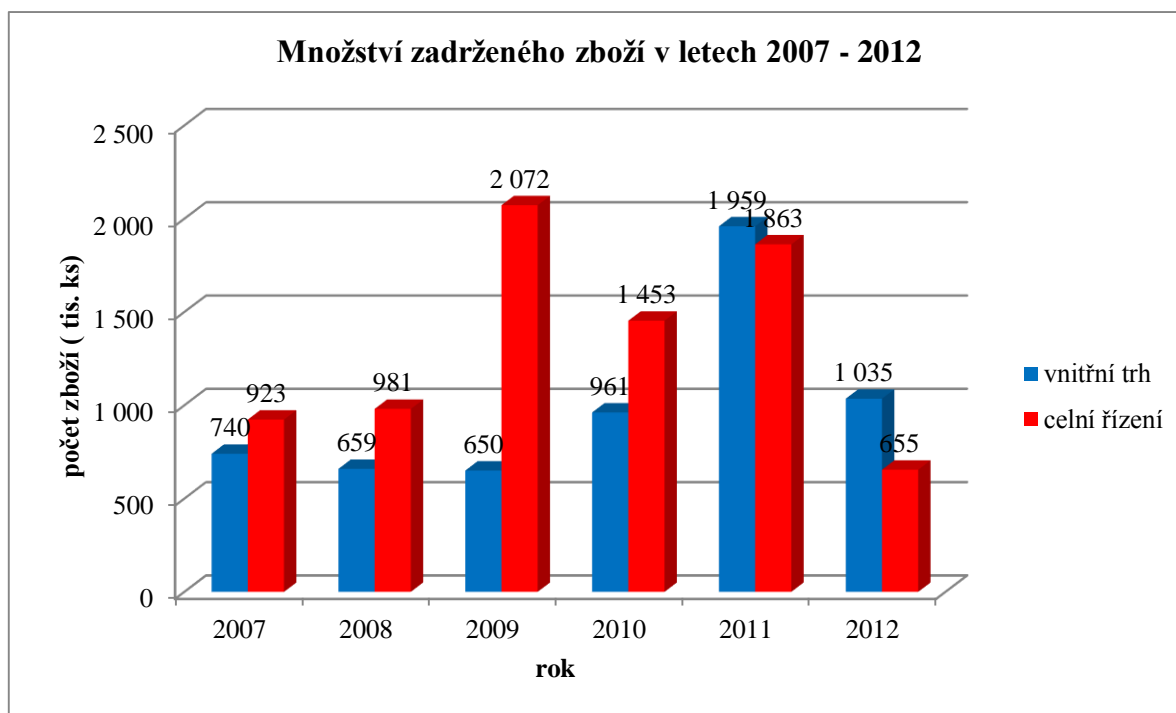
rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
vnitřní trh	740 032 ks	659 238 ks	649 951 ks	961 275 ks	1 959 359 ks	1 035 074 ks
celní řízení	923 475 ks	980 672 ks	2 072 385 ks	1 453 261 ks	1 862 662 ks	654 744 ks

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Rozdíly v množství zadrženého zboží, které uvádí *Tabulka 5*, jsou lépe patrné z grafu na *Obrázku 5*. Za povšimnutí zde stojí hodnoty v letech 2009 a 2011. Zatímco v roce 2009

je rozdíl mezi hodnotami nejvyšší (v rámci celního řízení bylo zadrženo 3x více zboží než v rámci kontrol na vnitřním trhu), v roce 2011 bylo množství zadržného zboží téměř shodné.

Obrázek 5: Množství zadržného zboží v letech 2007 – 2012

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Srovnání vnitřního trhu a celního řízení je z pohledu analyzovaných dat možné rovněž na základě výše škod, které byly způsobeny oprávněným majitelům práv k duševnímu vlastnictví v letech 2007 až 2012 a to zbožím zadržným v rámci obou druhů analyzovaných kontrol.

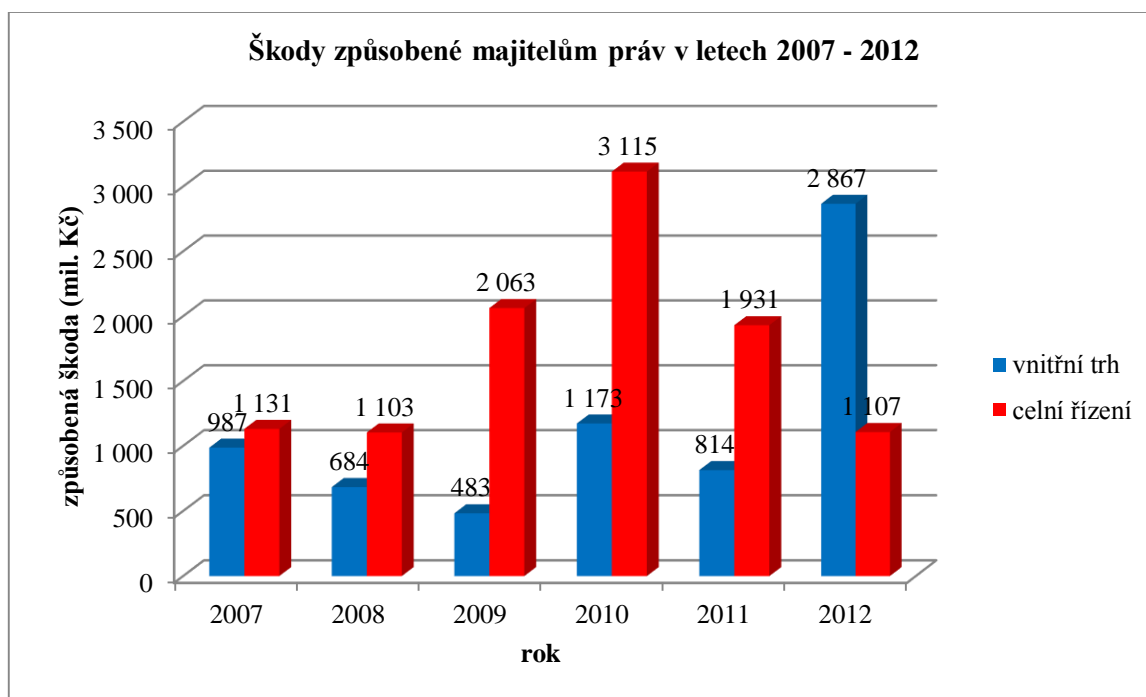
Tabulka 6: Celková výše škod způsobená majitelům práv duševního vlastnictví v roce 2007 – 2012

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
vnitřní trh	987 382 478	683 972 060	482 569 724	1 172 543 428	814 231 550	2 867 072 498
celní řízení	1 130 738 144	1 103 306 412	2 062 644 515	3 114 961 954	1 930 607 454	1 106 673 650

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Jak je již v práci uvedeno, výše škod způsobených majitelům práv závisí jednak na množství daného zadržného zboží a dále na hodnotě, která je majitelem práva nebo jeho oprávněným zástupcem vyčíslena, obvykle na základě Výzvy k součinnosti zaslané celním úřadem ve smyslu zákona o opatřeních. V *Tabulce 6* lze posoudit porovnávaná data, která víceméně kopírují trend v množství zadržného zboží na vnitřním trhu respektive v celním řízení. Graf na *Obrázku 6* zobrazuje hodnoty uvedené v *Tabulce 6* a je z něho zřejmé, že ve všech sledovaných rocích, mimo roku 2012, byla škoda způsobená majitelům práv na ochranu duševního vlastnictví vyšší v rámci celního řízení.

Obrázek 6: Škody způsobené majitelům práv v letech 2007 – 2012

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

K porovnání zadržného množství a způsobených škody použijeme cenové koeficienty. Vypočtené cenové koeficienty zadržného zboží uvedené v *Tabulce 7* uvádějí hodnotu jednoho kusu zadržného zboží v daném roce vzhledem k výši způsobené škody majitelům práva. V rámci kontrol na vnitřním trhu je průměrná hodnota vypočteného koeficientu za sledované roky 1253,25 a v rámci celního řízení 1369,16. Na základě tohoto srovnání by bylo možné uvažovat, že v celním řízení bylo zadrženo zboží s vyšší hodnotou, přestože nejvyšší cenový koeficient byl vypočten v roce 2012 u kontrol na vnitřním trhu. Při

porovnání průměrných počtů zadržného zboží na vnitřním trhu 1 000 821 ks a v celním řízení 1 324 533 ks lze rovněž uvažovat, že v rámci celního řízení bylo zadrženo vyšší množství zboží porušujícího práva na ochranu duševního vlastnictví.

Tabulka 7: Cenový koeficient zadržného zboží

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
vnitřní trh	1334,24	1037,52	742,47	1219,78	415,56	2769,92
celní řízení	1224,44	1125,05	995,30	2143,43	1036,48	1690,24

zdroj: data z předchozích tabulek, vlastní výpočet a zpracování

4.5 Nejčastěji zneužívané ochranné známky

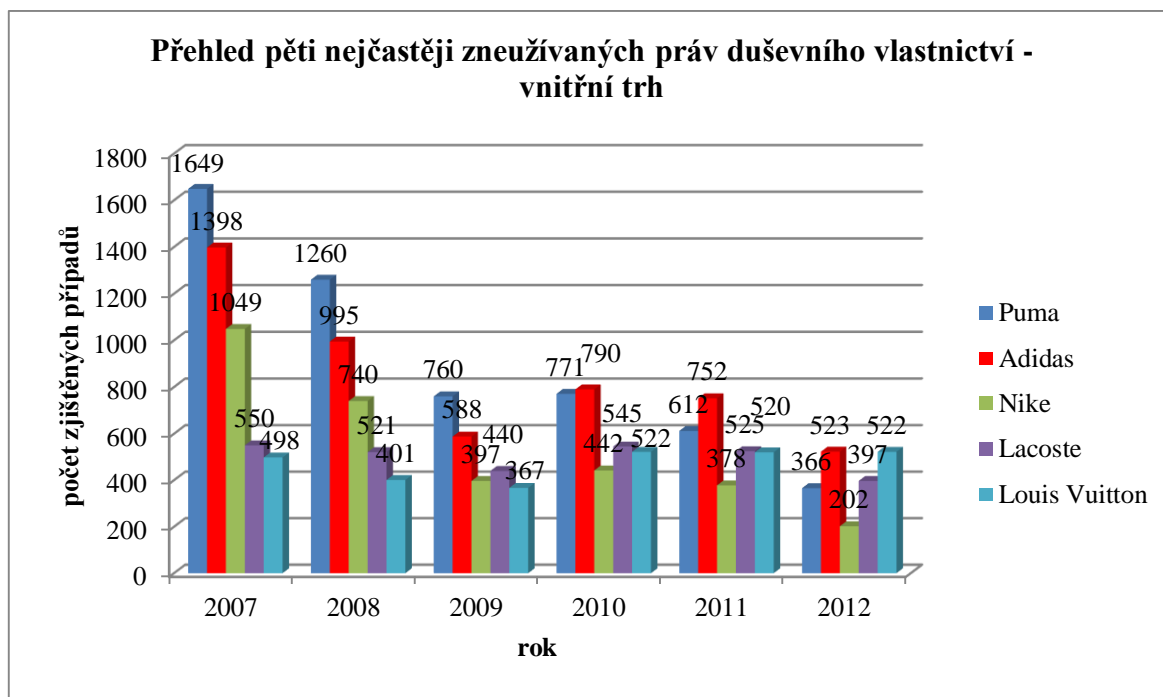
Předchozí text uvádí, že padělatelé se nezastaví před ničím a na trhu lze jen velmi těžko najít zboží nebo výrobek, který by nebyl dotčen jejich nelegálními obchodními praktikami. Dle analyzovaných statistických dat existují práva, která jsou předmětem padělatelské činnosti častěji, než ta ostatní. Tento fakt může být ovlivněn několika faktory. Jak už bylo v práci dříve uvedeno, trh s padělkami víceméně uznává ekonomická pravidla trhu legálního, tedy nabídka je ovlivněna poptávkou. Spotřebitelé nejčastěji poptávají neoriginální výrobky v souvislosti s nedostupností originálního zboží. Touto nedostupností není myšlen významově nedostatek originálního zboží na legálním trhu, ale spíše nedostupnost pro spotřebitele z pohledu pořizovací ceny originálního výrobku. Přestože je většině spotřebitelů známo, že koupí padělku mohou poškodit své zdraví, potenciálně ohrozit ekonomiku a podpořit nelegální aktivity padělatelů, stále je mezi nimi dostatečná poptávka, kterou stojí padělatelům za to uspokojovat.

4.5.1 Vnitřní trh

Na vnitřním trhu se v tomto případě jedná o klasický příklad vyrovnávání nabídky a poptávky. Spotřebitel vyjadřuje svou potřebu a poptává určitý druh výrobku, určitou jím preferovanou „značku“ a padělatel nebo přesněji řečeno konečný distribuční článek padělatelského řetězce tuto spotřebitelovu potřebu uspokojuje, nebo se o to snaží. Je zřejmé, že uspokojení potřeb spotřebitele je provedeno nabídnutím a následným prodejem zboží,

kteří porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví. Níže uvedený graf uvádí počet zjištění padělání pěti nejčastěji zneužívaných světových značek.

Obrázek 7: Přehled pěti nejčastěji zneužívaných práv duševního vlastnictví - vnitřní trh

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

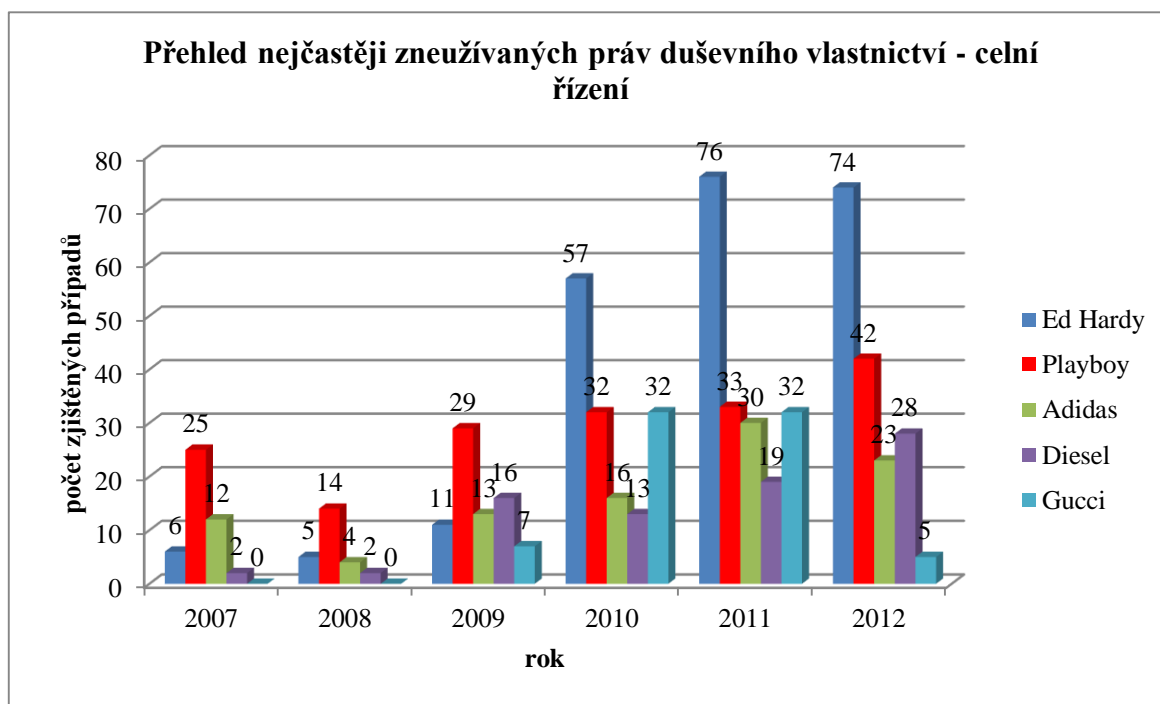
Velké popularitě se mezi spotřebiteli, a tedy i mezi padělateli, těší značky tzv. sportovního zboží, jakými jsou Adidas, Nike nebo Puma. Velmi oblíbené jsou také značky luxusního zboží, mezi něž patří mimo jiné Louis Vuitton, Gucci nebo Lacoste (viz. Příloha č.14). Při srovnání prodejních cen originálních výrobků tzv. sportovního zboží s cenami padělaného zboží je na první pohled zřejmé, že originální sportovní zboží je spotřebiteli nabízeno za ceny několikanásobně vyšší než zboží padělané. Oficiální výrobci originálního zboží na legálním trhu tváří v tvář trhu nelegálnímu v průběhu několika minulých let zareagovali na klesající tržby mimo jiné i změnou cenové politiky a snížením cen nabízeného zboží pro koncové spotřebitele. Ceny sportovního zboží byly sníženy, aby se stalo dostupnějším a spotřebitel raději volil kvalitní originální výrobek před padělkem. Přesto je to právě sportovní zboží, respektive jeho ochranné známky, které jsou na prvních třech místech v žebříčku pěti nejčastěji zneužívaných značek, tedy práv na ochranu duševního vlastnictví.

U luxusního zboží je tento rozdíl ještě markantnější. Originální výrobky předních světových výrobců jsou svým zákazníkům nabízeny za relativně vysoké ceny, které ovšem kromě zaručené kvality vlastního výrobku zahrnují veškerý ostatní servis. Ten spočívá v kvalitních doplňcích, důsledné péči o zákazníka, odpovídajícím prostředí k nakupování a v dalších detailech, které v konečném výsledku dělají prodávané zboží opravdu luxusním. Takové zboží je ze své povahy určeno konkrétní cílové skupině, která je schopna a ochotna za uspokojení své potřeby po tomto zboží zaplatit výrobcí nebo autorizovanému prodejci odpovídající sumu peněz. V případě padělaného zboží toto neplatí. Zboží není vyrobeno z kvalitních materiálů a nic z toho, co dělá originál luxusním zbožím, u něj spotřebitel nenalezne. Jeho potřeba je tak uspokojena pouze z části a tomu odpovídá i cena, která je mnohdy setinou ceny originálního zboží. Padělky luxusního zboží jsou mezi spotřebiteli méně vyhledávaným sortimentem než např. dříve uvedené sportovní zboží, protože v dnešní společnosti jsou luxusní značky do jisté míry separovány a reálná cílová skupina je schopna originální zboží rozeznat od padělaného. Pořídit si padělek znamená jednoznačné společenské „faux faux“. Tímto lze vysvětlit menší poptávku po uvedeném zboží ve srovnání s levnějšími značkami.

4.5.2 Celní řízení

V rámci kontrol souvisejících s celním řízením je situace mírně odlišná, alespoň co do složení nejčastěji zneužívaných práv. První místo mezi pěti nejčastěji zneužívanými právy na ochranu duševního vlastnictví v rámci celního řízení drží právo společnosti Ed Hardy, jejíž výrobky lze řadit spíše mezi volnočasové. Své nelichotivé prvenství si tyto výrobky zajistily v posledních třech letech, kdy počty zjištěných případů zneužití tohoto práva odhalené v rámci celního řízení opakovaně dosáhly dvojnásobných hodnot ve srovnání s ostatními značkami. Počty zjištěných případů zneužití práva u dalších ochranných známek jsou si velmi podobné a pohybují se vždy blízko střední hodnoty v daném roce.

Obrázek 8: Přehled pěti nejčastěji zneužívaných práv duševního vlastnictví – celní řízení

zdroj: data interní aplikace CS, zpracování vlastní

Za zmínku jistě stojí fakt, že oproti vnitřnímu trhu, kde byly v analyzovaných letech 2007 až 2012 třemi nejčastěji zneužívanými právy značky sportovního zboží Adidas, Puma a Nike, v celním řízení dochází k diverzifikaci zneužitých práv k ochranné známce mezi volnočasové, sportovní i luxusní značky a to navíc takové, které se na vnitřním trhu objevují s nižší četností. Tento trend je možné vysvětlit jednak tím, že ne všechno padělané zboží musí být nutně dováženo ze třetích zemí, neboť jeho výroba může být situována na území společenství. Naopak určité druhy zboží jsou primárně dováženy už jako hotové padělky (např. výrobky s ochrannou známkou Ed Hardy). Z uvedených důvodů lze zaznamenat vysokou četnost případů porušení jednoho práva v celním řízení, zatímco při kontrolách na vnitřním trhu jsou již četnosti zadržení takového zboží výrazně nižší.

4.6 Nakládání se zadrženým zbožím

V okamžiku, kdy je o zboží pravomocně rozhodnuto, že se jedná o zboží porušující práva na ochranu duševního vlastnictví musí celní úřad zabezpečit, aby toto zboží nebylo uvedeno zpět do volného oběhu, nesmí být propuštěno do žádného jiného celního režimu,

ani se žádným způsobem dostat do užívání osobě, která toto zboží vydala nebo jí bylo odňato. Celní zákon dává celnímu úřadu dvě možnosti jak s uvedeným zbožím nakládat. U takového zboží může být vysloveno propadnutí zboží a nebo může být zabráno. Oběma těmito úkony, byť se od sebe ze své povahy odlišují, dochází jednoznačně k tomu, že vlastnická práva k uvedenému zboží přecházejí z původního vlastníka zboží na stát¹⁵⁶.

4.6.1 Propadnutí a zabránění zboží

Propadnutí zboží vysloví celní úřad v souladu s ustanovením §295 odst. 1 celního zákona. K tomu, aby bylo možné trest propadnutí zboží použít je nezbytně nutné, aby zboží náleželo pachateli správního deliktu a s tímto správním deliktem bylo v přímé spojitosti, tedy byl jím správní delikt přímo spáchán, nebo bylo spácháním uvedeného správního deliktu získáno. Jak z výše uvedeného vyplývá, musí být tedy znám pachatel správního deliktu. Propadnutí zboží nelze vyslovit v případě, že se jedná o osobu neznámou a také to není možné v případě, kdy by hodnota propadlého zboží byla v hrubém nepoměru k povaze správního deliktu¹⁵⁷. Pokud nastane v souvislosti se zbožím situace, kdy zboží nenáleží pachateli správního deliktu, nebo zboží náleží osobě, která nemůže být za správní delikt stíhána, případně celní úřad tuto osobu do 60 dnů od zjištění správního deliktu nezjistí, zboží bude zabráno¹⁵⁸. Padělané zboží u něhož bylo ředitelem celního úřadu vysloveno propadnutí nebo zabránění může být následně zničeno a nebo využito pro humanitární účely.

4.6.2 Zničení zboží

Na žádost držitele práva je celní úřad ze zákona zmocněn vydat rozhodnutí o zničení zboží zjednodušeným způsobem. Toto rozhodnutí lze vydat v souladu s nařízením č.1383/2003. Osoba dotčená zadržením zboží je celním úřadem informována o návrhu majitele práva na zničení zboží zjednodušeným způsobem. V případě, že dotčená osoba nevznesse vůči výše uvedenému návrhu námitky ve stanovené lhůtě, má se za to, že vydala souhlas se zničením zboží. Ke zničení zboží se přistupuje ve chvíli kdy je o tom rozhoduto ředitelem celního úřadu. Pokud byl již jednou souhlas ke zničení zboží vydán, nelze jej vzít zpět ani uplaňovat námitky proti návrhu na zničení zboží. Zničení zboží je provedeno před tříčlenou komisí, která je složena výhradně z celníků. Komise sepíše o zničení zboží úřední

¹⁵⁶ §297 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁷ §295 odst. 2 tamtéž

¹⁵⁸ §296 tamtéž

záznam, který obsahuje mimo jiné i počet a druh zničeného zboží. Náklady zničení zboží vyčíslí celní úřad a jdou k tíži dovozce nebo vývozce. V případě, že tento není znám, náklady na zničení zboží nese majitel práva. Ten má možnost, stejně jako dovozce nebo vývozce, zajistit si likvidaci zboží sám, ovšem vždy pod celním dohledem. Před provedením zničení zboží se z něj dle zvláštního právního předpisu odeberou vzorky, které lze využít v případném soudním řízení.¹⁵⁹

4.6.3 Využití zboží pro humanitární účely

Jistě lze právem namítnout, že z ekonomického hlediska není příliš hospodárné veškeré pravomocně propadlé nebo zabrané zboží ničit. Ve své podstatě je tato námitka věcná a rovněž nařízení č.1383/2003 ji zohledňuje. Vedle samotného zničení výše uvedeného zboží je zde možnost dalšího nakládání se zbožím, které porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví. Toto nakládání musí být vždy mimo obchodní zbožové toky a nesmí působit další újmu oprávněnému majiteli práva. Zákon o patřenicích umožňuje v odůvodněných případech jiné využití zboží, které porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví a to pro humanitární účely. V této věci může rozhodnout ve vhodných případech soud, obvykle je podmínkou odstranění ochranných markantů ze zboží, případně o využití zboží pro humanitární účely rozhoduje určený celní úřad, kterým je pro tyto věci Celní úřad pro Královehradecký kraj. Využití uvedeného zboží pro humanitární účely je bezplatné a jedná se o převod tohoto zboží na přejímací organizace. Těmito organizacemi mohou být organizační složky nebo příspěvkové organizace státu zřízené za účelem poskytování sociální péče, případně subjekty neziskového charakteru, které se realizují v sociální sféře po dobu delší než 24 měsíců. Převod zboží, které propadlo nebo bylo zabráněno ve prospěch státu je prováděn na základě písemné smlouvy mezi Generálním ředitelstvím cel a přejímající organizací. Ve smlouvě je přesně specifikovaný druh zboží, množství a účel využití. Stanoví se rovněž sankce pro případ porušení smluvních podmínek. Zboží, které je padělkem (jiný druh nelegálního zboží nelze pro tento účel využít) musí být zdravotně nezávadné. Rovněž je nutné odstranění chráněných markantů, tedy zejména ochranných známek a dalších prvků, které by mohly porušovat práva na ochranu duševního vlastnictví a označení zboží nebo výrobku neodstranitelným nápisem „humanita“. Toto musí být

¹⁵⁹ §14 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

provedeno způsobem, který nebude snižovat důstojnost osob, které budou výrobek nebo zboží dále užívat. Veškeré tyto výše uvedené úpravy výrobků nebo zboží je povinna zajistit přejímající organizace a to na své náklady, a je rovněž zodpovědná za zabránění zneužití zboží nebo výrobků, které jí byly v rámci humanitární akce poskytnuty. Přejímací organizace rovněž vede po dobu 3 let veškerou dokumentaci vztahující se k nákládání s těmito výrobky. Kontrolní činnost nad dodržováním všech náležitostí v souvislosti s převodem padělaného zboží na humanitární účely vykonávají celní úřady. Stejně tak je důsledně prováděna kontrola, zda zboží označené markantem „humanita“ není předmětem obchodně právních vztahů.

4.7 Dopady legislativních změn na činnost celní správy

Celní správa České republiky prodělala od svého počátku řadu legislativních změn. Kompletní výčet by přesáhl rozsah této práce, proto budou uvedeny ty nejzásadnější převážně s ohledem na období, kterým se tato práce zabývá.

Před tím než Česká republika vstoupila dne 1.5.2004 do Evropské unie bylo zřejmé, že tento významný krok bude znamenat zásadní a rozsáhlé změny, nejen pro celní správu. Takto rozsáhlé změny nebylo možné realizovat najednou, a proto bylo v červnu 2002 přijato usnesení Vlády ČR, které ukládalo ministerstvu financí přípravu legislativních změn. Navrhované změny byly následně promítnuty do právních předpisů, které upravují oblast celnictví¹⁶⁰. Další změny vstoupily v účinnost v legislativní oblasti v souvislosti s komunitárním právem, které je popsáno v kapitole 3.2.

Vstupem České republiky do Evropské unie došlo ke snížení nároků na počty prováděných kontrol na úrovni dohledu celních orgánů nad zbožím pod celním dohledem (tedy zbožím, které není zbožím Společenství). Na úrovni zahraničního obchodu došlo v souvislosti se skutečností, že ČR nemá faktickou hranici se zemí mimo Společenství (pouze mezinárodní letiště), ke snížení počtu prováděných úkonů o 75%. Současně však vyvstaly nové úkoly spočívající ve vyšší kvalitě prováděných činností, ať už v rámci celního řízení nebo dohledu nad vnitřním trhem. Těmito novými kompetencemi došlo k vyvážení

¹⁶⁰ zejména jde o zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále o zákon č. 187/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 186/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

výše uvedeného poklesu četnosti prováděných úkonů. Velkých změn doznalo právě celní řízení, které je prováděno na základě Celního kodexu Společenství a Integrovaného tarifu Společenství. Dále byly celní správě svěřeny další kompetence, které do vstupu do EU neměla. Jednalo se zejména o správu spotřebních daní, kontroly v oblasti výkonového zpoplatnění na komunikacích, kontroly nelegální zaměstnanosti, apod. Potřebnou flexibilitu získala celní správa založením oddělení mobilního dohledu, jehož pracovníci realizují kompetence celní správy tzv. v terénu. Podstatnou kompetencí, nejen z pohledu této práce, je pak působnost celní správy v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví a to jak v rámci celního řízení, tak na vnitřním trhu. Uvedenými změnami došlo k postupné změně celní správy od převážně dozorového správního orgánu úzce orientovaného na oblast celnictví k bezpečnostnímu sboru provádějící kontrolní a dozorové činnosti s mnohem širším spektrem kompetencí a tím i ke zvýšení významu této složky.

Legislativní vývoj se dotkl rovněž organizační struktury Celní správy České republiky, která doznala nové podoby v rámci zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky. Dnem vstupu ČR do EU došlo rovněž ke změně postavení Generálního ředitelství cel, které se stalo samostatným správním úřadem pro oblast celnictví s celostátní působností. Změny zasáhly i samotné celní úřady, kdy z počtu 91 celních úřadů došlo k redukci na 54, což sebou neslo i nucenou redukci počtu příslušníků a zaměstnanců celní správy, která se dotkla asi 2300 osob. Tento krok lze jednoznačně hodnotit jako negativní, protože řada propuštěných osob velmi problematicky nacházela uplatnění na tehdejšímu trhu práce.¹⁶¹ Velmi podstatnou součástí změn byl také vstup České republiky do Schengenského prostoru, k němuž došlo 21. prosince 2007. V noci z 20.12.2007 na 21.12.2007 došlo k ukončení kontrolních činností na vnitřních hranicích, na mezinárodních letištích u letů v rámci Schengenu pak 30. března 2008. Část pravidel již ČR převzala se vstupem do EU a v době vstupu do Schengenu je již měly kontrolní orgány zažité jako běžnou součást svých činností. Z důvodu neexistujících vnějších hranic s nečlenskými státy došlo k přesunu kontrolních orgánů celní správy z dřívějších hranic do vnitrozemí a kontroly na vstupu nebo výstupu zůstaly pouze na mezinárodních letištích. Hraniční kontroly byly od 1.5.2004 zajištěny policejními orgány

¹⁶¹ SABELOVÁ, Lenka, Pavel MATOUŠEK a Alena PEŤOVSKÁ. *Clo: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.3.2007*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, xxv, 480 p. ISBN 80-735-7263-X, s. 8

určenými pro kontrolu hranic a v případě občanů EU prováděny na základě souhlasu Rady EU tzv. na jedno zastavení. Občané třetích zemí byli kontrolováni standardně. Tento prozatímní model fungoval až do vstupu ČR do Schengenského prostoru. V současné době je na vnitřních hranicích umožněn volný pohyb osob, zboží i služeb. Kontroly jsou prováděny průběžně na celém území Společenství a samozřejmě na vnějších hranicích. Z pohledu výkonu zákonných kompetencí celní správy v oblasti celního řízení, ale i kontrol na vnitřním trhu (neboť zde se zákon o opatřeních rovněž přiměřeně použije) byla významná novela zákona o opatřeních s účinností k 1.8.2011. Nově jsou zde definovány pojmy dovozce (§2), upraveno je přijetí opatření celního úřadu (§4), zadržení zboží (§9) a jinak je zde postaven zjednodušený postup (§14), kde ve větší míře funguje konkludentní souhlas¹⁶² se zničením zboží.

K posledním změnám u Celní správy České republiky došlo k 1. lednu 2013. Jak uvádí Kapitola 3.5.8, došlo k nim v rámci zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon velmi zásadně mění dosavadní fungování celní správy a to zejména z pohledu organizačního. Nová organizační struktura má zajistit operativní spolupráci při výkonu svěřených kompetencí a v souvislosti s provedenou reorganizací (tedy přechodem na dvoustupňový model řízení) došlo k přesunu mnoha kompetencí. Jedná se zejména o ty kompetence, které ještě v roce 2012 vykonávala jednotlivá celní ředitelství. Nyní je přebírají určené celní úřady. Jedná se například o povolení nezajišťovat celní dluh v režimu tranzitu (bude rozhodovat Celní úřad pro Jihočeský kraj), o závazných informacích o sazebním zařazení zboží (bude vydávat Celní úřad pro Olomoucký kraj) a z pohledu tématu této práce, pro oblast ochrany práv duševního vlastnictví se stal určeným celním úřadem Celní úřad pro Královehradecký kraj (místo dosavadního Celního ředitelství Hradec Králové). K těmto uvedeným změnám bylo přistoupeno na základě závěrů a doporučení Světové banky a provedená reorganizace včetně souvisejících změn by měla sjednotit a zjednodušit výkon státní správy v dotčených oblastech.

¹⁶² *Konkludentní právní úkon* je takový, který není projevem písemně nebo ústně. Může jít o kývnutí, potřesení rukou nebo nenamítání ve věci samé, vždy je ale třeba, aby nebylo pochyb, co jednájící osoba chtěla vyjádřit.

5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ ZKOUMÁNÍ

Rozborem problematiky ochrany práv duševního vlastnictví v rámci celního řízení a také na vnitřním trhu došlo k deskripci skutečností, které jsou z pohledu této oblasti zásadní. Vzhledem k tomu, že bylo v práci zmíněno značné množství informací, které zacházejí do určitých úrovní podrobnosti, bude vhodné tyto poznatky shrnout v rámci zhodnocení celého tématu. Rovněž je třeba na tomto místě definovat možná východiska, která autor práce považuje z pohledu zkoumané problematiky za podstatná a spatřuje v nich možný přínos do budoucna.

5.1 Problémy právní úpravy

Kontrolní orgány se při výkonu svých zákonem stanovených kompetencí potýkají s celou řadou problémů, které jim stěžují již tak komplikovanou činnost v dané oblasti. Jedním z uvedených problémů je právní úprava. Může se jednat o právní předpis, který nedostatečně postihuje řešenou problematiku, nebo je ve své podstatě nekonzistentní a k tomu, aby byla postižena určitá oblast, je vyžadováno využití několika různých právních předpisů. Dále se kontrolní orgány dostávají do situací, kdy je přímo nouze o právní předpisy, takové předpisy prostě chybí.

K těm nejvýraznějším prostorům pro zlepšení stávající legislativy, které je třeba zmínit, patří chybějící právní předpis regulující stánkový prodej. Takovýto předpis platí například ve Slovenské republice a jde o zákon č. 178/1998 Zb., o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), v znení neskorších predpisov. Zákon o ochraně spotřebitele v §14a sice stanoví povinnost provozovatele tržnice vést evidenci prodávajících po dobu jednoho roku ode dne provedení evidenčního záznamu, ale v praxi se ukazuje, že toto ujednání není dostačující. Zákon platný v České republice by měl účinně řešit regulaci stánkového prodeje, stanovit podmínky prodeje výrobků a poskytování služeb na místech k tomu vyhrazených, měl by vymezit zboží a služby, které se tímto způsobem nesmějí prodávat (jako je tomu nyní u lihovin a tabákových výrobků), vymezit povinnost pro majitele tržnic evidovat vždy aktuální seznam přímých prodejců na tržištích včetně sankčních ustanovení pro případ porušení povinnosti a poskytnout účinnou oporu správním orgánům při provádění kontrolních činností na tržnicích a tržištích. Zákon by rovněž měl upravovat odpovědnost vlastníka pozemku, na němž je tržnice nebo tržiště provozováno a

jednoznačně vymezit podmínky uzavírání smluv o pronájmu prodejního místa, obsah takových smluv a povinnou identifikaci zúčastněných osob. Rovněž by zde měla být stanovena povinnost znalosti českého jazyka na straně nájemce včetně sankčního ujednání spočívajícího až v zákazu činnosti. V souvislosti s chybějícím zákonem je třeba zmínit i chybějící obecně závazné předpisy, které jsou kompetentní vydávat jednotlivé obce. Na základě těchto nařízení mohou obce kontrolovat dodržování pravidel stánkového prodeje, podílet se tak na ochraně práv duševního vlastnictví, a rovněž za porušování uvedených předpisů ukládat sankce. Zdaleka ne všechny obce však tuto zákonem stanovenou možnost aplikují.

U aktuálně platných právních předpisů, lze jako nedostatek uvést bezpochyby zákon o opatřeních a v něm aktuálně chybějící povinnost oprávněného držitele práva nebo jeho oprávněného zástupce poskytnout řádné a úplné odborné vyjádření k zadrženému zboží ve stanovené lhůtě¹⁶³. V praxi se velmi často stává, že v důsledku chybějící povinnosti vypracovat odborné vyjádření ve stanovené lhůtě, zastupující advokátní kancelář na výzvu celního úřadu nereaguje, nebo reaguje až po několika urgencích, které ovšem více vycházejí z titulu vzájemné mezilidské komunikace, než z povinnosti v zákoně.

Stejně tak je prostor k úvaze v případě daňového řádu, který v §§52-59 taxativně vymezuje případy, kdy je správce daně oprávněn poskytnout zjištěné informace dalším subjektům. Mezi tyto se mimo jiné počítají i ostatní oddělení celní správy, tedy například i oddělení mobilního dohledu, které by za jiných okolností mohlo operativně využít získané informace k efektivnějšímu a hlavně cílenému provádění kontrolních činností na tržištích a tržnicích.

Problém právní úpravy lze také spatřovat v souběhu např. zjednodušeného postupu dle § 14 zákona o opatřeních a trestního řízení. V případě, že je podezřelé zboží zadrženo dle §9 odst. 1 zákona o opatřeních, celní úřad vyzve dle § 14 odst. 2 osobu, které bylo zboží zadrženo k udělení souhlasu se zničením zboží. Pokud osoba nepodá námitky – před tím je o tom poučena – celní úřad uvažuje nepodání námitek jako konkludentní souhlas se zničením zboží. V této chvíli může nastat situace, kdy je případ v rámci trestního řízení o vině postoupen k projednání soudu a není výjimkou, že ten rozhodne o vině za dva roky. Zároveň

¹⁶³ povinnost byla odstraněna novelou zákona

ale došlo ke splnění podmínek zjednodušeného postupu a právní oddělení celního úřadu vydá v nepoměrně kratší době od zadržení zboží rozhodnutí o zničení zadrženého zboží, protože došlo ke splnění uvedených podmínek zjednodušeného postupu. Na fyzické zničení zboží musí ovšem celní úřad čekat až do rozhodnutí soudu. Dochází tak duplicitnímu rozhodování v případě jednoho zboží.

5.2 Problémy praxe

Vzhledem k tomu, že správní orgány provádějící kontrolu a dohled nad vnitřním trhem, ale i v rámci celního řízení, mohou postupovat výhradně a pouze v mezích zákona, je zřejmé, že problémy legislativy se promítají více či méně i do vlastního praktického výkonu služby. Zásadním problémem, který možná úplně nevyplývá z právní úpravy, ale určitě s ní souvisí, je nedostatečná spolupráce mezi jednotlivými správními orgány nebo úřady. Nahlížení na tuto problematiku není úplně snadné a vždy je spojeno se subjektivním vnímáním konkrétní složky v té které situaci. Z pohledu celní správy se jeví jako určitý problém komunikace s jednotlivými složkami, zejména ČOI nebo SZPI. V průběhu realizace jednotlivých kontrolních akcí se pak mnohdy místo řešení podstaty kontrolní činnosti nejprve objasňují vzájemné vztahy kontrolních orgánů a jejich kompetenční vymezení, což jednak nevede k pozitivní a jednotné prezentaci státních dozorových orgánů jako celku a rovněž toto vystupování nepůsobí příliš věrohodně. Z celní správy se proto ozývají hlasy, aby došlo k přenesení kontrolních a dohledových kompetencí v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví pouze na celní správu, která by se tak stala výhradním samostatným kontrolním a dohledovým orgánem v této oblasti. K tomuto účelu by jistě napomohlo sloučení příslušných ustanovení uvedených v zákoně o opatřeních, kterým je víceméně řešena ochrana práv duševního vlastnictví v rámci celního řízení a zákona o ochraně spotřebitele, který se používá při ochraně práv na vnitřním trhu. Spojením obou těchto právních předpisů, respektive jejich příslušných částí, by celní správa dostala do ruky jeden konzistentní právní předpis, podle něhož by mohla vykonávat kontrolu a dohled jak v rámci celního řízení, tak v rámci vnitřního trhu. S výše uvedeným souvisí i další poměrně častý problém při provádění kontrol zejména na tržnicích a tím je identifikace osob, které se na místě kontroly nacházejí, případně fyzické dohledání osob, které mají prodejní místo v pronájmu. V tomto případě jde o problém zejména u kontrol prováděných ČOI, ale v některých případech i celní správou, neboť té chybí vhodné technické prostředky k provedení takových úkonů. Kritika za vzniklé

komplikace je tak směřována zejména na cizineckou policii, která by měla v těchto situacích poskytovat součinnost oběma orgánům.¹⁶⁴

S komunikací souvisí i další problém z praxe a to je získávání odborných vyjádření v případech, kdy celní úřad zadrží zboží důvodně podezřelé z porušování práv na ochranu duševního vlastnictví. V problémech právní úpravy bylo již uvedeno, že ze zákona o opatřeních byla novelou vyjmuta povinnost oprávněného vlastníka práva nebo jeho zástupce poskytnout celnímu úřadu úplné a pravdivé odborné vyjádření k zadrženému zboží. Tato lhůta činila 15 dní, nicméně ani v době její platnosti nebyla advokátními kanceláři dodržována a to nejspíše i z toho důvodu, že po jejím marném uplynutí nebyla stanovena sankce. Pro celní úřad znamená nespecifikování této povinnosti zbytečné průtahy v řízení, neboť jsou nuceny často opakovaně vyžadovat odborná vyjádření, bez nichž není možné se zbožím dále nakládat. V této souvislosti je třeba ještě zmínit negativní skutečnost, kdy majitelé práv k duševnímu vlastnictví nemají právní zastoupení v České republice. Zboží, u něhož je důvodné podezření z porušení práv na ochranu duševního vlastnictví tak celními orgány není zadrženo, protože v databázi oprávněných zástupců pro dané právo není český zástupce a je tak v podstatě nemožné získat potřebné stanovisko oprávněného majitele. S tímto neúplně korektním přístupem je dále spojeno množstevní omezení zadrženého zboží. Někteří majitelé práv prostřednictvím zastupujících advokátních kanceláří sdělují ve svých vyjádřeních k zadrženému zboží, že toto konkrétní zboží chtějí zadržet až od určitého množství. Toto množství navíc není nijak taxativně vymezeno a velmi často se liší dle druhu výrobku a práva. Při provádění kontrol v terénu je pak pro celní úřad dost komplikované tyto množstevní limity hlídat. V případě, že je zadrženo podlimitní množství, v odborném vyjádření je oprávněným zástupcem celnímu úřadu sděleno, že majitel práva nemá o zadržení tohoto množství zájem, a že může být propuštěno. Z pohledu praktické kontrolní činnosti jde jednoznačně o nesmyslný přístup. Velmi těžko se při kontrole dvou sousedících stánků na tržnici kontrolovaným subjektům vysvětluje, že např. 30 ks zboží v prvním stánku celní úřad zadržuje pro podezření z porušení práv k ochranné známce a 29 ks identického zboží ve vedlejším stánku nezadržuje, protože jde o podlimitní množství.

¹⁶⁴ JANÁKOVÁ, Michaela. ICC ČR. *Analýza dosavadní realizace akčního plánu vlády ČR proti pirátství a padělatelství*. Praha, 2010, 25 s. Dostupné z: <http://www.designcabinet.cz/data/files/original-2009-2010-priloha-1-analyza-ap-2-134.pdf>

5.3 Navrhovaná východiska

S ohledem na široký rozsah problematiky porušování práv duševního vlastnictví, a rovněž s ohledem na dynamiku vývoje padělatelů, si nelze nepovšimnout poměrně stagnující legislativy. Vzhledem k tomu, že schvalovací proces nově navržených právních předpisů má v právu České republiky jasně vymezená pravidla, tedy poměrně omezenou reakční dobu, je prakticky nemožné flexibilně reagovat na nové postupy padělatelů, distributorů nebo prodejců. I kdyby se při každé takové změně podařilo prosadit změnu právního předpisu jako přímou reakci správních orgánů, což je v podstatě nereálné, bude vždy v dané oblasti po určitý časový úsek existovat prostor pro zlepšení, který znamená reálnou výhodu pro padělatele. Z pohledu zpracování této práce se jeví možnost definovat tři úrovně pohledu na danou problematiku a na těchto úrovních vymezit určité koncepty jako doporučení pro budoucí vývoj.

Prvním uvažovaným hlediskem je postoj státu a jeho přístup k dané problematice. Inovativní řešení by mělo prioritně vycházet z legislativy. Jak je uvedeno v podkapitole 5.1 pro efektivnější a flexibilnější činnost celní správy bude vhodné svěřením zákonných kompetencí v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví pouze celní správě. Podpůrným prostředkem bude zavedení konzistentního právního předpisu, který upraví celou oblast ochrany těchto práv. Posílení vymahatelnosti práva celní správou rovněž napomůže úprava daňového řádu, spočívající v možnosti postoupit zjištěné informace o zájmových subjektech dalším oddělením, která je operativně mohou využít pro svou činnost. V rovinně represivní se pak jeví jako rozumné doporučení zpřísnění sankcí za správní delikty, tedy novelizace zákona o opatřeních, a rovněž zpřísnění trestních sazeb za trestné činy uvedené v §§150 - 152, tedy novelizace trestního zákoníku. To lze navrhnout i s ohledem na fakt, že sankce má být přiměřená provinění, výchovná, ale nikoliv likvidační. Bohužel v praxi jsou sankce, až na výjimky, velmi mírné, takže nepůsobí na přestupce jako trest či varování, ale mohou být vnímány jako další náklady, které jsou schopni bez potíží nést. Spolu s přísnějšími sankcemi lze na tomto místě navrhnout automatické zahájení správního řízení ve věci odebrání živnostenského oprávnění danému subjektu v případě recidivy, tedy novelizaci živnostenského zákona¹⁶⁵ a to s platností pro celou EU. Vyšší sankce v podobě pokut a

¹⁶⁵ zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

přísnější trestní sazby spolu s hrozbou zrušení živnostenského oprávnění pro celou EU budou mít větší váhu, než je tomu nyní.

Preventivní opatření z pohledu státu lze spatřovat v koncepci trvalého dohledu nad kritickými subjekty nebo místy, o nichž je obecně známo, že se zde padělky skladují, nabízejí nebo je s nimi jinak nakládáno. Toto opatření bylo již v praxi použito (např. v roce 2010 na tržnicích v okolí Domažlic) a ukázalo se jako velmi účinné. Je pravda, že je zamýšlené řešení personálně velmi náročné, nicméně je třeba si uvědomit, že chce-li stát ochránit trh i v dlouhodobém časovém horizontu, bude tomu muset „něco“ obětovat. Z praktického přímého výkonu služby na tržnicích je možné potvrdit, že po provedené kontrole, kdy jsou zadrženy a odvezeny padělané výrobky, je již druhý den na tom samém prodejním místě možné nalézt nové padělané zboží a nejpozději do týdne je nabídka zcela obnovena. Tím dochází ke znehodnocení práce kontrolního orgánu a ke zbytečnému vynakládání finančních prostředků. Řešení je zde tedy spatřováno ve větší důslednosti a snaze o co nejširší rozkrytí padělatelského řetězce. Tomu určitě napomůže i efektivnější a otevřenější spolupráce mezi všemi správními orgány, které se na boji proti porušování práv duševního vlastnictví podílí.

Z pohledu majitele práva pak lze doporučit zavedení povinnosti ustanovení oprávněného zástupce v každém členském státě, kde výrobky požívají ochrany. Zákonem bude zástupci majitele práva stanovena povinnost poskytnout celnímu úřadu odborné vyjádření v přesně stanovené lhůtě, nejvýše do 15ti dnů od doručení výzvy k součinnosti. Za nedodržení této povinnosti bude mít celní úřad možnost uložení sankce, například úhrady prokazatelných nákladů na zadržení daného zboží. Dále se jeví jako účelné zrušení limitů zboží, od něhož má dle mínění majitele práva celní úřad takové zboží zadržet. Pokud chce majitel práva požívat ochrany pro své výrobky, bude tomu nerozdílně, pro každý jeden kus. Z pohledu motivování spotřebitele pak rovněž stojí za zvážení určitá diverzifikace výrobového portfolia, řekněme ve složení výrobového spektra *low-end*, *classic* a *hi-end*¹⁶⁶. Každá z těchto kategorií výrobků v určité cenové hladině umožní spotřebiteli zakoupit originální výrobek, který je pro něj cenově dostupný a nemusí sahat k substitutu ve formě falzifikátu. S klesající poptávkou po padělcích logicky poklesne i nabídka a posléze i distribuce padělků,

¹⁶⁶ *Low-end* – zboží pro spotřebitele s nejmenší kupní silou, omezené na základní provedení, *Classic* – standartní, běžné provedení zboží s běžnou výbavou i cenou, *Hi-end* – zboží nejvyšší kvality, nejmodernější, s nejvyšší výbavou a tomu odpovídající cenou

v konečném důsledku i výroba. Otázkou ovšem je, v jaké podobě toto doporučení bude akceptovatelné pro výrobce luxusního zboží, které svou povahou v základním provedení již přímo odpovídá variantě zboží *hi-end*. Ekonomický dopad může pro tyto výrobce znamenat rovněž ztráty, které bude třeba analyzovat a porovnat se škodami vzniklými paděláním originálních výrobků. Majitelé práv k luxusnímu zboží budou spíše motivováni zvýšit intenzitu spolupráce se správními orgány, zejména pak s celní správou. Svým aktivním přístupem jednoznačně pomohou s odhalováním nelegálních výrobků a přispějí k dosažení efektivnější ochrany trhu, což se projeví i na výši jejich zisku.

V souvislosti s přímým výkonem služby bude pro příslušníky celní správy nanejvýš přínosné, aby měli možnost pravidelné účasti na školeních zástupců vlastníků ochranných známek (obvykle se jedná o advokátní kancelář), kde jim budou poskytnuty aktuální informace o vývoji daných výrobků. Se zástupci majitele práva zde bude možnost konzultovat nestandardní situace, s nimiž se celníci setkávají v přímém výkonu služby a které jsou nuceni řešit na základě vlastního uvážení či pouze po telefonu. Tímto jsou myšleny zejména různé varianty chráněných výrobků, u nichž je v terénu velmi obtížné rozeznat, zda dané právo porušují či nikoliv.

Ve věci osvěty rovněž nezůstane stranou spotřebitel, který je tím konečným článkem na trhu padělaných výrobků. Jak je v práci uvedeno, spotřebitel je z pohledu práva vnímán jako nejslabší článek právního vztahu na trhu s výrobky a proto potřebuje účelnou ochranu. Na druhou stranu je to právě spotřebitel, jehož poptávka po padělaném zboží stimuluje nabídku, tedy výrobu zboží, které porušuje práva na ochranu duševního vlastnictví. V tomto případě se vyplatí vhodné působení na spotřebitele, tedy například osvětovou činností v rámci médií, internetu, časopisů, ale i osobních setkání. Prostřednictvím různých informačních kampaní se dostanou ke spotřebitelům všechny dostupné informace o rizicích, která jsou spojena s nákupem padělků, o způsobených škodách a o nákladnosti boje s padělkem, který je placen v podstatě z jejich daní. Morální odpovědnost bude zdůrazňována i dětem ve školách, aby vnímaly padělky jako věc, která byla v podstatě odcizena, jejím vznikem někdo další doznal újmy a její vlastnictví není přínosem, ale naopak negativním jevem.

6 ZÁVĚR

Práva duševního vlastnictví provázejí člověka v celém jeho životě. Bylo by velmi obtížné najít oblast, kde se s nimi lidé nesebkávají a kde se vzájemně neovlivňují. V dnešním světě, který je ve značné míře ovládán médii, reklamou a dalšími stimuly, které na člověka neustále působí, bude mít právo na duševní vlastnictví neustále své místo. Toto postavení může být dáno například ekonomickým faktorem, který znamená finanční prospěch pro autora díla, respektive vlastníka práva. Nebo se může jednat o samotný pocit individuálního vlastnictví zboží či výrobků, které nemůže mít každý a činí tak svého majitele výjimečným. Z provedených průzkumů jednoznačně vyplývá, že spotřebitelé jsou uspokojováním svých potřeb vlastnictví vzácných statků (v tomto případě značkového zboží) motivováni a tyto potřeby se snaží uspokojovat. V případě, že jim jejich ekonomická situace neumožňuje uspokojit tyto potřeby na legálním trhu s originálními výrobky, přicházejí na trh paralelně fungující, tedy na trh s padělkami. Zde se jejich poptávka střetává s nabídkou a tím vzniká výchozí bod pro budoucí problém s názvem porušování práv na ochranu duševního vlastnictví. Jednoznačně lze tedy říci, že práva k duševnímu vlastnictví budou po celou dobu své platnosti potřebovat efektivní ochranu.

Ochrana práv duševního vlastnictví má svůj velký význam zejména z ekonomického hlediska a to jak pro stát a v něm legálně podnikající ekonomické subjekty, tak samozřejmě pro spotřebitele, jehož práva jsou rovněž ochraňována. Legislativně je daná problematika vymezena na mezinárodní úrovni, dále právem komunitárním a také na národní úrovni, tedy v České republice. Všechny platné právní předpisy si kladou za cíl dosažení stabilní úrovně ochrany v jednotlivých sférách obchodu. Na mezinárodní úrovni, kde je obchodováno mezi zeměmi Společenství, i se zeměmi mimo Evropskou unii, jde o zajištění regulérních podmínek zahraničního obchodu pro všechny strany. V rámci Společenství je ochrana práv duševního vlastnictví soustředěna na ochranu vnitřního harmonizovaného trhu, podobně jako v případě trhu národního, v tomto případě trhu České republiky. Kontrolou dodržování stanovených povinností uvedených subjektů trhu se zabývají jednotlivé správní orgány a mezi nimi i Celní správa České republiky. Jako dozorový orgán je tento bezpečnostní sbor jako jediný schopen komplexního a samostatného výkonu ochrany práv duševního vlastnictví. V rámci legislativních úprav doznal určitých změn, a to v rovněž organizační a rovněž na poli kompetencí. Vzhledem k tomu, že poslední zásadní změny byly provedeny

s účinností od 1.1.2013 zůstává otázkou, na kolik tyto změny povedou ke zlepšení výkonnosti jednotlivých složek, nebo zda budou spíše negativním faktorem ve výkonu zákonných kompetencí celní správy. Prováděním těchto kompetencí, v rámci celního řízení a také na vnitřním trhu, celní správa aktivně působí jako represivní složka a rovněž svým preventivním působením omezuje negativní dopady porušování práv duševního vlastnictví. Mezi takové patří zejména užití nekalých obchodních praktik, které jsou běžně užívány při uvádění výrobků porušujících práva na ochranu duševního vlastnictví do volného oběhu. Jak bylo zjištěno, padělané výrobky se na vnitřní trh dostávají dvěma způsoby: buď jsou dovezeny z třetích zemí na území Společenství, což je umožněno konkrétním selháním kontrolního systému v rámci celního řízení, nebo jsou přímo vyráběny na území Společenství a uváděny zde na trh. V této chvíli nastupují orgány kontroly a dohledu, které mají trh ochraňovat. Analyzováním statistických dat bylo zjištěno, že za období v letech 2007 až 2012 bylo Celní správou České republiky zadrženo více než 14 milionů kusů padělaného zboží, které by v případě prodeje způsobilo oprávněným vlastníkům práva škodu ve výši 14,5 miliardy Kč. Nejčastěji padělanými kategoriemi zboží byly za pomoci řízení jednotlivých četností vyhodnoceny oblečení (5,3 mil ks), obuv (2,5 mil ks), CD/DVD (téměř 1 mil ks) a hry a hračky (400 tis. ks). Vyhodnocením statistických dat z databáze celní správy za období 2007 až 2012 bylo pomocí metody nejvyšších četností zjištěno, že mezi nejčastěji zneužívaná práva patří Adidas, Nike, Puma, Louis Vuitton a Lacoste. Se zadrženým zbožím těchto značek, u něhož bylo pravomocně rozhodnuto, že se jedná o zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví, je dále nakládáno v souladu s platnou legislativou. Prakticky to znamená, že většina zboží, které propadlo nebo bylo zabráno ve prospěch státu, je na základě rozhodnutí ředitele celního úřadu zničena. Určitá část tohoto zboží se po splnění zákonem stanovených podmínek nechá využít pro dobročinné účely, což se jeví jako velmi efektivní využití výrobků, které byly původně určeny pro získání majetkového prospěchu padělatele. Zjednodušující postupy v těchto krocích byly umožněny v rámci legislativních změn, které jsou v práci rovněž uvedeny.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že v diplomové práci došlo v souladu s vytyčeným cílem k definování předmětných právních předpisů, vymezení podstatných skutečností v dané oblasti, analyzování statistických dat týkajících se množství zadrženého zboží a výše způsobených škod, zpracování těchto dat a zhodnocení výsledků analýzy.

Přihlédnuto bylo i k legislativním změnám, které mimo jiné umožňují jednodušší zacházení s padělaným zbožím. Práce se dále zabývala východisky, která je z pohledu autora možné navrhnout jako budoucí řešení situací, v nichž jsou spatřována místa ke zlepšení. Daná východiska vycházejí především z legislativy a je na ně nahlíženo ze tří pohledů – z pohledu státu, z pohledu vlastníka práva a také z pohledu spotřebitele. Z pohledu státu bylo autorem práce doporučeno novelizování stěžejních právních předpisů, případně zavedení jednotného zákona pro oblast ochrany práv duševního vlastnictví. Rovněž byla vznesena možnost přenesení zákonných kompetencí ochrany práv duševního vlastnictví pouze na celní správu. Byly navrženy přísnější sankce, vyšší tresty a automatický návrh na zrušení živnostenského oprávnění v případě recidivy. Od tohoto autor očekává jednak mocnější represivní nástroj a rovněž nástroj preventivní. Z pohledu majitele práva bylo navrženo zavedení povinnosti mít oprávněného zástupce v každé zemi, kde výrobky požívají ochranu. Také bylo navrženo znovu zavedení povinnosti poskytnout odborné vyjádření ve stanoveném termínu a diverzifikování výrobního portfolia, aby se značkové zboží stalo dostupnějším. Rovněž byl vznesen požadavek na intenzivnější spolupráci vlastníka práva s celní správou a ostatními orgány. Spotřebitel by měl těmto zlepšením pomoci sebevzděláváním v problematice práv duševního vlastnictví a svým negativním přístupem k padělkům.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že **tímto byl cíl práce splněn.**

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

- [1] BOHÁČEK, Martin a Ladislav JAKL. *Právo duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2002, 322 s. ISBN 80-245-0463-4.
- [2] DOHNAL, Jakub. *Právo duševního vlastnictví ve vědě a výzkumu*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010, 40 s. ISBN 978-808-7240-373.
- [3] GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 308 p. ISBN 80-738-0233-3.
- [4] KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, XVI, 247 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 34-064-0177-5.
- [5] KINSELLA, N. Stephan a [překlad Jakub SKALA]. *Obžaloba duševního vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Ludwig von Mises Institut, 2008. ISBN 978-80-905068-0-0.
- [6] MADAR, Zdeněk. *Slovník českého práva: II. díl. P-Z*. 1. vyd. Praha: LINDE, 1995, s. 719-1390. ISBN 80-856-4762-1.
- [7] MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právní rámec prosazování práv k duševnímu vlastnictví: Platné právní normy – výklad nejdůležitějších pojmů*. 1. vyd. Praha: ELSO group, 2007, 84 s.
- [8] PALMER, Tom G.: “Are Patents and Copyrights Morally Justified? The Philosophy of Property Rights and Ideal Objects,” v “Symposium: Intellectual Property,” Harvard Journal of Law & Public Policy 13, no. 3, 1990, str. 818
- [9] PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk, 2012, 427 s. ISBN 978-807-3803-810.
- [10] RÁBL, L.: Studie „Přehled základních právních předpisů upravujících právo duševního vlastnictví“, 2005.
- [11] RAČANSKÁ, Lucie. Kontroly na českých tržnicích a tržištích. *Clo Douanne*. 2009, roč. 2009, č. 5, 10 - 11.
- [12] TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2002, 201 s. ISBN 80-723-9110-0.
- [13] SABELOVÁ, Lenka, Pavel MATOUŠEK a Alena PETOVSKÁ. *Clo: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.3.2007*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, xxv, 480 p. ISBN 80-735-7263-X.

- [14] SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, 212 s. Studijní texty (LexisNexis). ISBN 80-869-2008-9.
- [15] ŠINDELKA, Karel, Pavel NOVÁK a Michael KAŠPAR. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Učební texty*. 1.díl sešit 2. Praha: ELSO group, 2007.

Právní předpisy

- [1] Evropská unie. Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství. In: *Úřední věstník Evropské unie*. Lucemburk, 1992. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:04:31992R2913:CS:PDF>
- [2] Evropská unie. Nařízení Rady (ES) č. 3295/94 ze dne 22. prosince 1994, kterým se stanoví opatření s cílem zakázat propouštění padělků a nedovolených napodobenin do volného oběhu, režimu vývozu, zpětného vývozu nebo do některého režimu s podmíněným osvobozením od cla. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1994, č. 3295. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:05:31994R3295:CS:PDF>
- [3] Evropská unie. Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo. In: *Úřední věstník Evropské unie*. Brusel, 2003. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:13:32003R1383:CS:PDF>
- [4] Evropská unie. Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatřeních, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2004, č. 1891. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:328:0016:0049:CS:PDF>
- [5] Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex). In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, č. 450. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:145:0001:01:CS:PDF>
- [6] Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2004, č. 48. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:02:32004L0048:CS:PDF>
- [7] Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách). In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2005, č. 29. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:149:0022:0039:CS:PDF>

- [8] Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, č. 95. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:299:0025:0025:CS:PDF>
- [9] Zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, 1. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>
- [10] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, č. 280, 87. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5542>
- [11] Zákon č. 255/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, č. 255, 83. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4387>
- [12] Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, č. 452, 168. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3746>
- [13] Zákon č. 187/2004 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, č. 13, 62. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4366>
- [14] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, č. 513, 98. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>
- [15] Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, č. 219, 79. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4163>
- [16] Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, č. 147, 61. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3880>
- [17] Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, č. 529, 102. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2514>

- [18] Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1987, č. 2658. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:02:31987R2658:CS:PDF>
- [19] Nařízení Komise (ES) č. 273/2009 ze dne 2. dubna 2009, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, a stanoví odchylka od některých ustanovení nařízení Komise (EHS) č. 2454/93. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1993, č. 2454. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:091:0014:0015:CS:PDF>
- [20] Nařízení rady (ES) č. 1186/2009 ze dne 16. listopadu 2009 o systému Společenství pro osvobození od cla. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2009, č. 1186. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:324:0023:0057:CS:PDF>
- [21] Zákon č. 500/2004Sb. správní řád. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2004, 174. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4478>
- [22] Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, č. 191, 64. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3281>
- [23] Zákon č. 18/2012Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, č. 18, 5. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6101>
- [24] Zákon č. 634/1992Sb., o ochraně spotřebitele. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, č. 634, 130. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2653>
- [25] Zákon č. 121/2000Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, č. 121, 36. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3424>
- [26] Zákon č. 441/2003Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), (zákon o ochranných známkách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, č. 441, 147. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4231>

- [27] Zákon č. 408/2000Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, č. 408, 115. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3503>
- [28] Zákon České národní rady č.200/1990Sb., o přestupcích. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, č. 200, 35. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2346>
- [29] Zákon č. 207/2000Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, č. 207, 64. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3452>
- [30] Zákon č. 478/1992Sb., o užitných vzorech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, č. 478, 96. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2619>
- [31] Zákon č. 527/1990Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, č. 527, 86. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2397>
- [32] Zákon č. 173/2002Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, č. 173, 73. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3892>
- [33] Zákon České národní rady č. 2/1969Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů České socialistické republiky*. 1969, č. 2, 1. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1539>
- [34] Zákon č. 17/2012Sb., o Celní správě České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, č. 17, 5. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=23689>
- [35] Zákon č. 141/1961Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1961, č. 141, 66. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1101>
- [36] Zákon č. 40/2009Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, č. 40, 11. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>
- [37] Zákon č. 13/1993Sb., celní zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, č. 13, 5. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22443>

- [38] Zákon č. 455/1991Sb., o živnostenském podnikání. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1991, č. 455, 87. Dostupné z:
<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2499>
- [39] Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 64/1975 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967

Elektronické dokumenty

- [1] About us: Goals. *World Customs Organization: Organisation Mondiale des douanes* [online]. 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.wcoomd.org>
- [2] BENEŠ, Prokop. Subsidiarita trestní represe a zásada ultima ratio v novém trestním zákoně. *JUDr. Prokop Beneš, Advokátní kancelář* [online]. 2011, č. 1 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.bcak.cz/subsidiarita-trestni-represe-a-zasada-ultima-ratio-v-novem-trestnim-zakone>
- [3] *Celní správa České republiky: Organizační struktura* [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky.aspx>
- [4] ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevni-vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Methodika04.pdf>
- [5] Česká republika opět nebyla zařazena na seznam Watch List. *Velvyslanectví České republiky ve Washingtonu* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/washington/cz/obchod_a_ekonomika/novinky/ceska_republika_o_pet_nebyla_zarazena_na.html
- [6] DOMBROWSKI, Jaroslav. Práva duševního vlastnictví a celní orgány 1. část. *Daňáři online: Portál daňových poradců a profesionálů* [online]. 2008, 2008/10 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4083v5483-prava-dusevniho-vlastnictvi-a-celni-organy-1-cast/>
- [7] DOMBROWSKI, Jaroslav. Práva duševního vlastnictví a celní orgány 2. část. *Daňáři online: Portál daňových poradců a profesionálů* [online]. 2008, 2008/11 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4300v6251-prava-dusevniho-vlastnictvi-a-celni-organy-2-cast/>
- [8] Důvodová zpráva [k Zákonu č. 121/2000 Sb.]. In: *Autorské právo a knihovny* [online]. 2001 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.old.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm
- [9] HRABÁNEK, Jiří. Film z hlediska autorského práva - otázky a odpovědi. In: *EPRÁVO.CZ: Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. 2009 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/film-z-hlediska-autorskeho-prava-otazky-a-odpovedi-55613.html>

- [10] JANÁKOVÁ, Michaela. ICC ČR. *Analýza dosavadní realizace akčního plánu vlády ČR proti pirátství a padělatelství*. Praha, 2010, 25 s. Dostupné z: <http://www.designcabinet.cz/data/files/original-2009-2010-priloha-1-analyza-ap-2-134.pdf>
- [11] KLÍMOVÁ, Jana. Kabelka Vuitton za pár korun a další výdobytky čínského umu. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kabelka-vuitton-za-par-korun-a-dalsi-vydobytky-cinskeho-umu-pqr-/kavarna.aspx?c=A101115_093329_kavarna_chu
- [12] KUBELKOVÁ, Jindřiška. Celní správa ČR ve vztahu k průmyslově právní ochraně práv duševního vlastnictví. In: KUBELKOVÁ, Jindřiška. *Celní správa ČR ve vztahu k průmyslově právní ochraně práv duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2010 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/55905/Prezentace___Kpt._Ing._Jindriska_Kubelkova__Gen._reditelstvi_cel__Rezim_kompatibility_.pdf
- [13] LINHART, Tomáš. Světová obchodní organizace: Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS). In: *Pražský studentský summit* [online]. 2011 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf
- [14] *Ochrana práv duševního vlastnictví ve spolupráci s celními orgány* [online]. 2009, 2 s. [cit. 6.3.2013]. Dostupné z: http://www.celnisprava.cz/cz/crplzen/faq/Documents/DVL_opatreni_CS_letak.pdf
- [15] ODBOR 10100. Úvodní stránka: Přehled povinně zveřejňovaných informací. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/povinne-informace.html>
- [16] Práva k duševnímu vlastnictví: Příručka pro podávání žádostí o přijetí patření celních orgánů. In: [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Documents/AAguidelines.pdf>
- [17] Press releases. *Europa: Press releases RAPID* [online]. Brusel, 2011 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-630_cs.htm

Webové stránky

- [1] *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz>
- [2] *Ochranné známky.info: Informační portál o ochranných známkách* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.ochranne-znamky.info>
- [3] *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs.html>
- [4] *Evropská unie* [online]. 2012 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://europa.eu/index_cs.htm
- [5] *Zákony pro lidi* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz
- [6] *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz>
- [7] *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/index_cs.htm
- [8] *Daňáři online* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz>
- [9] *Celní správa České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>
- [10] *Informační systém: Prosazování práv z duševního vlastnictví.* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.dusevniivlastnictvi.cz
- [11] *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.osn.cz
- [12] *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>
- [13] *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.mfcr.cz
- [14] *Ministerstvo vnitra České republiky: Efektivní veřejná správa* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.mvcr.cz
- [15] *World Customs Organization: Organisation Mondiale des douanes* [online]. 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.wcoomd.org>
- [16] *World Trade Organization* [online]. 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: www.wto.org

- [17] *World Intellectual Property Organization: Encouraging Creativity and Innovation* [online]. 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/portal/index.html.en>
- [18] *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/>
- [19] *Intellectual Property Rights*. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.iprsonline.org>
- [20] *Pražský studentský summit* [online]. 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.studentsummit.cz>

Ostatní zdroje

Aplikace Duševní vlastnictví – CÚ pro Královehradecký kraj

Aplikace Codexis – Evropský právní informační systém

8 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Počet zadrženého padělaného zboží na vnitřním trhu v letech 2007 – 2012	79
Obrázek 2: Výše škod způsobených majitelům práv na vnitřním trhu v letech 2007 – 2012	81
Obrázek 3: Zadržené padělky v celním řízení v letech 2007 – 2012	85
Obrázek 4: Výše škod způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012 (celní řízení).....	86
Obrázek 5: Množství zadrženého zboží v letech 2007 – 2012	88
Obrázek 6: Škody způsobené majitelům práv v letech 2007 – 2012	89
Obrázek 7: Přehled pěti nejčastěji zneužívaných práv duševního vlastnictví - vnitřní trh.....	91
Obrázek 8: Přehled pěti nejčastěji zneužívaných práv duševního vlastnictví – celní řízení	93
Tabulka 1: Počty zadrženého padělaného zboží s nejvyšší četností v letech 2007 – 2012	78
Tabulka 2: Výše škod v Kč způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012.....	80
Tabulka 3: Počty padělaného zboží zajištěného v celním řízení v letech 2007 – 2012	84
Tabulka 4: Výše škod v Kč způsobených majitelům práv v letech 2007 – 2012	85
Tabulka 5: Celkový počet zadržených kusů zboží v letech 2007 – 2012	87
Tabulka 6: Celková výše škod způsobená majitelům práv duševního vlastnictví v roce 2007 – 2012	88
Tabulka 7: Cenový koeficient zadrženého zboží	90

9 PŘÍLOHY

9.1 Příloha č. 1 – Seznam zemí WIPO

Afghanistan	Gambia	Pakistan
Albania	Georgia	Panama
Algeria	Germany	Papua New Guinea
Andorra	Ghana	Paraguay
Angola	Greece	Peru
Antigua and Barbuda	Grenada	Philippines
Argentina	Guatemala	Poland
Armenia	Guinea	Portugal
Australia	Guinea-Bissau	Qatar
Austria	Guyana	Republic of Korea
Azerbaijan	Haiti	Republic of Moldova
Bahamas	Holy See	Romania
Bahrain	Honduras	Russian Federation
Bangladesh	Hungary	Rwanda
Barbados	Iceland	Saint Kitts and Nevis
Belarus	India	Saint Lucia
Belgium	Indonesia	Saint Vincent and the Grenadines
Belize	Iran (Islamic Republic of)	Samoa
Benin	Iraq	San Marino
Bhutan	Ireland	Sao Tome and Principe
Bolivia (Plurinational State of)	Israel	Saudi Arabia
Bosnia and Herzegovina	Italy	Senegal
Botswana	Jamaica	Serbia
Brazil	Japan	Seychelles
Brunei Darussalam	Jordan	Sierra Leone
Bulgaria	Kazakhstan	Singapore
Burkina Faso	Kenya	Slovakia
Burundi	Kuwait	Slovenia
Cambodia	Kyrgyzstan	Somalia
Cameroon	Lao People's Democratic Republic	South Africa
Canada	Latvia	Spain
Cape Verde	Lebanon	Sri Lanka
Central African Republic	Lesotho	Sudan
Chad	Liberia	Suriname
Chile	Libya	Swaziland
China	Liechtenstein	Sweden
Colombia	Lithuania	Switzerland
Comoros	Luxembourg	Syrian Arab Republic
Congo	Madagascar	Tajikistan
Costa Rica	Malawi	Thailand
Côte d'Ivoire	Malaysia	the Yugoslav Republic of Macedonia
Croatia	Maldives	Togo
Cuba	Mali	Tonga
Cyprus	Malta	Trinidad and Tobago
Czech Republic	Mauritania	Tunisia
Democratic People's Republic of Korea	Mauritius	Turkey
Democratic Republic of the Congo	Mexico	Turkmenistan
Denmark	Monaco	Uganda
Djibouti	Mongolia	Ukraine
Dominica	Montenegro	United Arab Emirates

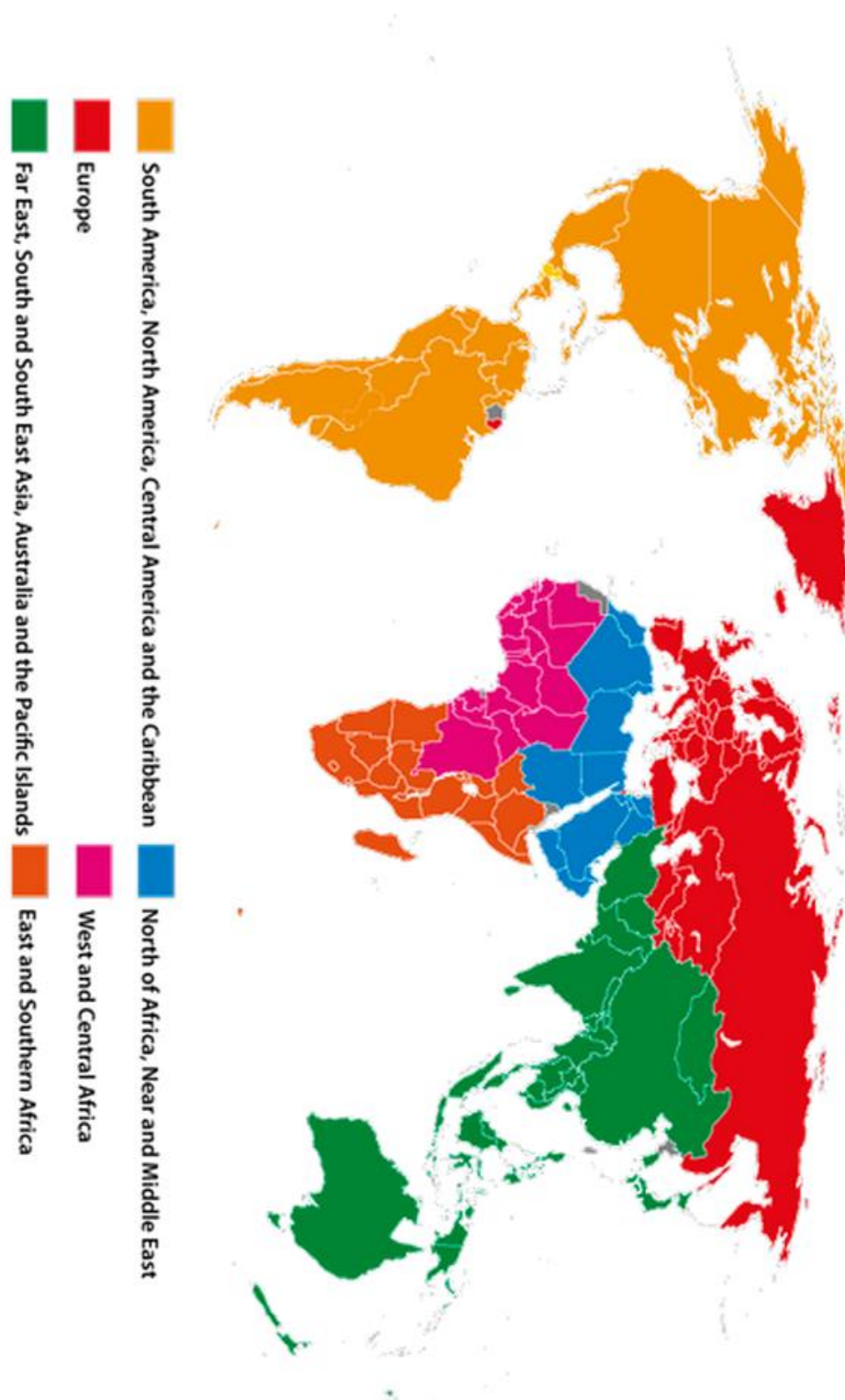
Dominican Republic
Ecuador
Egypt
El Salvador
Equatorial Guinea
Eritrea
Estonia
Ethiopia
Fiji
Finland
France
Gabon

Morocco
Mozambique
Myanmar
Namibia
Nepal
Netherlands
New Zealand
Nicaragua
Niger
Nigeria
Norway
Oman

United Kingdom
United Republic of Tanzania
United States of America
Uruguay
Uzbekistan
Vanuatu
Venezuela (Bolivarian Republic of)
Viet Nam
Yemen
Zambia
Zimbabwe

Zdroj:
<http://www.wipo.int/members/en/>

9.2 Příloha č. 2 – Mapa rozdělení zón WCO

Zdroj:

http://www.wcoomd.org/en/about-us/wco-members/~/_media/20F119A3795847E8942FE117024ED9C0.ashx

9.3 Příloha č. 3 – Cíle WCO

Goal 1 - International Co-operation and Information Sharing

The WCO provides a forum for international co-operation to promote greater connectivity and more harmonious interaction, including the exchange of information and experience and the identification of best practices, between Member administrations, international organizations and other relevant stakeholders.

Goal 2 - Harmonization and Simplification of Customs Systems and Procedures

The WCO develops, maintains and promotes a series of internationally agreed conventions, other instruments and best-practice approaches to achieve harmonization and simplification of Customs systems and procedures.

Goal 3 - Compliance and Enforcement

The WCO supports Members through activities in the areas of commercial fraud, drug trafficking, money laundering, IPR and other related offences, through the development of compliance and enforcement tools and intelligence sharing via the Customs Enforcement Network (CEN) for the protection of society in the areas of public health and safety, environmental crimes, and containment of possible pandemics.

Goal 4 - Trade Facilitation

The WCO promotes the Revised Kyoto Convention to assist Members on trade facilitation matters. The WCO will continue to work with other international organizations, including the World Trade Organization to support its Trade Facilitation Negotiating Group with advice and consultations to foster better understanding of WCO trade facilitation instruments and tools.

Goal 5 - Supply Chain Security and Facilitation

The WCO enhances Customs-to-Customs networks and Customs-to-Business partnerships in a meaningful and mutually beneficial way, through continued dialogue with its Members and its Business partners to secure and facilitate the international trade supply chain, including co-ordinated Border Management in co-operation with other border agencies.

Goal 6 - Capacity Building

The WCO provides a range of capacity building, training and technical assistance and integrity programmes to increase the capacity of Member Customs administrations to contribute effectively to national development goals, in partnership with international organizations and the private sector.

Goal 7 - Promotion and Marketing

The WCO promotes the strategic interests and markets the role and contribution of the WCO and the wider international Customs community, through co-operation, communication and partnership with governments, other international and regional organizations, donor agencies and the private sector.

Goal 8 - Research and Analysis

The WCO conducts research and analysis into new visions, issues and trends of strategic importance to the WCO and Member administrations, in co-operation with research institutions.

Goal 9 - Good Governance and Use of Resources

The WCO manages and administers its human and financial resources in a cost-effective, transparent and responsible manner, based on a long-term vision for Customs administrations and the WCO and an awareness of the international environment and drivers.

Zdroj:

<http://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-the-wco/goals.aspx>

9.4 Příloha č. 4 – Správní orgány vykonávající kontrolu v oblasti práv duševního vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví byl zřízen zákonem České národní rady č. 21/1993 Sb. ze dne 21.12.1992, kterým se mění a doplňuje zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, jako jeden z ústředních orgánů státní správy, (dále jen „ÚPV“).

ÚPV se podílí na ochraně práv k průmyslovému vlastnictví zejména registrováním ochranných práv (patent, ochranná známka, užitný vzor, apod.), která mají absolutní charakter. Dojde-li ke zjištění porušení těchto práv, disponuje ÚPV jen omezenými kompetencemi, které mu stanovují zvláštní právní předpisy související s konkrétním ochranným právem. ÚPV rozhoduje v rámci námitkového řízení při pokusu o přihlášení již existující nebo kolidující ochranné známky a tím chrání práva původního vlastníka a zamezuje jejich poškození, k němuž by došlo vlivem zápisu shodného nebo kolizního označení. Velmi podobně ÚPV postupuje v případech, kdy dochází k projednávání žádosti o určení, zda určitý výrobek nebo postup spadá do rozsahu konkrétního patentu nebo užitného vzoru. Žádost o určení může podat jak vlastník ochranného dokumentu, tak údajný porušovatel.¹⁶⁷

ÚPV poskytuje součinnost všem orgánům státní správy, které v rámci výkonu svých kompetencí řeší problematiku v oblasti průmyslového vlastnictví. Zejména jde o Celní správu ČR, Policii ČR, Českou obchodní inspekci, Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci a další složky, na základě jejichž požadavků poskytuje ÚPV odborná stanoviska k uvedené problematice a to jak v obecné rovině, tak i v konkrétních řešených případech.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury v souladu s ustanovením §8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších

¹⁶⁷ ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007[cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevni.vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Metodika04.pdf>, s. 98

předpisů, působí jako ústřední orgán státní správy pro oblast umění, kultury, církví, tisku, návrhů zákonů a v neposlední řadě k provádění autorského zákona. V oblasti autorských práv je ministerstvo kultury dohledovým orgánem nad kolektivními správci práv. Úkoly ministerstva na úrovni odboru autorského práva spočívají zejména ve vyhodnocování úrovně ochrany práv jednotlivých autorů a v následném navrhování účinných opatření k zamezení protiprávního jednání, které obvykle spočívá v nedovoleném užití autorského díla. Ministerstvo dále spolupracuje s autory, vlastníky práv k autorským dílům i s vlastními uživateli těchto děl a dále s jednotlivými složkami státní správy, které se podílejí na komplexní ochraně práv duševního vlastnictví. Rovněž se zasazuje o lepší informovanost veřejnosti v oblasti chráněných práv, čímž se snaží působit na dobré mravy, což má vést ke snižování počtu nedovoleného užití chráněných děl. Na základě žádostí ze strany odborné i laické veřejnosti poskytuje ministerstvo kultury základní informace o právní úpravě v oblasti autorského práva, o oprávněných kolektivních správců práv a vypracovává vyjádření a stanoviska v otázkách týkajících se autorského zákona (s výhradou právní nezávaznosti – právně závazný výklad činí pouze soud). Ministerstvo rovněž poskytuje součinnost orgánům činným v trestním řízení podle §8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). Ministerstvo rovněž zodpovídá dotazy na registraci autorských práv, resp. nositelů práv - autorů, dědiců či odúmrtí (většinou ze strany zájemců o užití předmětů ochrany, výjimečně i ze strany notářů působících jako soudní komisaři v rámci projednávání dědictví).¹⁶⁸

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti bylo zřízeno dle §11 zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy jako ústřední orgán státní správy pro soudy, státní zastupitelství, vězeňství, pro probaci a mediaci. Zastupuje Českou republiku při řešení stížností na porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁶⁹ a

¹⁶⁸ ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007[cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/metodiky/Metodika04.pdf>, s.104

¹⁶⁹ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod je jednou z nejdůležitějších úmluv, která byla sjednána Radou Evropy a podepsána 4. listopadu 1950 (Řím, Itálie). Jde o základní právní dokument ochraňující lidská práva v Evropě. ČR byla v roce 1992 prvním státem střední a východní Evropy, který ji ratifikoval.

jejích Protokolů. Ministerstvo a jeho jednotlivé resortní složky, jakými jsou zejména soudy a státní zastupitelství, zajišťují soudní ochranu práv duševního vlastnictví a to jednak v rovině občanskoprávní (oblast soukromého práva) a v rovině trestněprávní (oblast veřejného práva). Ve všech řízeních, která jsou vedena podle zvláštních právních předpisů, má vlastník práv k duševnímu vlastnictví, která jsou porušována třetí osobou právo domáhat se u soudu toho, aby se porušovatel zdržel jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva, a následky ohrožení nebo porušení byly odstraněny. Vlastník práva, resp. oprávněná osoba, má také právo na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení a přiměřené zadostiučinění. Tato práva jsou výslovně upravena v ustanovení § 4 odst. 1, § 5 odst. 1 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, ust. § 40 odst. 1, 4 autorského zákona, a pokud jde o ochranu osobnosti, v ust. § 13 občanského zákoníku.¹⁷⁰

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy, jehož působnost je vymezena zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ve své činnosti se řídí Ústavou a právními předpisy České republiky.¹⁷¹

Ministerstvo má ve své kompetenci mimo jiné vnitřní obchod a ochranu zájmu spotřebitelů. Ta spočívá zejména v ochraně spotřebitelů v oblasti práv duševního vlastnictví, konkrétněji orgány ministerstva dohlížejí na dodržování zákazu *klamání spotřebitele*¹⁷².

Nejvýznačnějším, a mezi obchodníky nejobávanějším, orgánem z resortu ministerstva průmyslu a obchodu je bezpochyby *Česká obchodní inspekce*¹⁷³ (dále jen „ČOI“). Ta má ve své kompetenci výkon kontroly a dohledu v oblasti ochrany spotřebitele a vnitřního trhu, tedy svou činností prosazuje práva duševního vlastnictví podle zvláštních právních předpisů.

¹⁷⁰ ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007[cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevni.vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Metodika04.pdf>, s.105

¹⁷¹ ODBOR 10100. Úvodní stránka: Přehled povinně zveřejňovaných informací. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/povinne-informace.html>

¹⁷² §8 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷³ Česká obchodní inspekce (ČOI) je orgánem státní správy podřízeným Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR a byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. Je nástupnickou organizací někdejší Státní obchodní inspekce.

ČOI provádí kontroly u právnických a fyzických osob, které se podílejí na dovozu, skladování nebo prodeji zboží na vnitřním trhu, případně poskytují služby. Svou činnost vykonává ČOI zejména v oblasti spotřebního zboží, kdy dozoruje, zda zboží splňuje stanovené technické požadavky a rovněž požadavky bezpečnostní. Rovněž vystupuje jako dozorový orgán v oblasti ekonomických zájmů spotřebitele. Dlouhodobým cílem ČOI je zabránit klamání spotřebitele prodejem výrobků porušujících některá práva duševního vlastnictví.¹⁷⁴

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Velmi známou kontrolní institucí je, v poslední době zejména v souvislosti s *kauzou metanol*¹⁷⁵, instituce zřízená zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů. Jak už sám název zřizujícího právního předpisu napovídá, jedná se o Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci (dále jen „SZPI“), která je právním nástupcem České zemědělské a potravinářské inspekce. Stejně jako v případě výše uvedených institucí jde o správní úřad podřízený Ministerstvu zemědělství a jeho hlavním úkolem jsou kontroly fyzických a právnických osob, které uvádějí do oběhu výrobky, které lze označit jako potraviny. Kontrole SZPI podléhají také tabákové výrobky a lihoviny.

V oblasti ochrany práv duševního vlastnictví se SZPI zabývá kontrolními činnostmi a dozorem nad ochranou spotřebitele v souladu s §23 zákona o ochraně spotřebitele (ZOOS), dále dle §14 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů a také podle §3 a násl. zákona č. 146/2002 Sb., o státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů. Smysl prováděných kontrol, které jsou vymezené výše uvedenými právními předpisy, spočívá zejména v kontrole, zda nedochází ze strany prodejce ke *klamání spotřebitele*¹⁷⁶.

¹⁷⁴ ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007[cit. 2013-03-04]. Dostupné z:

<http://www.dusevni.vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Methodika04.pdf>, s. 109

¹⁷⁵ „Kauza metanol“ propukla v ČR 6.9.2012, kdy policie oznámila, že se na domácím trhu objevily padělky lihovin, které obsahovaly smrtelné množství metanolu, v zemi byla dočasně vyhlášena plošná prohibice, v důsledku otrav zemřelo přes 30 lidí, dalších 70 utrpělo trvalé poškození zraku.

¹⁷⁶ §8 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidenci obyvatel a rodná čísla, sdružovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem, veřejné sbírky, archivnictví a spisovou službu, zbraně a střelivo, požární ochranu, cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků, územní členění státu, státní hranice, jejich vyměřování, udržování a vedení dokumentárního díla a zřizování, uzavírání a změny charakteru hraničních přechodů, státní symboly, volby do zastupitelstev územní samosprávy, do Parlamentu České republiky, do Evropského parlamentu konané na území České republiky a volbu prezidenta republiky, krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém, oblast elektronického podpisu, oblast informačních systémů veřejné správy. Dále plní koordinační úlohu v oblasti správního řízení, správního trestání a spisové služby, v oblasti výkonu veřejné správy svěřené orgánům územní samosprávy, v oblasti služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zajišťuje komunikační síť pro Policii České republiky, složky integrovaného záchranného systému a územní orgány státní správy a koordinační úlohu pro informační a komunikační technologie.¹⁷⁷ Bylo zřízeno zákonem ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů. V oblasti prosazování ochrany práv duševního vlastnictví plní úkoly v rámci resortu ministerstva Policie České republiky.

Policie České republiky

Policie České republiky byla zřízena zákonem ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky jako bezpečnostní sbor České republiky, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti. Tento právní předpis byl novelizován zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s platností od 1.1.2009. Úloha policie v ochraně práv duševního vlastnictví je zásadní. Policejní orgány jsou kompetentní k odhalování a vyšetřování *trestných činů*¹⁷⁸ spojených s ochranou práv duševního vlastnictví. V rámci policie je touto

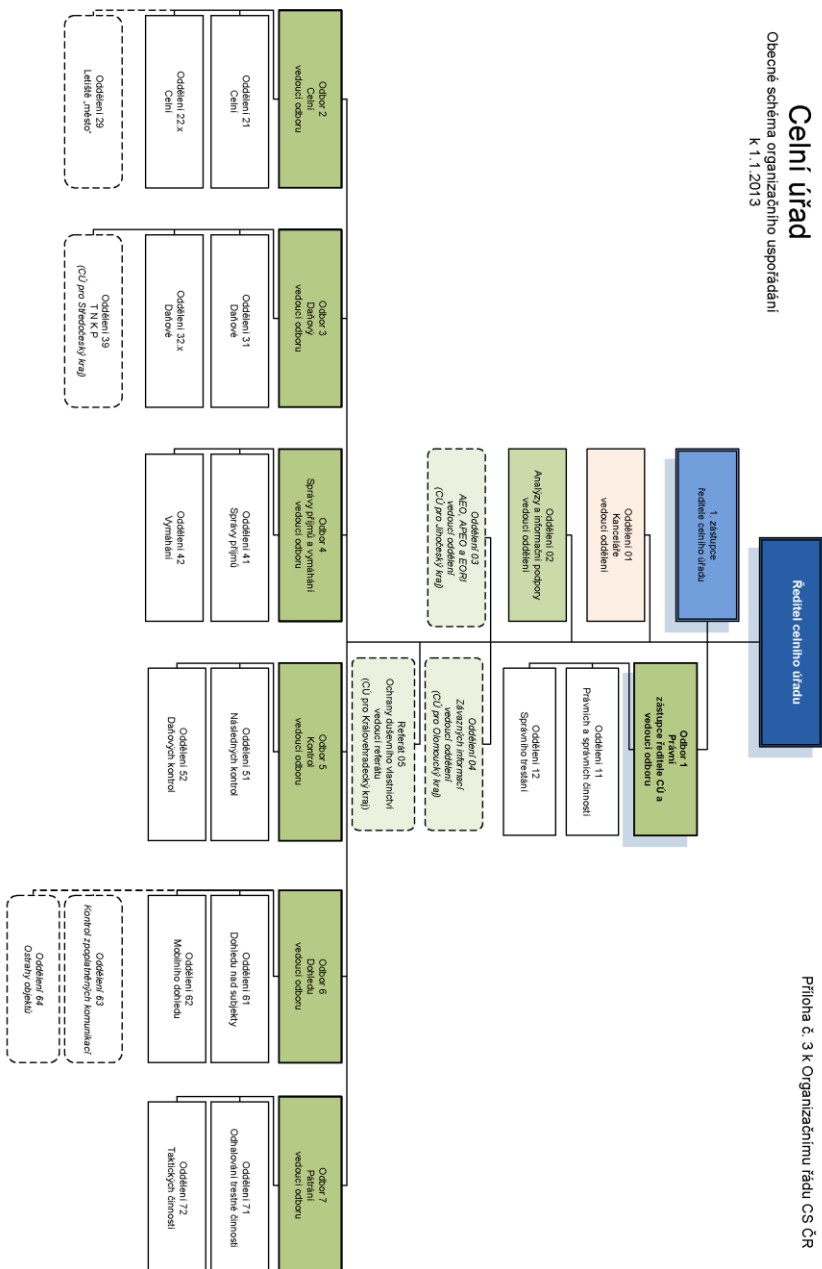
¹⁷⁷ §13 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁸ §13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

činností pověřena Služba kriminální policie a vyšetřování, která na základě podnětů vyšetřuje trestné činy spáchané na území České republiky, tedy i trestné činy spáchané proti právům duševního vlastnictví. Trestné činy nejen v dané oblasti vymezuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, (dále jen „TZ“) ve znění pozdějších předpisů. Osoba se může dopustit v souvislosti s porušením práv k duševnímu vlastnictví těchto trestných činů: § 150 TZ - trestný čin porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu, § 151 TZ - trestný čin porušování průmyslových práv, § 152 TZ - trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Policie má svou nezastupitelnou úlohu v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví také z pohledu organizace a zajišťování bezpečnosti ostatních dozorových orgánů státní správy (ČOI, SZPI, apod.). Kromě toho spolupracuje s ostatními složkami v dané oblasti v rámci součinnostních akcí, případně využívá jejich nezávislosti k poskytování odborných vyjádření a stanovisek, která následně využívá jako podklady v trestním řízení.¹⁷⁹

¹⁷⁹ ČERMÁK, JR., Karel, Eva KOPLÍKOVÁ a Lukáš LORENC. *Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy české republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví* [online]. Praha, 2007[cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.dusevni.vlastnictvi.cz/assets/metodiky/Metodika04.pdf>, s.132

9.6 Příloha č. 6 – Organizační struktura CÚ

Zdroj:

Celní správa České republiky: Organizační struktura [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky.aspx>

9.7 Příloha č. 7 – Dotazník – chování spotřebitele a jeho výsledky

Chování spotřebitele ve vztahu k padělkům

Vyplněním dotazníku dáte najevo svůj postoj k padělaným výrobkům na našem trhu.

Anketa je zcela anonymní a slouží jako podkladový materiál pro zpracování diplomové práce na téma Ochrana práv duševního vlastnictví.

Pozn.: Pro potřebu tohoto dotazníku je slovem "padělek" označeno veškeré neoriginální zboží.

***Povinné pole**

Rozlišujete mezi originálním a padělaným výrobkem? *

- Ano
- Ne
- Neřeším to
- Nevím

Při nákupu výrobků je pro Vás nejdůležitější *

Nehleďte na to zda jde o padělek či originální výrobek.

- Kvalita
- Cena
- Původ zboží
- Nerozlišuji a koupím co se mi líbí
- Jiné:

Nejčastějším místem Vašich nákupů je *

- Kamenný obchod
- Tržnice nebo stánek
- Internetový obchod
- Jiné:

Kupujete některé výrobky s vědomím, že se nejspíše jedná o padělek? *

Nezáleží na druhu výrobku.

- Ano, často
- Jen výjimečně
- Nikdy
- Stalo se mi, že jsem koupil(a) padělek nevědomky
- Jiné:

Můžete vybrat více variant, podle toho jaké druhy výrobků nakupujete.

- Oblečení, oděvy
- Obuv
- Módní doplňky (kabelky, peněženky, hodinky, deštníky, brýle, opasky, šály, šátky, čepice)
- Drogerie (parfémy, šampony, make-up, holicí potřeby, prací prostředky, čisticí prostředky)
- Nosiče dat se záznamem (CD, DVD s hudbou, filmem, programem, hrou)
- Hračky a hry (dětské hračky, hry, sportovní potřeby)
- Jiné:

Víte, že nákupem padělku můžete ohrozit své zdraví ? *

- Ano, a proto padělky nekupuji
- Ano, ale myslím, že to neplatí vždy
- Slyšel jsem o tom, ale nevěřím tomu
- Ne

Víte, že koupí padělku podporujete nelegální aktivity výrobců a dovozců padělků ? *

Zisky těchto organizovaných skupin dosahují astronomických hodnot a mohou být použity na financování další trestné činnosti.

- Ano
- Ne
- Je mi to jedno
- Nikdy jsem o tom takto nepřemýšlel(a)

Víte, že nákupem padělku přichází stát o příjem do státního rozpočtu ? *

Prodejci padělků obvykle neplatí daň z příjmu, neodvádějí sociální ani zdravotní pojištění.

- Ano, vím
- Ano, vím, ale je mi to jedno
- Ne, to jsem nevěděl(a)
- Je mi to jedno

Jak hodnotíte nabídku padělaného zboží v ČR ? *

Je pro Vás nabídka padělků v ČR úměrně regulovaná nebo naopak příliš vysoká a měla by se snížit?

1 2 3 4 5

Minimální Příliš vysoká

Jak vnímáte pozici padělků na trhu v ČR ? *

Jsou pro Vás padělky spíše pozitivním jevem, nebo naopak negativním ?

1 2 3 4 5

Pozitivně Negativně

Jak hodnotíte ochranu práv duševního vlastnictví v ČR ? *

Ochranou práv duševního vlastnictví je myšleno provádění kontrol orgány státní správy (Policie ČR, Celní správa ČR, ČOI, SZPI) Oznamujte jako ve škole.

1 2 3 4 5

Výborně Nedostatečně

Považujete množství prováděných kontrol v oblasti duševního vlastnictví a jejich účinnost za dostačující ? *

Je podle Vás činnost policie, celní správy a dalších složek při kontrolách padělků dostatečná nebo by se měly tyto složky více angažovat?

1 2 3 4 5

Dostačující Nedostačující

Považujete stávající legislativní úpravu v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví za dostatečnou ? *

Jsou podle Vás zákony dostatečné a správně nastavené, aby se zamezilo prodeji padělků?

1 2 3 4 5

Dostatečné Nedostatečné

Jaké je Vaše pohlaví? *

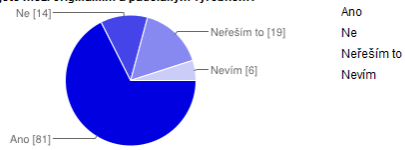
Jaká je Vaše věková skupina ? *

Jaké je Vaše vzdělání ? *

Jaká je průměrná výše Vašich měsíčních příjmů ? *

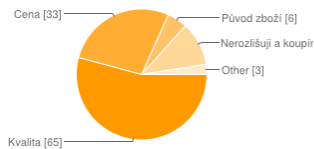
Kolik má obyvatel město, kde žijete ? *

Rozlišujete mezi originálním a padělaným výrobkem?

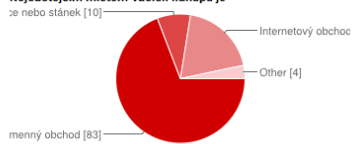
Ano	81	68%
Ne	14	12%
Nefešim to	19	16%
Nevím	6	5%

Při nákupu výrobků je pro Vás nejdůležitější

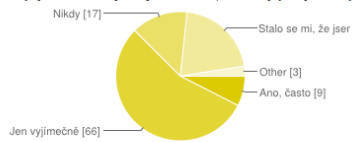
Kvalita	65	54%
Cena	33	28%
Původ zboží	6	5%
Nerozlišuji a koupím co se mi líbí	13	11%
Other	3	3%

Nejčastějším místem Vašich nákupů je

Kamenný obchod	83	69%
Tržnice nebo stánek	10	8%
Internetový obchod	23	19%
Other	4	3%

Kupujete některé výrobky s vědomím, že se nejspíše jedná o padělek ?

Ano, často	9	8%
Jen vyjimečně	66	55%
Nikdy	17	14%
Stalo se mi, že jsem koupil(a) padělek nevědomky	25	21%
Other	3	3%

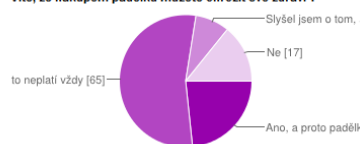
Pokud se rozhodnete zakoupit padělek, o jaký druh zboží se obvykle jedná?

Oblečení, oděvy	55	46%
Obuv	16	13%
Módní doplňky (kabelky, peněženky, hodinky, deštníky, brýle, opasky, šály, šátky, čepice)	40	33%
Drogerie (parfémy, šampony, make-up, holicí potřeby, prací prostředky, čistící prostředky)	12	10%
Nosiče dat se záznamem (CD, DVD s hudbou, filmem, programem, hrou)	25	21%
Hračky a hry (dětské hračky, hry, sportovní potřeby)	15	13%
Other	21	18%

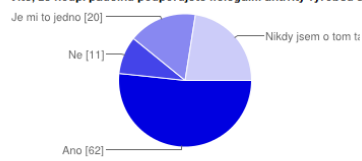
Uživatelé mohli vybrat více než jedno zaškrtnávací políčko, takže procento může vzrůst na více než 100 %.

Víte, že nákupem padělků můžete ohrozit své zdraví ?

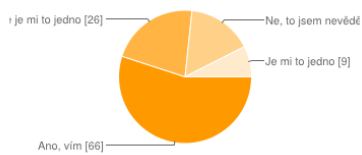
Ano, a proto padělků nekupuji	28	23%
Ano, ale myslím, že to neplatí vždy	65	54%
Slyšel jsem o tom, ale nevěřím tomu	10	8%
Ne	17	14%

Víte, že koupí padělků podporujete nelegální aktivity výrobců a dovozců padělků ?

Ano	62	52%
Ne	11	9%
Je mi to jedno	20	17%
Nikdy jsem o tom takto nepřemýšlel(a)	7	6%

Víte, že nákupem padělků přichází stát o příjem do státního rozpočtu ?

Ano, vím	66	55%
Ne, to jsem nevěděl	26	22%
Je mi to jedno	9	8%
Ano, vím, ale je mi to jedno	19	16%

Jak hodnotíte nabídku padělaného zboží v ČR ?

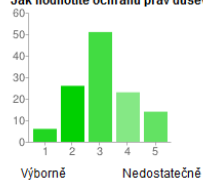
1 - Minimální	5	4%
2	21	18%
3	54	45%
4	21	18%
5 - Příliš vysoká	19	16%

Jak vnímáte pozici padělků na trhu v ČR ?

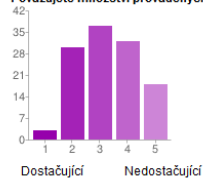
1 - Pozitivně	4	3%
2	19	16%
3	33	28%
4	30	25%
5 - Negativně	34	28%

Jak hodnotíte ochranu práv duševního vlastnictví v ČR ?

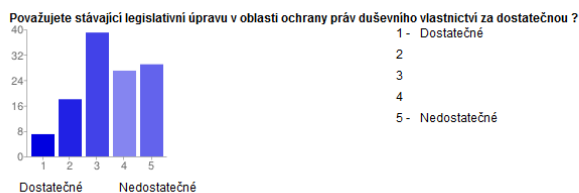

1 - Výborně	6	5%
2	26	22%
3	51	43%
4	23	19%
5 - Nedostatečně	14	12%

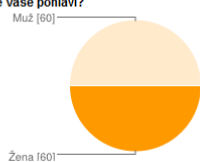
Považujete množství prováděných kontrol v oblasti duševního vlastnictví a jejich účinnost za dostačující ?

1 - Dostačující	3	3%
2	30	25%
3	37	31%
4	32	27%
5 - Nedostačující	18	15%

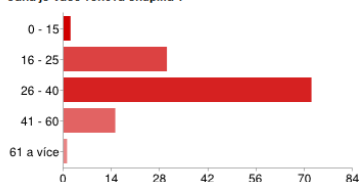

Jaké je Vaše pohlaví?

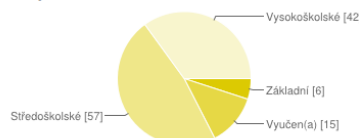
Pohlaví	Count	Percentage
Žena	60	50%
Muž	60	50%

Jaká je Vaše věková skupina ?

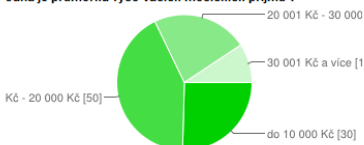
Věková skupina	Count	Percentage
0 - 15	2	2%
16 - 25	30	25%
26 - 40	72	60%
41 - 60	15	13%
61 a více	1	1%

Jaké je Vaše vzdělání ?

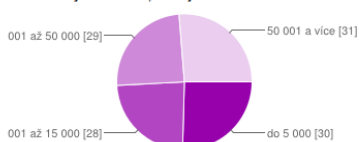
Vzdělání	Count	Percentage
Základní	6	5%
Vyučen(a)	15	13%
Středoškolské	57	48%
Vysokoškolské	42	35%

Jaká je průměrná výše Vašich měsíčních příjmů ?

Průměrná výše příjmů	Count	Percentage
do 10 000 Kč	30	25%
10 001 Kč - 20 000 Kč	50	42%
20 001 Kč - 30 000 Kč	27	23%
30 001 Kč a více	11	9%

Kolik má obyvatel město, kde žijete ?

Číslo obyvatel	Count	Percentage
do 5 000	30	25%
5 001 až 15 000	28	23%
15 001 až 50 000	29	24%
50 001 a více	31	26%

Zdroj: www.docs.google.com, zpracování vlastní

Celní úřad pro Středočeský kraj
se sídlem
tel.: 987 654 321, fax: 123 456 789

Adresa subjektu

Váš dopis zn./ze dne

Naše zn.

Vyřizuje/linka

Místo, datum

xxx

PROTOKOL O VYDÁNÍ ZBOŽÍ

Celní úřad pro Středočeský kraj v souladu s § 29a odst. 1 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o opatřeních“), zadržel zboží, u kterého existuje důvodné podezření z porušení zákazu klamavé obchodní praxe podle § 5 odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Podezření z porušení práv na ochranu duševního vlastnictví vychází z následujících skutečností:

- 1) Charakter zboží nebo způsob jeho balení.
- 2) Zboží, obal nebo další součásti zboží jsou označeny stejně, podobně nebo zaměnitelně s označením originálního zboží.
- 3) Kvalita a způsob zpracování nebo použitý materiál jsou odlišné od originálních výrobků.
- 4) Způsob balení neodpovídá balení originálních výrobků nebo zboží není baleno obvyklým způsobem.
- 5) Zboží je dováženo nebo distribuováno subjekty, které jsou odlišné od obvyklých subjektů.
- 6) Deklarovaná hodnota zboží je bez zřejmého důvodu v hrubém nepochopitelném poměru k hodnotě originálního zboží.
- 7) Forma prodeje je odlišná od prodeje běžného originálního zboží.

Kontrolovaná osoba:

Obchodní firma:

místo trvalého pobytu / sídlo společnosti:

IČ: , DIČ:

zastoupena

Jméno:

Příjmení:

Datum narození:

Totožnost ověřena:

v y d á v á

v souladu s ustanovením § 9 odst. 3 zákona o opatřeních toto zboží:

č.	Popis zboží	Označení práva	množství
1.			ks

Místo vydání zboží:**Zboží vydáno dne:****Poučení:**

Proti zadržení zboží podle § 29a odst. 1 zákona o opatřeních, může osoba dotčená zadržením zboží podat v souladu s ust. § 9 odst. 6 zákona o opatřeních, do 3 pracovních dnů ode dne uložení zadržení zboží písemné námitky celnímu úřadu, který toto zboží zadržel. Námitky nemají odkladný účinek a rozhoduje o nich ředitel příslušného celního úřadu. Jeho rozhodnutí je konečné. Písemné rozhodnutí o námitkách se doručí dotčené osobě.

Za Celní úřad pro Středočeský kraj:

Jméno, příjmení, funkce

Podpis

Jméno, příjmení, funkce

Podpis

Jméno, příjmení, funkce

Podpis

Osoba, která zboží vydala:

Jméno, příjmení, funkce

Podpis

Zdroj:

vzor dokumentu, zpracování právní oddělení CÚ pro Středočeský kraj

Celní úřad pro Středočeský kraj

se sídlem

tel.: 987 654 321, fax: 123 456 789

Adresa zástupce majitele práva

Váš dopis zn./ze dne

Naše zn.

Vyřizuje/linka

Místo, datum

xxx

Výzva k součinnosti

Kontrolní činností Celního úřadu pro Středočeský kraj vykonávanou v souladu s ustanovením § 1 odst. 1 a § 32 a § 33 zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušující některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o opatřeních“), v rámci dozoru nad dodržováním povinností stanovených zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů bylo dne zadrženo zboží:

.....
u kterého má Celní úřad pro Středočeský kraj za důvodné se domnívat, že se jedná o výrobek nebo zboží porušující některá práva na ochranu duševního vlastnictví.

Tímto Vás jako právního zástupce majitele práva k ochranné známce vyzýváme k součinnosti ve formě písemného vyjádření, že zadržené zboží je padělkem nebo nedovolenou napodobeninou, a to s doložkou majitele práva potvrzující, že údaje v něm obsažené jsou přesné, úplné, platné a pravdivé.

Zároveň Vás žádáme o vyčíslení vzniklé škody.

Příloha: fotodokumentace 2 listy

npor. Ing.

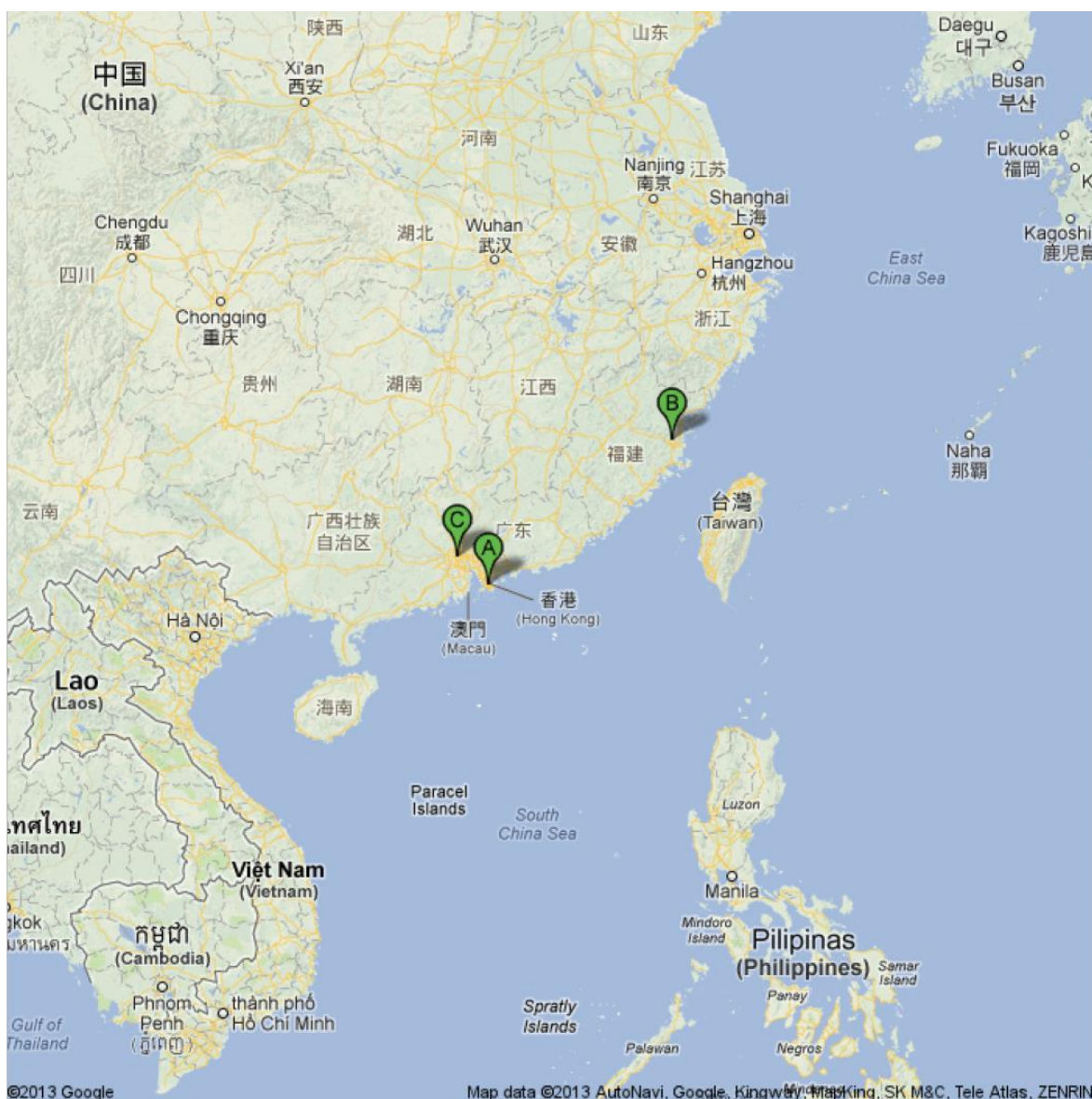
vedoucí oddělení mobilního dohledu

Celní úřad pro Středočeský kraj

Zdroj:

vzor dokumentu, zpracování právní oddělení CÚ pro Středočeský kraj

9.10 Příloha č. 10 – Mapa Číny – továrny v oblasti Fu'ien a Kuang-Tung

Zdroj:
<http://maps.google.cz>

9.11 Příloha č. 11 – Fotodokumentace – odtržení zakryté ochranné známky

Zdroj:
www.pravo.cz, foto: Milan Vojtek

9.12 Příloha č. 12 – Fotodokumentace – úkryt zboží

Zdroj:
www.celnisprava.cz

Zdroj:
www.celnisprava.cz

Kategorie Priority Watch List 2012

Alžírsko, Argentina, Čína, Chile, Indie, Indonésie, Izrael, Kanada, Pákistán, Rusko, Thajsko, Ukrajina, Venezuela

Kategorie Watch List 2012

Bělorusko, Bolívie, Brazílie, Brunejský sultanát, Domikánská republika, Ekvádor, Egypt, Filipíny, *Finsko*, Guatemala, *Itálie*, Jamajka, Kolumbie, Kostarika, Kuvajt, Libanon, Mexiko, Norsko, Peru, *Rumunsko*, *Řecko* Tádžikistán, Turecko, Turkmenistán, Uzbekistán.

Kategorie Monitoring (306)

Paraguay

Zdroj:

http://www.mzv.cz/washington/cz/obchod_a_ekonomika/novinky/ceska_republika_opet_nebyla_zarazena_na.html

Zdroj:
www.lacoste.com

Zdroj:
<http://www.louisvuitton.co.uk>

GUCCI

Zdroj:

www.gucci.com

Zdroj:

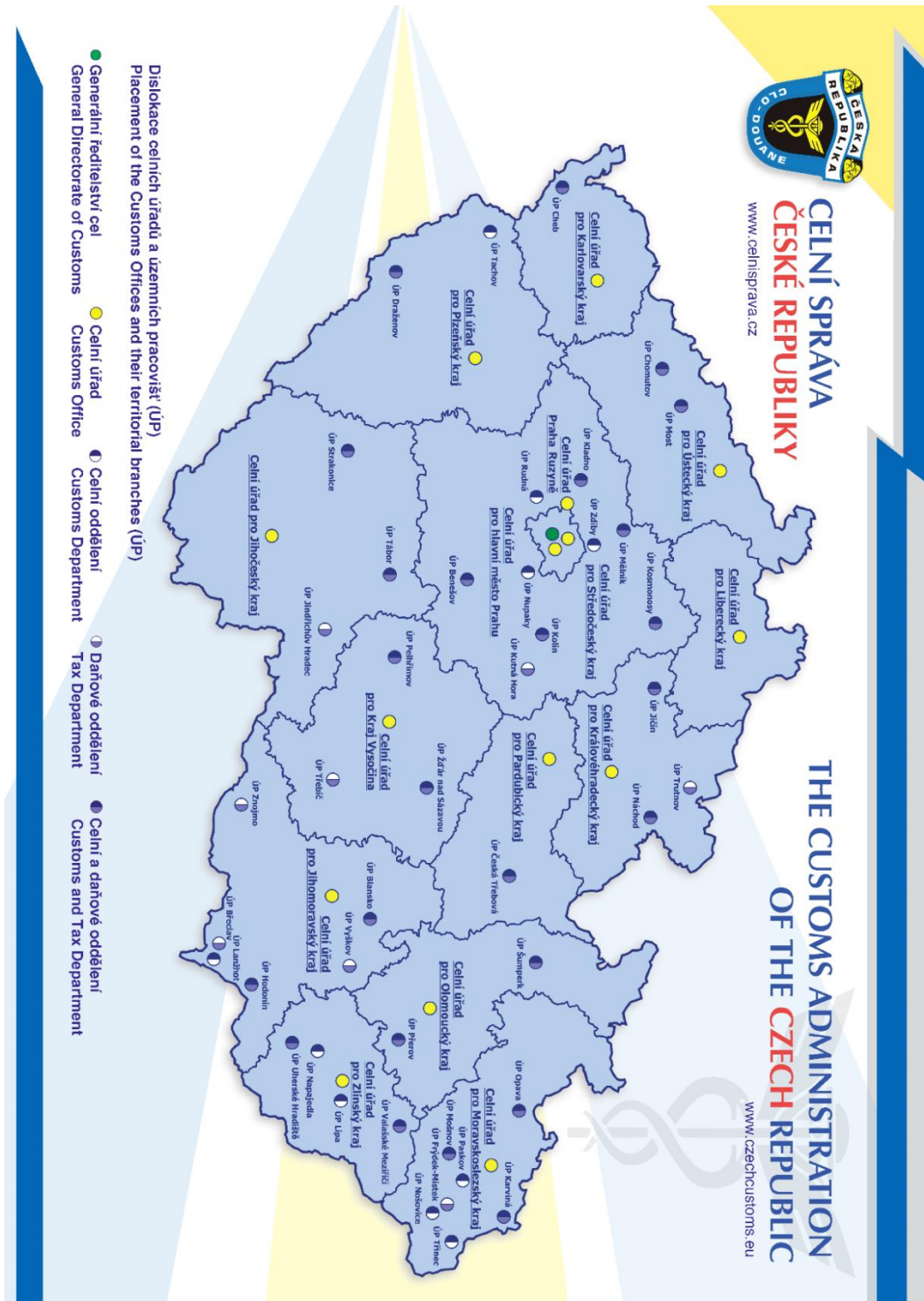
www.adidas.com

Zdroj:

www.nike.com

9.15 Příloha č. 15 – Mapa celních úřadů a jejich územních pracovišť

Zdroj:
Celní správa České republiky: Organizační struktura [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z:
<http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky.aspx>